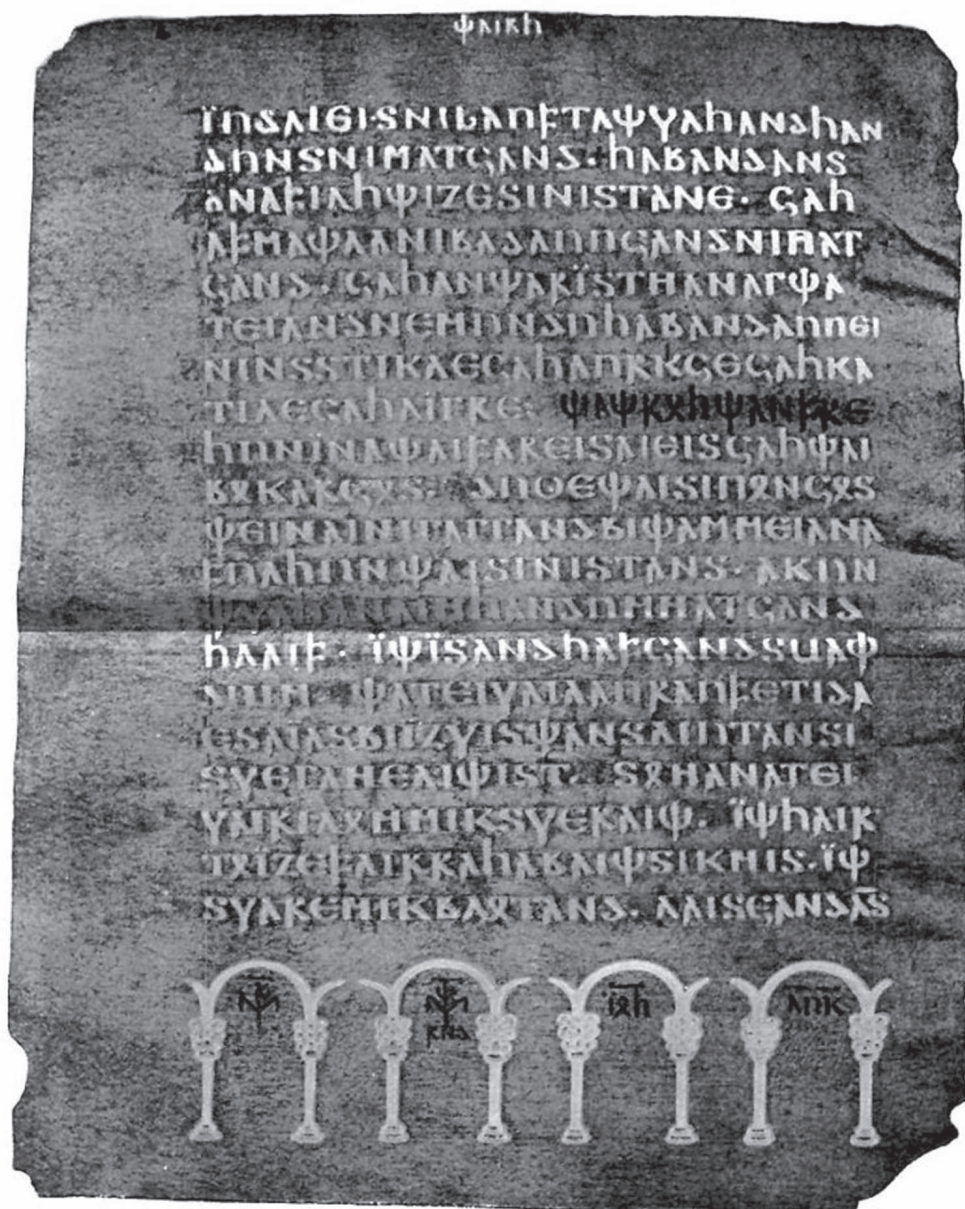

A TARTALOMBÓL

- ◆ Kortárs hazai igehirdetők:
Sinkovicz Sándor
- ◆ Igehirdetések
 - Húsvét
 - Mennybemenetel
- ◆ Bibliatanulmány:
A feltámadás valóság vagy fikció?
- ◆ Bibliai tájak – emberek
- ◆ Egyiptomi temetkezési szokások
- ◆ A gyülekezeti vezető
- ◆ A dzsivudai halász
- ◆ Ki lehet jó gyülekezeti vén?
- ◆ A keresztyének és a kultúra
- ◆ Spirituálé
- ◆ A Lepramisszióról
- ◆ Írások és iratok
- ◆ Misszió a harmadik évezredben

Codex Argenteus
(A Silver Book)

TARTALOMJEGYZÉK

HIRDESD AZ IGÉT!

Kortárs igehirdetők prédikációi – Sinkovics Sándor: „Szeretlek benneteket...” (Mal 1,6–14)	1
Kovács Géza: Húsvét üzenete (Mt 28,1–20)	4
C. H. Spurgeon: Krisztus mennybemenetele (Ef 4,7–12)	6

BIBLIATANULMÁNY

Pat Zukeran: A feltámadás valóság vagy fikció?	8
--	---

BIBLIAI TÁJAK – EMBEREK

Jerry Vardaman: Egyiptomi temetkezési szokások	12
Bryce Sandlin: Dántól Beérsebéig	17

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Sólyom Attila: A gyülekezeti vezető szolgálatának háttere, lelki szükségletei és erőforrásai	25
Nagy Ferenc: A dzsivudai halász fia	29
Jeff Strite: Ki lehet jó gyülekezeti vén?	33

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Steiner József: A keresztyének és a kultúra	38
Szebeni Olivér: Spirituálé	43

ISTEN NÉPE A TÁRSADALOMBAN

Riskóné Fazekas Márta: „...hogy minden ember üdvözüljön...” – Az ökumenikus Lepramisszió szolgálatáról	44
--	----

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Szebeni Olivér: Írás és iratok	48
--------------------------------------	----

TANULMÁNYI SZEMLE

Hegyí András: Misszió a harmadik évezredben (3.)	58
--	----

Címlapon: A Codex Argenteus jelentése „Ezüst Könyv”, ami sokak számára hibás elnevezésnek tűnik, hiszen a kézirat pergamenjét királyi bíbor tintával festették, a szöveget pedig gót unciálisokkal [a betűtípus] írták arany és ezüst tintával (túl-nyomórészt ezüsstel). A négy evangéliumot tartalmazó 6. századi evangéliárium-kézirat nyilvánvalóan az osztrógót király, Nagy Theodorik számára készült, szövege pedig Ulfilas püspök a Bibliának gót nyelvre való fordítása a 4. századból. Ulfilas (avagy Wulfila) egy gót származású cappadociai pap, aki az ariánus teológia által jutott a krisztusi igazság megértéséhez. A kézirat valószínűleg Ravennában íródott Nagy Theodorik Kr. u. 526. évben történt halála előtt. (Több utalást találunk a Codex Argenteusra a 48–57. oldalakon olvasható írásban.)

Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

2012. első negyedév

XXII. évfolyam

1. szám

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Felelős szerkesztő: *Lukács Tamás*

Felelős kiadó: *dr. Mészáros Kálmán* egyházelnök

Tördelőszerkesztő: *Lukács Tamás*

Teológiai szaklektor: *dr. Gerzsenyi László*

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 06-1-352-9993

Fax: 06-1-352-9707

E-mail: szolgatars@gmail.com

<http://szolgatars.uw.hu>

Nyomda: Mátyus Bt., Dabas

A folyóirat önköltségi áron megvásárolható és előfizethető a Baptista Kiadónál.

Egy szám ára: 650 Ft,

egyéves előfizetési díj: 2600 Ft.

Megjelenik: negyedévente

ISSN 1218-425X

H I R D E S D A Z I G É T !

Kortárs igehirdetők prédikációi

Sinkovicz Sándor

„Szeretlek benneteket...”

Malakiás 1,6–14

Így kezdődik ez a nehéz és ítéletes prófécia: „*Szeretlek benneteket – mondja az Úr.*” Ez az az alap, a biztos háttér Malakiás prófétának – akármilyen fenyegető jövőndölést, terhes üzenetet kellett is neki elmondania, átadnia –, amit mégis abban a tudatban tehetett meg, hogy az Úr nagyon-nagyon szereti azokat az embereket, akik felé ezt az ítéletes üzenetet neki el kellett mondania.

Maga a könyvnek az első szava (*asszá*) – amit „fenyegető jövőndölés”-nek fordít az új fordítású Bibliánk – azt a terhet, prófétai kinyilatkoztatást jelenti, ami Malakiás életében mint isteni küldetés jelent meg!

Ráterheli Isten erre az emberre mindazt, amit ott látott maga körül! Mindazt, ami nem úgy működött az akkori istentiszteletben, mint ahogyan azt szerette, elvárta volna az Úr, Izrael Istene. És ő az az egyetlen személy, aki ezt azzal az isteni felhatalmazással mondja ki, amiben a papok lelepleződnek és ráébrednek arra, hogy mindazt az Úr akarata ellenére tették meg, és élték meg.

Könnyű ilyen üzenetet hordozni, továbbítani? Amikor esetleg éppen az ellenkezőjét várnák az emberek? És mégis ez a feladata és ez a küldetése Malakiás prófétának. Akármennyire is mást szerettek volna hallani azok az emberek!

Ez Malakiás szolgálatának értelme és célja: továbbadni mindazt, ami Istentől való teherként ott volt a szívében és a gondolataiban! Ez van Malakiásnak a kezében – ezt jelenti a neve is (szó szerint így van az eredeti szövegben) –, de nemcsak a kezében, hanem a szívében is! Ezt az üzenetterhet kell hordoznia és továbbadnia!

Krisztus eljövetele előtt kb. 450 évvel előbb szólal meg ez a prófécia, a második templom felépülése után. Már hazatérhettek a babiloni fogságból Júda és Jeruzsálem fiai. Már felépülhetett a templom, már meghozza Isten népe a mindennapi áldozatokat, és mégsem olyan az istentiszteletük rendje, mint amilyennek az Úr szerint lennie kellene! Nem a külsőségekkel, nem a keretekkel van baj, hanem amivel betöltik ezeket. Sánta, lopott, béna állatot hoznak, és nincs ezzel baja sem azoknak az embereknek, akik elhozzák ezeket az áldozatokat, sem pedig azoknak a papoknak, akik bemutatják a „tökéletlen” áldozato-

kat. Egyedül az Úrnak van mindezzel problémája. Éppen azért, mert jól látja azt a szívet, ami ott van az áldozatok mögött! Látja, ismeri a szívet, mely azt gondolja, hogy az Úrnak ez is jó lesz. Még akkor is, ha úgy kell az oltárhoz odavinni, odavonszolni az állatot, mert saját lábán esetleg képtelen lett volna odamenni. Esetleg nem is a saját nyájából való, hanem éppen úgy lett valahonnan elorozva.

Ha pedig másként fogalmazzuk, azt mondhatjuk, hogy hiába térhettek vissza Izrael fiai az ígért földjére, hiába épült fel már a második templom, és már Jeruzsálem falai is újra állnak, az igazi, mély, belső változás még elmaradt a szívekben.

Akkor, amikor az Úrnak kérdései vannak, és kimondja azokat, azért teszi fel, mert nem akarja ebben az állapotban meghagyni őket!

Az Úr első két kérdése így hangzik a papok felé: „*Ha én Atya vagyok, miért nem tisztelnek? Ha én Úr vagyok, miért nem félnek engem?*” (6b. v.) Hogyan járultak az Úrhoz az akkori papok? Mi volt az ő kezükben, amikor odajárultak az Úr elé? Megfeleltek az Úr elvárásainak? (Figyeljük meg, hogy milyen élesen szemben áll a papok kezében lévő rossz, selejtes, hibás áldozati állatok sokasága azzal, amilyen üzenet van Malakiás kezében és szívében!) Avagy ilyen szempontok ott a fogság nyomorúsága után már fel sem merültek? Esetleg nem is volt az igazán lényegi kérdés, hogy sánta, béna vagy éppen lopott áldozatot hoznak, mert az Úrnak az is jó lesz? Milyen félelmetes ez!

Jeruzsálem lángokban

Háromszáz évvel korábban – még a fogságba vitel előtt – mondja ezt az Úr Ézsaiás prófétán keresztül Izrael fiainak: „Mit kezdjek a sok véresáldozattal? – mondja az Úr. Elegem van az égőáldozati kosokból, a hizott marhák kövérjéből!... Ne hozzatok többé hazug áldozatot, még a füstjét is utálom! Újhold, szombat, ünnepi összejövetel? Nem tűröm együtt a bűnt és ünneplést!” (Ézs 1,11a.13) Valami nem változott meg Izrael fiainak a szívében és hozzáállásában a fogság előtti és a fogság utáni időkben sem. Elmennek a fogságba, hazajönnek némelyek – már akik túléltek –, és kiderül, hogy nem változott meg a szívük, még azokban a nyomorúságokban sem, amelyeken keresztül kellett menniük.

Holbein: Hazatérés a fogságból, 1538. Icones, Lyon

Vajon nem mindennapi kísértése az Isten népének, hogy megtartsa a kereteket, de kiüresítse a tartalmat? Valami, ami csak külsejében olyan, amilyennek lennie kellene!

A farizeusoknak és az írástudóknak mondja ezt az Úr Jézus: „...hasonlók vagytok a meszelt sírokhoz, amelyek kívülről szépnek látszanak, de belül tele vannak halottak csontjával és mindenféle tisztátalansággal” (Mt 23,27). Íme, az ember, aki nem változott meg, noha azt mutatja magáról. Az ember, akinek állandó kísértése lesz, hogy ne szíve egészét adja oda az Úrnak, hanem csak valami keveset, valami látszat szerinti.

Az áldozatoknak a nagy-nagy sokasága ugyanúgy csak egy felületes és sekélyes istenkeresést mutatott az életükben, mint a fogságba vitel előtt.

Megvetik, elutasítják és akár meg is ölik azokat az embereket, akiket az Úr küld el hozzájuk, és mindig ugyanoda térnek vissza, mint ahonnan megtérni, megváltozni hívta őket az Úr.

Testvérek, lehet így is beszélgetni az Úrral? Úgy meghallgatni az ő üzenetét, kijelentését, hogy Júdában és Jeruzsálemben lényegileg semmi sem változik meg?

Ezek az emberi kérdések, és itt van Isten válasza is: „Mivel vetettük meg nevedet? – Azzal, hogy oltáromra tisztátalan kenyeret hoztok. – Mivel tettük tisztátalanná? – kérdezi-

tek. – Azzal, hogy az Úr asztalát lebecsültek.” (6c–7. v.) Nagyon fontos látni itt azt az érzéketlenséget, ami megjelenik az emberi szavakban: a papok, akik nem is érzékelik, és akiket esetleg nem is érdekel, hogy bűnt követnek el abban a hivatásban, melyet reájuk bízott az Úr! Ez egyféle lelki vak-ság, szellemi rövidlátás.

Pedig ott volt a fogság nyomorúságának egy nagyon lényeges eleme: Isten igéjének felemelkedése. Éppen a fogság nyomorúságában veszik sokkal komolyabban Isten kijelentését, de miután hazajutnak, és felépítik a templomot és Jeruzsálem falait is, megint a háttérbe szorul az isteni kijelentés. Nem is lényeges számukra az, hogy miként kell megszentelt áldozatot hozni az Úr oltárára, úgy, hogy az kedves legyen, és elfogadásra találjon.

Elmondhatja az Úr nekünk, hogy mi a panasza ellenünk, anélkül, hogy mélyreható változások történnének bennünk? Mert ha nem, akkor az azt jelenti, hogy nekünk már mindegy, hogy mit teszünk az Úr oltárára. Mindegy, hiszen a szívünket nem tettük oda.

Lehet bosszantani az Urat következmények nélkül? Elmondhatja az Úr a maga panaszát ellenünk, anélkül, hogy mélyreható változások történnének a szívünkben? Mi lesz ennek a következménye?

Ezt mondja az Úr Jézus Krisztus: „Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta.” (Jn 3,36)

Az Úr Jézus Krisztusba vetett szilárd és meggingathatatlan hit tart meg bennünket a gonosztól, és vezet át ben-

nünket a halálon, az engedetlenség pedig csak azt az isteni haragot szaporítja, ami az ember élete felett – Damoklész kardjaként – lebeg. Melyiket választjuk? Be lehet vinni úgy is az áldozati állatot a templomba az oltárhoz, hogy nem is az enyém, vagy esetleg nem is tud menni, de most ne erre nézz Urunk! Igaz, hogy csak tökéletes, ép, hím és hibátlan áldozati állatot lehetett oda vinni, de ugye ez sem baj? Mít fog hozzá szólni az Úr? Vagy csak az embereknek mutattuk meg, hogy mi meghoztuk az áldozatunkat! Urunk milyennek látja az áldozatunkat? Mert ő azt is látja, hogy mi volt annak az áldozatnak a hátere az életünkben, és hogy mi van bennünk, amikor áldozatot hozunk!

Lehet így is élni. És úgy is le lehet élni egy teljes emberi életet is, hogy az ember felett ott lebegjen Isten ítélő haragja. Lehet így élni még a templomban is. Mi lesz az ilyen ember sorsa, ha majd a feltámadásban oda kell állnia a Mindenható Úr elé?

Ezt mondja az Úr – idáig jutott –, amikor az ő népének istentiszteletére nézett: „Bárcsak volna valaki köztetek, aki bezárná a templom ajtaját, és ne égne hiába oltáromon a tűz! Nem telik kedvem bennetek – mondja a Seregek Ura –, nem kívánok tőletek áldozatot!” (10. v.) Nem félelmetes ez? Mert eljön majd az idő, amikor porig rombolják azt a templomot!

Néhány gondolat *Joó Sándor* református lelkipásztortól: „Örüljünk, ha úgy-ahogy megfizetik a hívek az egyházi adót? Ne terheljük még túl őket további Isten dicsőségét növelő adakozással! Örüljünk, hogy úrvacsorát vesznek a híveink, ne szigorítsuk az odajárulás feltételeit! Örüljünk, ha eljön valaki a bibliaórára, el ne riasszuk azzal, hogy megkérdézzük tőle: »Átadtad már a szíved az Úr Jézus Krisztusnak?« Örüljünk, ha valaki vallásos áhítattal emlegeti Isten nevét? Egy ilyen világban örüljünk a vallási minimumnak, mert visszafelé süllhet el a hitbéli maximum forszírozása!”

Ötven évvel ezelőtt hangzott el ez a prédikáció, ma pedig ugyanaz van körülöttünk is. Nem elégedhetünk meg pusztán azzal, ha csak egy vallásos kötődésünk van, mert ha nem adjuk át igazán a szívünket és az életünket az Úrnak, akkor hiába járunk rendszeresen a legszentebb helyre, az Úr házába!

Nem tudom, kedves testvérek, mi lenne velünk, ha hirtelen egy olyan világban találánánk magunkat, mint amire rálátásom lehetett Ungváron? Nem volt fülbevaló, de még karikagyűrű sem, meg semmiféle smink a gyülekezetbe járókon. És minden asszonynak be volt kötve a feje, mert ez az ő Bibliájukban is meg van írva. Nem volt egyetlen televízió sem a gyülekezeti tagok házában, de volt erőteljes keresése a szentségnek és a tisztaságnak! Akik akartak megtérni, ehhez igazodhattak! Letérdelve imádkozás viszont volt a gyülekezetben! (Nem vagyok hozzászokva, és nekem sem volt könnyű, de egykoron a mi gyülekezeteinkben is így imádkoztunk. Most már nem így gyakoroljuk.)

Önmagában az nem segít rajtunk, ha megváltoztatjuk a szokásainkat, de a szívünk állapota eközben nem változik meg. Ha az Úr, a mi Istenünk iránti készségünk és engedelmisségünk, törekvésünk és odaszánásunk nem változik meg. Akkor hiába minden egyéb. Mert a lényeg ez: milyen kapcsolatban vagyunk az élő Istennel? Mert olyanok lesznek az áldozataink is!

Spurgeon gondolatai ezek a papokról: „Hány és hány lélek zuhan a pusztulásba a papok miatt! Vannak lelkészek, akik egész városok lelki pusztulásáért fognak majd felelni. Hogy fogod elviselni, amikor majd egy egész gyülekezet fogja kiáltani feléd a pokolban: Ezt neked köszönhetjük! Nem mertél rámutatni a bűneinkre, mert féltetted a kenyeredet. Átkozott! Nem elég, hogy magadat taszítottad a kárhozatba, miért kellett minket is magaddal rántanod?” – Félelemmel olvastam ezeket a sorokat!

Ezt mondja Péter apostol: „...*ti magatok is, mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.*” (1Pt 2,5) Kikre vonatkozik ez az ige? Kik nem kell, hogy kivonják magukat ennek hatása alól? Mi az, amit a mi életünkben tisztelteként kap az Úr? Milyenek azok az áldozatok, amelyeket mi meghozunk az Úrnak? Mit tudunk mi az Úrnak adni? És hogyan tudja ezt ő fogadni? Esetleg, milyen kifogásaink vannak?

Az Úr Jézus Krisztus eljövételére való várakozásunkban – e textus alapján – nem lehet nem beszélni a mi áldozataink milyenségéről, arról, ami odakerül, vagy éppen nem kerül oda az Úr elé.

Péter apostol írja: „...*az ördög mint ordító oroszlán jár szerte, keresve, kit nyeljen el*” (1Pt 5,8). Hogy tud bennünket úgy megközelíteni az „ordító oroszlán”, hogy a veszélyt ne vegyük észre? Vagy esetleg nem olyan érzékeny, kifinomult

már az érzékelésünk a szellemi világot illetően? Az „ordító oroszlán” nem fog megváltozni. De mi még megváltoztathatjuk az útjainkat, a szívünket! És még megváltoztathatjuk a kapcsolatunkat az Úrral. A sátánról tudnunk kell: ő az, aki mindig csak ölni, rombolni, pusztítani akar!

Így folytatja az Úr a gondolatait: „*Hiszen napkeletől napnyugatig nagy az én nevem a népek között, és mindenütt jó illatú áldozatot mutatnak be nevemnek, és az tiszta áldozat! Mert nagy az én nevem a népek között – mondja a Seregek Ura.*” (11. v.) Kitekintve Izrael határain túlra ezt lehet látni? Ott rendben van az áldozat? Ott olyan áldozat van, amelyet Isten is látni szeretne? Mert akkor a baj nem máshol van, mint Isten népén belül. Ott legbelül: a szívekben!

Nem az ungvári gyülekezet szentsége a cél! Nem oda kell nekünk eljutnunk! De oda el kell jutnunk, amit itt, ma, tőlünk vár el az Úr: hogy Jézus Krisztusban jó illatú áldozatot mutassunk be az életünk minden területén! Oda el kell jutnunk, hogy elfogadásra találjon az ő mindent látó szeme előtt a mi életünk. Legyen ez a lelki terhe a mi életünknek: Valaki jön! – és öelötte mi útkészítők legyünk!

Ezt mondja Jeremiás prófétánál az Úr: „*Mert nem az égő- és véresáldozatokról beszéltem őseitekkel, és nem azokról adtam parancsokat nekik, amikor kihoztam őket Egyiptomból, hanem ezt parancsoltam nekik: Hallgassatok az én szavamra, akkor én Istenetek leszek, ti pedig az én népem lesztek. Mindig azon az úton járjatok, amelyet én mutatok nektek, hogy jó dolgokat legyentek!*” (Jer 7,22–23)

A lényeg a hívő, engedelmes szív, ami mindennél többet ér, mert ez az egész életünket jelenti. Ebben az életben kellett Izrael fiainak bebizonyítani azt, hogy ők az Úrral élő kapcsolatban vannak. Valaki vár bennünket. És ez a valaki azt szeretné, hogy az életünk és áldozatunk igazán jó illatú áldozat lenne öelötte. Ámen.

*

Sinkovics Sándor Budapesten született 1967. október 2-án nem hívő családban. Egy leánytestvére van, *Zsuzsa*, aki 1972-ben született. Első érintettsége mégis gyermekkorában lehetett, amikor édesanyja keresni kezdte az Urat. Amikor másik kerületbe költöztek, ott csak rövid ideig járt a baptista gyülekezetbe, majd elhatározta, hogy maga akarja élni az életét. Megtérése 25 évesen – ezután az időszak után – a Nap u.-i baptista gyülekezetben egy evangelizáción volt 1992-ben. Itt értette meg, hogy a Biblia Isten ma is érvényes szava, kijelentése ehhez a világhoz és a bűnös emberekhez. Itt kapcsolódott be a gyülekezeti életbe és az ifjúsági munkába is, és itt is merítkezett be 1993-ban. Néhány évvel később kapta meg az elhívását is, amelyre készülve előbb le kellett érettségiznie. Érettségi után 1997-ben jelentkezett a Baptista Teológiai Akadémia missziói szakára, majd egy évvel később több társával együtt a lelkipásztori szakra. 2002-ben végezte el a teológiai akadémiát, és nyert meghívást az orgoványi baptista gyülekezetbe. Még ebben az évben ismerkedett meg leendő feleségével, *Hégyel Ildikóval*, akivel 2003-ban házasságot is kötöttek. Ugyanebben az évben avatták lelkipásztorrá az orgoványi gyülekezetben, ahol hét évig szolgáltak. Itt születtek meg gyermekeik: *Lili* 2006-ban, és *Aron* 2008-ban, valamint – e sorok írásának időszakában – 2011 karácsonyán született meg harmadik gyermekük, *Eliza*. 2010-ben hívta meg a csepei baptista gyülekezet, ahol jelenleg is szolgálnak.

Kovács Géza

Húsvét üzenete

Máté 28,1–20

Húsvét van! Húsvét napján Jézus Krisztus meggyőzte a halál erejét, kilépett a sírból, és ezáltal teljessé lett diadala! Arra vágyom, hogy ezen a napon ne csak Jézus feltámadásáról halljuk meg ismét a jó hírt, hanem ismerkedjünk meg ma az ő feltámadásának erejével is!

Hiába egyesült a halál minden ereje Jézus ellen, kiderült, hogy az Életet nem lehet sírba zárni! Hiábavalónak bizonyult Kajafás erőszakra építő óvatossága: nem tudta sírban tartani Jézust a római katonák fegyveres őrsege. Jézus az élet diadalának hatalmával kilépett a sírból, és kijelentette: „*Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön!*” Tanulságos összehasonlítani ezt a győzelmes kijelentést azzal, ahogyan három évvel korábban az ördög megkísértette Jézust. Megmutatta akkor Jézusnak a világ minden országát, és ezt mondta: „*Mindezt neked adom, ha leborulva imádsz engem.*” (Mt 4,9) Valóban ezen a földön, ahol a sátán királyi széke van, az ő szolgálatában is lehet sikerekhez és hatalomhoz jutni. Sajnos földünk lakóinak többsége e világ fejedelmének hódolva keresi a boldogságát. Pedig jaj annak, aki a sötétség hatalmának szolgálatába áll. Ez a sötét hatalom tévesztette meg az akkori zsidóság vezetőit, és téveszt meg azóta is nagyon sok embert. Jézus akkor visszautasította a sátán ajánlatát. Így válaszolt neki: „*Meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!*”

Jézus feltámadásával teljes győzelmet aratott a sátán és a halál fölött. Mégis akadtak akkor és vannak ma is emberek, akik igyekeznek elködösíteni, letagadni és megcáfolni Krisztus húsvéti győzelmét. A főpapok – amikor hírül vették a megrémült katonáktól a történeteket – nem sajnáltak semmi áldozatot azért, hogy letagadják Jézus feltámadásának a

tényét. Sajnálom ezeket a szerencsétlen, sötét lelkű, szellemileg vak főpapokat és katonákat.

Lehettek volna Jézus feltámadásának első és hiteles tanúi! Ehelyett a főpapok kifizették, a katonák pedig elfogadták a megvesztegetés talán földi jólét ígérő ezüstpénzét.

Hogy fognak majd számot adni Isten előtt a húsvéthajnalban átélt tapasztalataikról? Mert ezt a számadást senki sem kerülheti el. Sajnos, azóta is sok követőjük volt és van. Olyanok, akik tudtak, tudnak Jézus megváltó haláláról és diadalmas feltámadásáról, de mulandó földi előnyökért nem vállalják, vagy meg is tagadják őt.

A katonáknak – a megvesztegetés pénzéért – azt kellett terjeszteniük, hogy amíg ők a sírnál elaludtak, a tanítványok ellopták Jézus testét. Nevetséges érvelés! Ilyet állítani a megrendült lelkű, fájdalomukban és félelmükben szétfutott tanítványokról? Ők szembeszálltak volna a fegyveres római katonákkal? Meg a kő is ott volt a sír száján, amelyet csak egy földrengés tudott elgördíteni! – És ha a katonák aludtak, honnan tudják, hogy a tanítványok jártak ott? – Azóta is sokféle

kitalált érveléssel igyekeznek sokan tagadni Jézus feltámadását. – Mert valóban ember szerint képtelenség, ami történt! Ilyen még nem történt! Ilyet csak a mindeneket teremtő Isten tehet!

Az történt, amit Jézus Krisztus előre kijelentett:

„*Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy aztán újra visszavegyem. Senki sem veheti el tőlem: én magamtól adom oda. Hatalmam van arra, hogy odaadjam, hatalmam van arra is, hogy ismét visszavegyem: ezt a küldetést kaptam az én Atyámtól!*” – mondta Jézus már korábban a tanítványainak (Jn 10,17–18). Jézus Krisztus a mi megváltásunkat végezte el halála és feltámadása által. Elszenvedte bűneink büntetését, megbocsátotta, eltörölte azokat, feltámadása által pedig minket is új és örök életre támasztott fel!

Fontos, hogy ma ne csak Jézus feltámadásának a tényét ismerjük meg újra, hanem ismerjük meg és ragadjuk meg hit által az ő feltámadásának az erejét is! Azt az erőt, amely akkor megremegtette a földet, halálra rémítette a katonákat, legfőképpen pedig előállította a sírból a kereszten értünk meghalt Jézust. Pál apostol is erre az erőre vágyakozott. Ezt írja: „*Őerte kárba veszni hagytam, és szemétnek ítélek mindent... hogy megismerjem őt és feltámadása erejét!*” (Fil 3,8–10). Munkálkodik-e bennünk ez az erő, amely előhozta Jézust a halálból, és megdicsőült testben állította elő?

Pál megfogalmazza, hogy mit ért Jézus feltámadásának ereje alatt. Ezt írja a Római levél hatodik fejezetében: „*Tudjuk, hogy Krisztus, aki feltámadt a halottak közül, többé nem hal meg, a halál többé nem uralkodik rajta.*” Ez pedig számunkra azt jelenti, hogy „*aki meghalt, meghalt a bűnnek egyszer s mindenkorra, aki pedig él, az az Istennek él. Ezért tehát ti is azt tartsátok magatokról, hogy meghaltatok (Jézussal együtt) a bűnnek, de éltek Istennek a Krisztus Jézusban!*” (Róm 6,9–11)

A feltámadás ereje tehát Istennek büntől megszabadító hatalma, mely erő által szabadabbá lettem a testi vágyak, szennyes kívánságok, tisztátalan vagy szeretetlen indulatok és kísértések uralmától. Nincs örömteljesebb és boldogabb lelkiállapot, mint amikor keresztre és a halálba került az óember, az önző, hiú és gögös emberi én, és a feltámadás ereje által Jézus Krisztus vette át az uralmat a szívemben és a gondolkodásomban! Többé nem a halálnak szolgálunk, hanem a mennynek, „*mert a mi országunk a mennyekben van, ahonnan a megtartó Úr Jézus Krisztust is várjuk*” (Fil 3,20). Krisztus feltámadásának hite és ereje kiemel bennünket a mulandó és romlandó jelenvaló világ rabságából, és betölti szívünket élő reménységgel! Ez a szellemi erő szárnyakat ad a hitünknek, és a reményteljes jövő felé irányítja a tekintetünket! A Krisztus feltáadásába vetett hit ereje tette bátor hőssé az apostolokat, minden értelmet meghaladó békeességgel töltötte be a szívüket, és győzelmessé tette általuk az evangéliumot.

A halál katonái rémülten menekültek, amikor húsvét hajnalán ott a sírnál megjelent fehér ruhában, villámló szemekkel az angyal, a feltámadás hírnöke. Hozzájuk nem volt szava az angyalnak, számukra iszonyatos félelmet jelentett a menny fényessége. A félnék szívű asszonyok számára bátorító a fény, még inkább az angyal szava. „*Ti ne féljete*k – mondja külön nekik az angyal –, *mert tudom, hogy a megfeszített Jézust keressetek.*” Majd örömmel közli velük a jó hírt: „*Nincsen itt, mert feltámadt, amint megmonda.*” Azután megmutatta nekik az üres sírt, mintegy bizonyítékot arra, hogy Jézus immár nem a sír lakója. Ezek az asszonyok példát mutatnak nekünk arra, hogyan lehet találkozni a feltámadott Jézus Krisztussal. A tétel így hangzik: Az találkozik a feltámadott Krisztussal, aki a megfeszített Jézust keresi!

Az találkozik a feltámadott Krisztussal, aki a megfeszített Jézust keresi!

Vagyis a halált jelentő keresztet nem lehet kikerülni. Feltámadás csak a halálból van, mégpedig a kereszten elszenvedett halálból. „*Ha egyé lettünk vele halálának hasonlóságában, még inkább egyé leszünk vele a feltámadásának hasonlóságában is.*” (Róm 6,5) Vagyis, aki engedi

óemberét „vele” a keresztre, az feltámadásának ereje által megnyeri az újjáteremtés kegyelmét! Ha tehát te most itt az érted megfeszített Krisztust keresed, a feltámadott Krisztust találtad meg! Ha vállalod őt a gyalázatában, ha akkor is vállalod, amikor hátrányokat, bántalmazást, üldözést, vagyis keresztet jelent számodra, akkor ő a felülről való örök élet ajándékában részesít téged, és állandó lakozást vesz benned! Sajnos sokaknál tapasztaltuk ezekben az években, hogy úgy szerették volna Krisztust és Isten közelségét megtartani, hogy ugyanakkor nem vállalták őt nyíltan és határozottan. Jézus világosan kijelentette: „*Aki vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, azt majd én is megtagadom mennyei Atyám előtt.*” (Mt 10,32–33)

**A feltámadott
Krisztus a bizonyágtétel ereje!**

Az asszonyok, akik a megfeszített Jézust keresték, nemcsak az angyal üzenetéből értesültek Jézus feltámadásáról, hanem amint elindultak, hogy vigyék az angyali jó hírt, maga Jézus „*szembejött velük és ezt mondta: Legyetek üdvözölve! ... Ne féljete*k!” – biztatta őket Jézus, és kérte, vigyék feltámadásának a hírét. Hatalmas szellemi élményt és hitbeli erőforrást jelentett ez az asszonyok számára. A személyes találkozás örömevel és erejével mehettek tovább.

Húsvét Ura, a halált és sátánt legyőző Úr Jézus Krisztus ide is eljött ma.

Azt kéri: ne félj! Ő itt van, és helyet kér az életedben. A feltámadás erejében győzelmessé akar tenni a bűn, a halál sötét erői fölött és a sátán minden kísértésével szemben! Ha a megfeszített Jézust keresed, és vállalod „vele” a régi ember halálát, feltámadásának erejében részesít, megtölti szívedet élő reménységgel, és győzelmesen gyümölcsözővé teszi az életedet! Féljenek és meneküljenek a halál katonái. Ám terjeszszék – saját vesztükre – Jézusról és tanítványairól a hamis híreket. Semmit sem változtat azon a valóságos tényen, hogy a feltámadott Jézus Krisztusnak adatott minden hatalom. Eljön a nap, amikor *Jézus nevére minden térd meghajol, mennyeieké, földieké és föld alattiaké, és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére!* Ne várd meg ezt a napot: tedd Úrrá őt ma az életedben!

C. H. Spurgeon:

Krisztus mennybemenetele

Ef 4, 7–12

(Részlet „Az üdv üzenete” prédikációiból)

Kmetty János: Mennybemenetel

Szeretett Urunk és Mesterünk elment közülünk. Az Olajfák hegyéről, rettenetes harcainak színhelyéről, diadallal felemelkedett mennyei trónjára. A tanítványok feszülten néztek az ég felé. Eltávozás, övéinek itt hagyása, árván maradása, talán egy újabb csapás, amelyet vajon el tudnak-e még szenvedni a tanítványok? Két angyal hirtelen feltűnése sejteti, hogy Péteréknek szükségük van még most is az égi segítségre! – Nehezen fogható fel Urunknak ez a bejelentése: jobb nektek, ha én elmegyek (Jn 16, 7). Ezerféle ellenvetéssel tudnánk élni, de nem tehetjük, mert tudjuk, hogy Urunknak minden szava igaz, ezért inkább az ő igazságát helyezzük megvilágításba.

Jézus alászállása angyaloknak és embereknek örömeire szolgálhatott, de öneki szenvedést, megaláztatást, kereszthalált és sírbeszállást okozott. Urunk megérdemli a kiváltképpen tisztelget, mert ő azt drága áron szerezte meg. Az igazság és az iránta való szeretetünk kényszerít arra, hogy vele együtt örvendezzünk. Urunknak nem azért volt öröm a visszatérés, mert szenvedéseinek helyét elhagyhatta, hanem azért, mert megváltásunknak művét diadallal bevégezte.

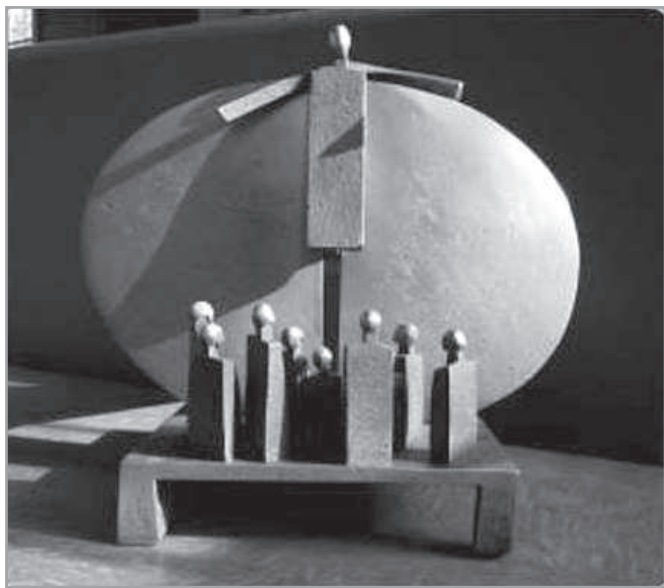
Fontoljátok meg, hogy azon órától, amelyben Urunk e világot elhagyta, számunkra vonzását a világ elvesztette. Viszont az ő lakhelyéhez, ahol számunkra már helyet készített, megerősödtek az oda húzó kötelékek. Nekünk e világ nyugalmat már nem adhat, igazán kincsei sem boldogítanak. – Ó, Krisztus, te vagy népednek drága kincse, szívünk minden vágya tefeléd emeli tekintetünket!

Ebből következik az a nagy igazság, hogy mi már a menny állampolgárai vagyunk, s honnan a megtartó Jézus Krisztust is várjuk, bárha életünk eközben is ő általa elrejtve Istennél van! Ha pedig feltámadtunk a Krisztussal, fölfelé száll minden gondolatunk. Urunk mennybemenetele emlékeztet minket a mennyre, és készletet a szent életre, amely által minden erőnket arra fókuszáljuk, hogy ezért ne érezzünk veszteséget, ha feláldozzuk mulandó kincseinket. Kézvel készített oltárunk és templomunk itt e földön nincsen, de van a mennyben. Istent féljük, tiszteljük itt lenn, zoltárokból zengjük dicséretét, azonban a mennyi istentisztelet öröme és ékessége Jézus által majdan ugyancsak részünk lesz. Erről mond szép éneket Pál apostol, a Krisztus ismeretének bölcs tudora: Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki megál-

Istent féljük, tiszteljük itt lenn, zoltárokból zengjük dicséretét, azonban a mennyi istentisztelet öröme és ékessége Jézus által majdan ugyancsak részünk lesz

dott minket mennyei világának minden lelki áldásával a Krisztusban (Ef 1,3).

Jonathan Clarke: Mennybemenetel

Mivel Jézus Urunk a mennybe ment, szabad utat imáinknak oda ő nyithat. Ti egy kérvényt nyújtotok be – mikor imádkoztok – a királyi udvarhoz. Mivel az a Lélek által helyesen van megírva, s egy Nagyméltóságú személy által pedig aláírva, és ha az aláíró maga is ott van, akkor ő a Címzettnek közvetlenül a kezébe adja! Az így postázott imát az Úr saját kérésének tartja. Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre szükségünk van (Zsid 4,16)!

Gerjedez a mi szívünk, ó, ha arra gondolunk, hogy minekünk is lesz feltámadásunk és mennybemenetelünk. Urunk – miként Sámson Gázában a városkaput fölkapta és félredobta, így utat nyitott a szabadulásra – ekként hengerítette el a követ a sírról, az örökösnek vélt fogházról. Légy bátor testvérem; azon az úton, amely a fénylő mennybe vezet, s melyen az Úr is elment, te is elmégy és megérkezel oda, ahol ő van!

A mennybemenetel győzelme

A zsoltárszerzők és az apostolok örömeiket találták abban, hogy az Úr győzelmi menetéről írjanak. A 24. zsoltár látomás arról, hogy Urunk a mennybe bevonul. Angyali felszólítás hangzik: Emeljétek föl fejeteiket, ti kapuk, emelkedjétek föl, ti ősi ajtók, hogy bemehessen a dicső király! Ki az a dicső király? A Seregek Ura, ő a dicső király! A boldog lelkek seregeitől körülvéve vonul be a mennyei városba a király. – A római korban ha a háborúból a győztes vezérek hazatértek, az őket ünneplő sokaság örömujjongással és virágosöt zúdítva rájuk köszöntötték őket! Anélkül, hogy betű szerint értenénk ezt az ünneplést, így gondolhatjuk el Urunk mennyei trónjának elfoglalását. – A 68. zsoltár pompázatos képekben jövendöl meg a hazatérő király trónfoglalását: Istennek harci kocsija számtalan, sok ezer, ezekkel jön az Úr a Sínairól szentélyébe. Fölmentél a magas hegyre, foglyokat ejtettél, embereket kaptál ajándékkul, mégpedig lázadókat. Most már ott laksz, Uram Isten (18–19)!

Urunk mennybemenetele győzelem volt a világ felett. A világ miljom kísértései között makula nélkül átment. Minden

rá irányzott nyíl lehullott páncéljáról. A földi tűzből kiszabadult, s ruháját a füst szaga sem járta át. Viszont népe bűneit megsemmisítette engesztelő áldozatával. Testvérek, a bűn, amikor ő a mennybe felment, Immánuelünk szekere kerekein fogva vitetett.

A halált is legyőzte, az ősi sárkány fejét lába alatt eltiporta. A sátán, mint a villám hullt le az égről, midőn Urunk trónjára hágott. Mindazt, ami bennünket foglyokká tehetne, fogságra vetette. A törvényt betöltötte, annak átkát megszüntette, az ellenünk szóló kézírást keresztre szegezte.

A mennybemenetel ajándékai

A Szentlélek a mennybemenetel kiváltképpeni ajándéka. A megszülető gyülekezetnek tökéletesednie kell a szent életben. El kell érniük Krisztusban a hitettségét. Külön-külön pedig a felnőttkorra vagy nagykorúságra való eljutás az elérendő cél. Az újjászületett lelkek részesülnek a Lélek vételeinek áldásaiban, különböző mértékben. Az apostolok (küldöttek) a Krisztusról való tanúskodásra választottak ki. Ők személyesen látták a Megváltót, övele jártak. Proféták is voltak az első gyülekezetekben. Ők mint összekötők az Ó- és az Újszövetség között viselték tisztségüket, amely ugyancsak a Lélek adománya volt. Az evangélisták a hithirdetés szolgálatára rendeltettek. Különböző helyeken, de különösen ott, ahol még nem hirdettetett az evangélium. A pásztorok és tanítók a nyájra vigyáznak, a megtért lelkeket óvják, ápolják, tanítják. A szolgálatra való felkészítés, a Krisztus testének építése a Lélek vezérlésével, a kirendelt vezetők révén valósul meg. Ebben a szent munkában az egész gyülekezetnek a Lélek adta ajándékok működtetésével részt kell vállalnia.

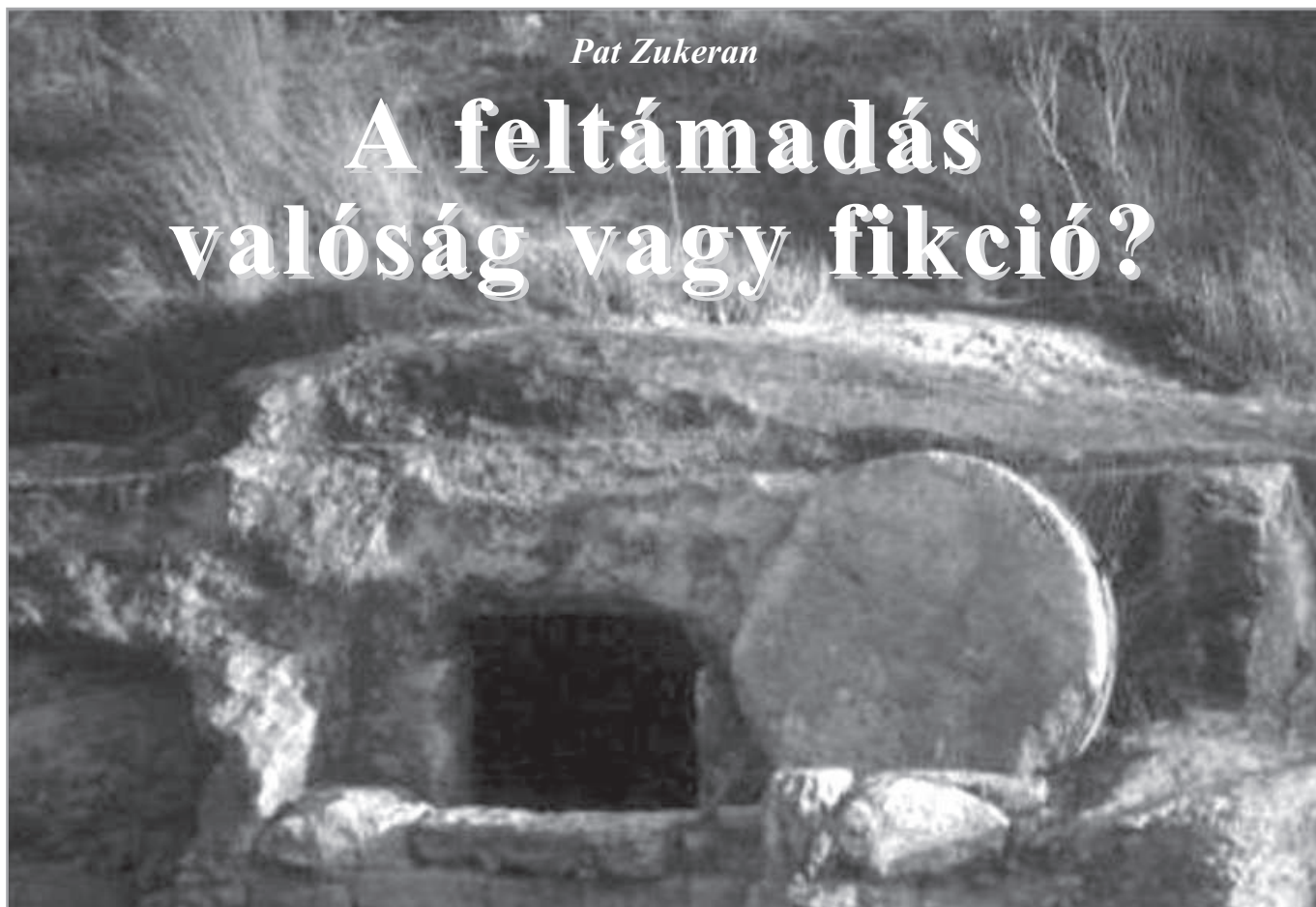
Urunk, amiképpen látták őt egykor a tanítványok elmenni, ugyanúgy látják, látjuk majd őt visszajönni. Ennek azonban elkerülhetetlenül a számonkérés, az ítélettartás is része lesz. Sáfárkodjunk hát jól az Úrtól kapott ajándékokkal, a szent talentumokkal!

*Ford.: Balogh Lajos
Közreadta: Nagy Ferenc*

BIBLIATANULMÁNY

Pat Zukeran

A feltámadás valóság vagy fikció?

Bevezető

A történelem legjelentősebb eseménye Jézus Krisztus feltámadása. Ez a legerősebb bizonyítéka annak, hogy Jézus Isten Fia. Ez az esemény az örök élet biztos reménységét adja férfiaknak és nőknek, egy reményt, ami nemcsak örömet ad nekünk a jövőbe tekintve, hanem erőteljes okot is arra, hogy ma éljünk.

Századokon át azonban voltak tudósok, akik megpróbálták tagadni a feltámadás tényét. Iskoláink telve vannak történelemkönyvekkel, melyek alternatív magyarázatot kínálnak a feltámadásra, sőt bizonyos esetekben meg sem említik ezt a különleges eseményt.

Ebben az írásban megnézzük a feltámadásról szóló bizonyítékokat, és megvizsgáljuk, hogy az esemény történelmi tény-e vagy csak kitaláció. De először meg kell állapítanunk a tény, hogy Jézus Krisztus történelmi személy volt, és nem legenda. Számos rendkívül pontos történelmi dokumentum igazolja Jézust. Először is nézzük magát a négy evangéliumot! A szerzők, Máté, Márk, Lukács és János igen sajátos tényeket jegyeztek le a Jézus életét övező eseményekről, és a régészet igazolta az Újszövetség pontosságát. Tények százait, mint a hivatalnokok neveit, a földrajzi területeket, a pénzeszközöket és az események idejét erősítették meg.

Sir William Ramsay, a 19. század nagy földrajztudósainak egyike szilárd meggyőződést nyert az Újszövetség pon-

tosságáról a kutatásai során fellelt elsöprő bizonyítékoknak köszönhetően. Ennek eredményeképpen elfordult a keresztyéniséggel való korábbi szembenállásától.

A textuális bizonyíték határozottan mutatja meg, hogy az evangéliumok azoknak az idejében íródtak és terjedtek, akik szemtanúi voltak az eseményeknek. Mivel annyi konkrét nevet és helyet említ, a szemtanúk könnyedén hitelteleníthetők volna az írásokat. Az Újszövetség sosem maradt volna fenn, ha a tények pontatlanok lettek volna. Ezek a tények arra utalnak, hogy az evangéliumok történelmileg megbízhatóak, és Jézust történelmi személynek mutatják. Ha további információt szeretnél a Biblia pontosságáról, keresd fel a Probe Ministries *Authority of the Bible* című írását!

Egy másik dokumentum, ami a Jézus történetiségét támogatja *Josephus*, egy feltehetőleg ellenséges zsidó történíróhoz kapcsolódik. Megírta az ókori zsidók történelmét a rómaiak számára Jézus életének idején. Azt írta: „Akkoriban élt Jézus, egy bölcs ember, már ha törvényes őt embernek nevezni.”¹ Josephus további részleteket is elmond Jézus életéről, melyek összhangban vannak az Újszövetséggel. Római történészek is, mint *Suetonius*, *Tacitus* és az ifjabb *Plinius* történelmileg valós személyként utalnak Jézusra.

A szkeptikusok gyakran felszólítják a keresztyéneket, hogy bizonyítsák a feltámadást tudományosan. Meg kell értenünk, a tudományos módszer csak egy tárgy vagy esemény

ismételt megfigyelése révén képes kimutatni valamiről, hogy az tény. Így a módszer csak megismételhető eseményekre vagy megfigyelhető tárgyra korlátozódik. A történelmi események nem megismételhetőek. Például ismétlődően meg tudjuk figyelni naprendszerünk teremtését? Nyilvánvalóan nem, de ez nem jelenti, hogy a naprendszer teremtése nem történt meg.

Egy olyan történelmi esemény bizonyításánál, mint a feltámadás, a történelmi bizonyítékot kell megnéznünk.

Tárgyalásunkban eddig megmutattuk, hogy az Újszövetség történelmi Jézusában való hit indokolt, és hogy a tudományos módszer nem használható történelmi események bizonyítására. Ennek az írásnak a további részében megvizsgáljuk a feltámadást érintő történelmi bizonyítékokat, és megnézzük, mit fed fel a bizonyíték.

A bizonyíték vizsgálata

Három ténnyel kell számolnunk a feltámadás vizsgálatkor: az üres sírral, az apostolok változásával és azzal, hogy a feltámadás hirdetése Jeruzsálemben kezdődött.

Vizsgáljuk meg először az üres sír esetét! Jézus jól ismert alak volt Izraelben. Sírjának helyét sokan ismerték. Máté tulajdonképpen lejegyezi Jézus sírjának pontos helyét. Így ír: „...és magához vévén József a testet, begöngyölé azt tiszta gyolcsba...” (Mt 27,59) Márk szerint József „egy tisztességes tanácsbeli” (Mk 15,43) volt. (Idézet a Károli-fordítás alapján.)

Megsemmisítő lett volna az írókra nézve kitalálni egy ilyen kiválóságot, megnevezni személyesen, és kijelölni a temetkezési helyet, hiszen a szemtanúk könnyedén hiteltelenítették volna a szerzők hamis állításait.

A zsidó és római források egyaránt tanúsítják az üres sírt. A Mt 28,12–13 egyértelműen kimondja, hogy a főpapok találták ki annak történetét, hogy a tanítványok lopták el a testet. Nem lett volna szükség erre a koholmányra, ha a sír nem lett volna üres. A feltámadás ellenzőinek számolniuk kell ezzel. Ha a sír nem lett volna üres, az apostolok tanítása egy napig sem tartott volna. Minden, amit a zsidó hatóságnak tennie kellett volna, hogy véget vessen a keresztyénségnek, egyszerűen az lett volna, hogy felmutatják Jézus testét.

Az üres sír mellett ott van az a tény is, hogy Jézus holttestét sosem találták meg. Egy az első vagy második századból származó történelmi feljegyzés sem támadja az üres sír tényét, és nem beszél a holttest megtalálásáról. Tom Anderson, a California Trial Lawyers Association volt elnöke így beszél:

„Tegyük fel, hogy a több száz embertől származó írott beszámolók az ő megjelenéséről hamisak! Hadd tegyek fel egy kérdést! Egy ekkora nyilvánossággal rendelkező eseménynél nem gondolod, hogy indokolt lenne, hogy legalább egy történész, szemtanú vagy ellenfél leírja, hogy látta Krisztus testét? A történelem csöndje fültépő, amikor a feltámadás elleni bizonyítékokról van szó.”²

Másodszor itt van nekünk az apostolok megváltozott élete. Az evangéliumokban feljegyezték, hogy amíg Jézus a kihallgatáson volt, az apostolok elhagyták őt félelmükben. Mégis tíz a tizenegy apostolból mártírként halt meg, abban a hitben, hogy Krisztus feltámadt a halálból. Mi váltotta ki, hogy olyan emberekké változtak át, akik hajlandók voltak meghalni üzenetük valódiságáért? Valamilyen drámaian meghatározó eseménynek kellett történnie ehhez.

Harmadszor, az apostolok Jeruzsálemben kezdték meg a feltámadás hirdetését. Ez fontos, hiszen éppen ez az a város, ahol Jézust keresztre feszítették. Ez volt a legellenségesebb város, amiben prédikálni lehetett. Továbbá mindenki számára ott volt minden bizonyíték, hogy vizsgálódjon. A legendák távoli helyeken vagy az esemény utáni évszázadokban gyökeresnek. Az ilyen legendákat nehéz hitelteleníteni, hiszen a tényeket nagyon nehéz igazolni. Ebben az esetben azonban az igehirdetés az esemény helyén zajlik, rögtön, miután az megtörtént. Minden lehetséges tényezőt alaposan meg lehetett vizsgálni.

Bárki, aki a feltámadást tanulmányozza, magyarázatot kell hogy találjon erre a három tényre.

Öt gyakori magyarázat

Az évek során öt magyarázattal érveltek a feltámadás ellen. Meg fogjuk vizsgálni ezeket a magyarázatokat, hogy megtudjuk, helyesek-e.

1. A hamis sír elmélete

Ennek az első érvnek a támogatói az állítják, hogy az evangélium szerint az asszonyok korán reggel látogatták meg a sírt, amikor még sötét volt. Érzelmi állapotuk és a sötétség miatt egy rossz helyszínen levő sírt látogathattak meg. Elragadtatva az üres sír látványától visszaszaladtak, hogy elmondják a tanítványoknak, Jézus feltámadt. A tanítványok azon nyomban futottak Jeruzsálembé, hogy a feltámadást hirdessék.

Több komoly hibája is van ennek a magyarázatnak. Először is, rendkívül kétséges, hogy az apostolok nem igazí-

állapítja meg, hogy ez egy meglehetősen furcsa elmélet. Így fogalmaz:

„Lehetetlen, hogy egy lény, aki félholtan kilopódzik a sírból, aki betegen és gyengén botorkál, orvosi kezelésre vár, akinek kötözésre, megerősítésre és kíméletességre van szüksége, aki legalábbis még mindig szenved, azt a benyomást kelthette volna a tanítványokban, hogy ő a halál és a sír meghódítója, az élet hercege, egy olyan benyomást, ami a jövőbeli szolgálatuk alapjává lehetett volna.”²⁴

4. A lopott test elmélete

Ez a negyedik érv az tartja, hogy a zsidó és római hatóságok lopták el Jézus testét, vagy szállították el megőrzésre.

Elképzelhetetlen, hogy ez valóság legyen. Ha náluk volt a test, miért kellett megvádolniuk a tanítványokat, hogy azok lopták el (Mt 28,15)? Az ApCsel 4-ből kiderül, hogy a zsidó hatóságok dühösek voltak és mindent megtettek, hogy megakadályozzák a keresztyének hitének terjedését. Miért rejtették volna el Jézus testét, hiszen ezzel csak előidéztek és gerjesztették volna a feltámadáshitét?

Ha tényleg tudták volna, hogy hol van a test, lehetőségük lett volna megmutatni azt, és ezzel véget vethettek volna a Krisztus-hitnek, ami annyi kellemetlenséget és zavart okozott nekik. Az apostolok prédikációjának ideje alatt a hatóságok egyszer sem próbálták meg azzal cáfolni a feltámadást, hogy felmutatták volna a testet. Ennek az elméletnek nincs sok érdeme.

5. A katonák elalvásának feltételezése

Eddig a feltámadás bizonyítékát tanulmányoztuk. Négy elméletet vizsgáltunk meg, melyek ennek a csodának a érvénytelenítését célozzák. Gondos elemzés rámutatott, hogy ezek az elméletek alkalmatlanok arra, hogy megcáfolják a feltámadás tényét. Az ötödik és legnépszerűbb elmélet a feltámadás napja óta létezik, és ma is sokan hiszik a keresztyénség ellenfelei közül. A Mt 28,12–13 fogalmazza meg ezt az álláspontot:

„Azok pedig összegyűltek a vénekkel, és miután határozatot hoztak, sok ezüstpénzt adtak a katonáknak, és így szóltak: »Ezt mondjátok: Tanítványai éjjel odajöttek, és ellopták őt, amíg mi aludtunk.«”

Sokan csodálkoztak, hogy Máté miért jegyzi ezt le anélkül, hogy aztán megcáfolná. Talán azért, mert annyira ostobának találta ezt a magyarázatot, hogy nem látta szükségét a cáfolatnak.

Ez a magyarázat lehetetlen marad több okból is.

Először is, ha a katonák aludtak, honnan tudták volna, hogy a tanítványok lopták el a testet?

Másodsor, fizikailag lehetetlen volt a tanítványok számára, hogy elosonjanak a katonák mellett, és aztán elmozgaszanak egy feltehetően kb. kétfőtűs követ lejtőn felfelé, és mindezt teljes csendben. Egészen biztos, hogy az örök meghallottak volna valamit.

Harmadsor, a sírt római pecséttel pecsételték le. Aki elmozdította volna a követ, az feltörte volna ezzel a pecsétet, mely vétekért pedig halálbüntetés járt. A tanítványok búskomorságát és gyávaságát látva nehéz elhinni, hogy hirtelen annyira bátrakká váltak volna, hogy szembeszálljanak egy katonai különítménnyel, ellopják a testet, majd hazudjanak a

feltámadásról, miközben végül életük végéig tartó szenvedéssel vagy éppen a halállal kellett volna szembenézniük kieszelt tettükért.

Negyedszer, valószínűtlen, hogy a római örök elaludtak volna egy ilyen feladat közben. Ezért büntetést kaptak volna. Így a tanítványok győzték volna le őket. Ez meglehetősen valószínűtlen forgatókönyv.

Végezetül, János evangéliumában az áll, hogy „*a keskenő, a mely az ő fején volt, nem együtt van a lepedőkkel, hanem külön összegöngyölítve egy helyen*” (20,6–7). A tanítványoknak nem lett volna elegendő idejük arra, hogy elosonjanak az örök mellett, elhengerítsék a követ, kigöngyölítsék a testet, újra begöngyölítsék a saját kendőikbe, és a fejnél levő részt gondosan összehajtva letegyék a vászon mellé. Egy rablásban az emberek rendetlenül lehajították volna a ruhát, és elmenekültek volna a lebukástól való félelmükben.

Konklúzió: hatalmas következmények

Ez az öt elmélet helytelenül számol el az üres sírral, az apostolok változásával és a keresztyénség születésével a keresztre feszítés városában. Konklúzióként komolyan meg kell gondolnunk, hogy Jézus feltámadt a sírból. Ennek a következményei hatalmasak.

Először is, ha Jézus feltámadt a halálból, akkor az, amit magáról mondott, igaz. Azt mondta: „*Én vagyok a feltámadás és az élet: a ki hisz én bennem, ha meghal is, él*” (Jn 11,25).

Azt is mondta: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, hanemha én általam*” (Jn 14,6). Csak Jézus Krisztuson keresztül lehet az örök életet megtalálni. Minden vallásos hit, amely ennek ellentmond, hamis. Minden vallási vezetőt eltemettek. A sírjaik imádkozóhelyek lettek. Jézus sírjának helye ismeretlen, mert üres volt, a teste nem volt ott. Értelmetlen lett volna felszentelni egy üres sírt.

Másodsor, Pál azt írja az 1Kor 15,54-ben: „*Elnyeletett a halál diadalra.*” A fizikai halál nem a vég, örök élet vár mindenkire az Úrral, aki megbízik benne, mert Jézus meghódította a halált.

Ford.: Lukács Dániel

Jegyzetek

- 1 Josephus Flavius, *Antiquities* XVIII. 33. (A második század elején).
- 2 Josh McDowell: *The resurrection factor* (San Bernadino, Calif.: Here's Life Publishers, 1981), 66. o.
- 3 William H. McNeill: *A world history* (New York: Oxford University Press, 1979), 163. o.
- 4 David F. Strauss: *The life of Jesus for the people*, vol. 1, 2. edition (London: Williams and Norgate, 1879), 412. o.

A szerzőről:

Patrick Zukeran a Probe Ministries szervezet kutatója és nemzetközi képviselője. Diplomát a kaliforniai Point Loma Nazarene University-n, San Diegoban szerzett, a Dallas Theological Seminary-ben szolgált. Tíz éven át a lelkészek között végezte munkáját, majd csatlakozott a Probe Ministries szervezethez. Ő szerezte az *Unless I see... reasons to consider the Christian faith* című művet.

állapítja meg, hogy ez egy meglehetősen furcsa elmélet. Így fogalmaz:

„Lehetetlen, hogy egy lény, aki félholtan kilopózdik a sírból, aki betegen és gyengén botorkál, orvosi kezelésre vár, akinek kötözésre, megerősítésre és kíméletességre van szüksége, aki legalábbis még mindig szenved, azt a benyomást kelthette volna a tanítványokban, hogy ő a halál és a sír meghódítója, az élet hercege, egy olyan benyomást, ami a jövőbeli szolgálatuk alapjává lehetett volna.”²⁴

4. A lopott test elmélete

Ez a negyedik érv az tartja, hogy a zsidó és római hatóságok lopták el Jézus testét, vagy szállították el megőrzésre.

Elképzelhetetlen, hogy ez valóság legyen. Ha náluk volt a test, miért kellett megvádolniuk a tanítványokat, hogy azok lopták el (Mt 28,15)? Az ApCsel 4-ből kiderül, hogy a zsidó hatóságok dühösek voltak és mindent megtettek, hogy megakadályozzák a keresztyének hitének terjedését. Miért rejtették volna el Jézus testét, hiszen ezzel csak előidéztek és gerjesztették volna a feltámadáshitét?

Ha tényleg tudták volna, hogy hol van a test, lehetőségük lett volna megmutatni azt, és ezzel véget vethettek volna a Krisztus-hitnek, ami annyi kellemetlenséget és zavart okozott nekik. Az apostolok prédikációjának ideje alatt a hatóságok egyszer sem próbálták meg azzal cáfolni a feltámadást, hogy felmutatták volna a testet. Ennek az elméletnek nincs sok érdeme.

5. A katonák elalvásának feltételezése

Eddig a feltámadás bizonyítékát tanulmányoztuk. Négy elméletet vizsgáltunk meg, melyek ennek a csodának a érvénytelenítését célozzák. Gondos elemzés rámutatott, hogy ezek az elméletek alkalmatlanok arra, hogy megcáfolják a feltámadás tényét. Az ötödik és legnépszerűbb elmélet a feltámadás napja óta létezik, és ma is sokan hiszik a keresztyénség ellenfelei közül. A Mt 28,12–13 fogalmazza meg ezt az álláspontot:

„Azok pedig összegyűltek a vénekkel, és miután határozatot hoztak, sok ezüstpénzt adtak a katonáknak, és így szóltak: »Ezt mondjátok: Tanítványai éjjel odajöttek, és ellopták őt, amíg mi aludtunk.«”

Sokan csodálkoztak, hogy Máté miért jegyzi ezt le anélkül, hogy aztán megcáfolná. Talán azért, mert annyira ostobának találta ezt a magyarázatot, hogy nem látta szükségét a cáfolatnak.

Ez a magyarázat lehetetlen marad több okból is.

Először is, ha a katonák aludtak, honnan tudták volna, hogy a tanítványok lopták el a testet?

Másodsor, fizikailag lehetetlen volt a tanítványok számára, hogy elosonjanak a katonák mellett, és aztán elmozgaszanak egy feltehetően kb. kétfőtűs követ lejtőn felfelé, és mindezt teljes csendben. Egészen biztos, hogy az örök meghallottak volna valamit.

Harmadsor, a sírt római pecséttel pecsételték le. Aki elmozdította volna a követ, az feltörte volna ezzel a pecsétet, mely vétekért pedig halálbüntetés járt. A tanítványok búskomorságát és gyávaságát látva nehéz elhinni, hogy hirtelen annyira bátrakká váltak volna, hogy szembeszálljanak egy katonai különítménnyel, ellopják a testet, majd hazudjanak a

feltámadásról, miközben végül életük végéig tartó szenvedéssel vagy éppen a halállal kellett volna szembenézniük kieszt tettükért.

Negyedsor, valószínűtlen, hogy a római örök elaludtak volna egy ilyen feladat közben. Ezért büntetést kaptak volna. Így a tanítványok győzték volna le őket. Ez meglehetősen valószínűtlen forgatókönyv.

Végezetül, János evangéliumában az áll, hogy „a keszkenő, a mely az ő fején volt, nem együtt van a lepedőkkel, hanem külön összegöngyölítve egy helyen” (20,6–7). A tanítványoknak nem lett volna elegendő idejük arra, hogy elosonjanak az örök mellett, elhengerítsék a követ, kigöngyölítsék a testet, újra begöngyölítsék a saját kendőikbe, és a fejnél levő részt gondosan összehajtva letegyék a vászon mellé. Egy rablásban az emberek rendetlenül lehajították volna a ruhát, és elmenekültek volna a lebukástól való félelmükben.

Konklúzió: hatalmas következmények

Ez az öt elmélet helytelenül számol el az üres sírral, az apostolok változásával és a keresztyénség születésével a keresztre feszítés városában. Konklúzióként komolyan meg kell gondolnunk, hogy Jézus feltámadt a sírból. Ennek a következményei hatalmasak.

Először is, ha Jézus feltámadt a halálból, akkor az, amit magáról mondott, igaz. Azt mondta: „Én vagyok a feltámadás és az élet: a ki hisz én bennem, ha meghal is, él” (Jn 11,25).

Azt is mondta: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, hanemha én általam” (Jn 14,6). Csak Jézus Krisztuson keresztül lehet az örök életet megtalálni. Minden vallásos hit, amely ennek ellentmond, hamis. Minden vallási vezetőt eltemettek. A sírjaik imádkozóhelyek lettek. Jézus sírjának helye ismeretlen, mert üres volt, a teste nem volt ott. Értelmetlen lett volna felszentelni egy üres sírt.

Másodsor, Pál azt írja az 1Kor 15,54-ben: „Elnyeletett a halál diadalra.” A fizikai halál nem a vég, örök élet vár mindenkire az Úrral, aki megbízik benne, mert Jézus meghódította a halált.

Ford.: Lukács Dániel

Jegyzetek

- 1 Josephus Flavius, Antiquities XVIII. 33. (A második század elején).
- 2 Josh McDowell: The resurrection factor (San Bernadino, Calif.: Here's Life Publishers, 1981), 66. o.
- 3 William H. McNeill: A world history (New York: Oxford University Press, 1979), 163. o.
- 4 David F. Strauss: The life of Jesus for the people, vol. 1, 2. edition (London: Williams and Norgate, 1879), 412. o.

A szerzőről:

Patrick Zukeran a Probe Ministries szervezet kutatója és nemzetközi képviselője. Diplomát a kaliforniai Point Loma Nazarene University-n, San Diegoban szerzett, a Dallas Theological Seminary-ben szolgált. Tíz éven át a lelkészek között végezte munkáját, majd csatlakozott a Probe Ministries szervezethez. Ő szerzte az Unless I see... reasons to consider the Christian faith című művet.

BIBLIAI TÁJAK – EMBEREK

A híres lépcsős piramis Szakkarában. Ezt a piramist Dzsószér fáraó számára építette Imhotep. Ez volt az első piramis Egyiptomban, amit teljesen kőből építettek. A sírhely a bonyolult belső szerkezet közepén állt, arra tervezve, hogy a fáraót a túlvilág dicsőségben részesítse

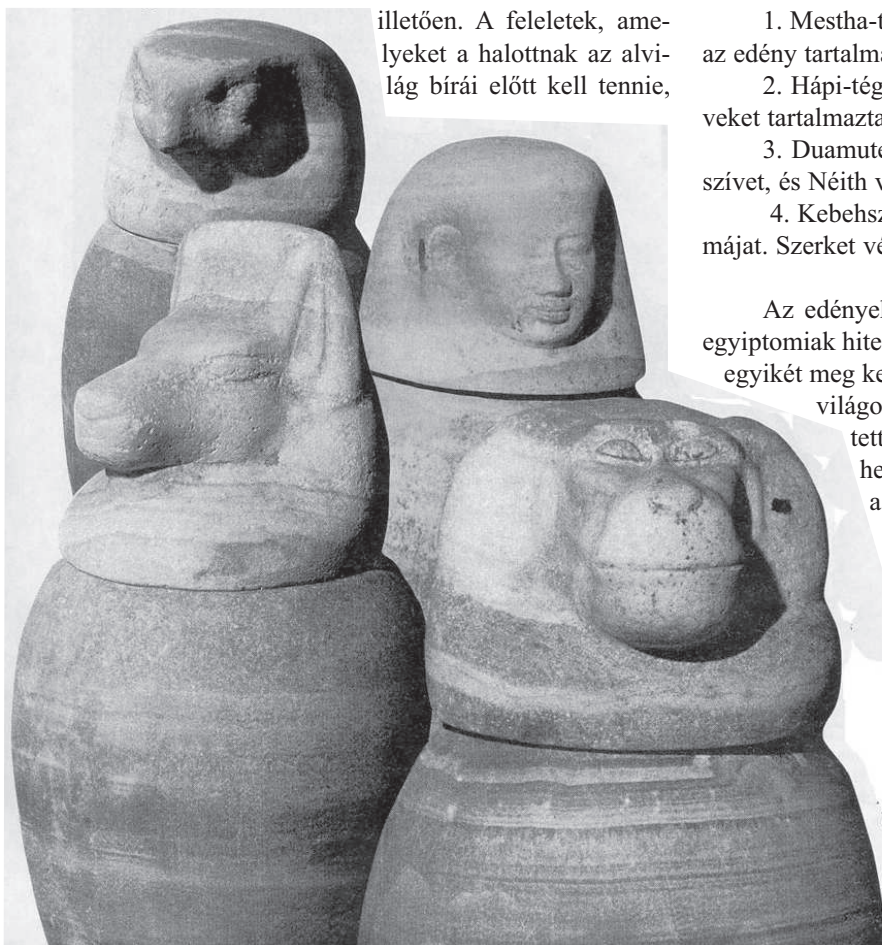
A Teremtés könyvének (1Móz) záró szakaszában (50,22–26) József haláláról szóló beszámolót találunk. Megtudjuk, hogy ez a nemes patriarcha 110 évig élt. A szöveg arról is tájékoztat, hogy felismerte, eljön az idő, amikor testvérei majd elhagyják Egyiptomot, és a távolba nézve kérte, hogy csontjait vigyék majd vissza szülőhelyére (25. v.). A 2Móz 13,19 leírja, hogyan cselekedtek az izraeliták, mikor elhagyták Egyiptomot, és azt, hogy József csontjait Sikemben helyezték el végleg (lásd Józ 24,32: „József holttestét, amelyet Egyiptomból hoztak magukkal Izrael fiai, Sikemben temették el, a mezőnek azon a részén, amelyet Jákób vett meg Hamórnak, Sikem atyjának fiaitól száz pénzért. Ez József fiainak az öröksége lett.” Továbbá Jn 4,5; ApCsel 7,14–16; Zsid 11,22). Amiképpen József apját, Jákóbot is bebalzsamoztatta az egyiptomiakkal (1Móz 50,1–3), halálának idején az ő maradványait is bebalzsamozták. A királyi családnak és a magas rangú hivatalnokoknak kijáró mumifikálás egyiptomi gyakorlata szerint Józsefet és apját, Jákóbot egyaránt bebalzsamozták.

Nem az egyiptomiak voltak az egyetlen ókori nép, akik mumifikálták a testeket. A ősi kínaiak a Han-dinasztia idején (kevésbé Jézus ideje előtt) szintén mumifikáltak. A kínai módszer fejlettebbnek látszik az egyiptomi módszernél.¹ Nem mindenki tudta megfizetni, hogy mumifikálják – sem a kínaiak, sem az egyiptomiak között. A folyamat drága volt és időigényes, és így csak a nemesek és a felső osztályok számára volt elérhető. Az, hogy Jákóbot is mumifikálták, vagy azt jelenti, hogy ő és József egyaránt vagyonosak voltak haláluk

idején, vagy legalábbis azt, hogy József, aki valószínűleg mindkét temetés költségeit állta, kimagaslóan befolyásos volt ekkoriban.

Ahogy az egyiptomi temetkezésről írunk, észre kell vennünk természetesen, hogy a vagyonos emberek, mint József, jóval előkelőbb módon temették el, mint a szegények. A szegényeket egy egyszerű üregbe fektették, gyakran hajlított helyzetben (ahogyan a világra jöttek), és némi fűszer alkalmazása mellett, csekély hagyatékukkal együtt helyezték örök nyugalomra. A kimunkált sírok helyett, mint a piramisok, a középosztály sokkal visszafogottabb sírokkal rendelkezett, melyeket *masztabának* neveznek. Bár ezek a sírok is gondosan készültek, nem mérhetőek a nagyobb piramisok pompájához és választékosságához. Időnként a királyok is mértékletesebb, kisebb piramisokat használtak. Az egész terület attól a ponttól, ahol a legnagyobb piramisokat építették, Gíza – a Nílustól nyugatra Kairó felől és Memfisztől délre (ma Szakkarának nevezik) egy hatalmas piramismező van, mely hosszabb tíz mérföldnél. Szakkarában van Dzsószér ősi lépcsős piramisa is.

Diodórosz beszél róla, hogy mikor egy király meghalt, az egész ország siratta (I. 72). Arról is szól, hogy a királyi család határozta meg a temetés időpontját, és azután hogy bizonyos hivatalnokok összegyűltek és elvégeztek bizonyos formális tevékenységeket, a testet útjára indították a vízen át a túlsó partra. Ekkor, akinek panasza volt az elhunyt személy ellen, joga volt megnevezni a gonoszságot, hogy így az alvilág bírái jogos ítéletet hozhassanak az elhunyt személy sorsát

illetően. A feleletek, amelyeket a halottnak az alvilág bírái előtt kell tennie,

1. Mestha-tégely – az edény teteje emberfej formájú. Ez az edény tartalmazta a gyomrot, mely Ízisz védelme alatt állt.
2. Hápi-tégely – majomfejű edény. A kisebb belső szerveket tartalmazta, és Nephtüsz védelmezte.
3. Duamutef-tégely – sakálfejű edény. Ebben tárolták a szívet, és Néith védelmezte.
4. Kebehszenuf-tégely – sólyomfejű edény. Ez tárolta a májat. Szerket védelmezte.

Az edények feliratai részletezik ezt az elrendezést. Az egyiptomiak hite szerint ezek a belső szervek és a belek mindegyikét meg kellett őrizni, hogy az eltemetett személy a túlvilágon élhessen. Az egyiptomiak tökélyre fejlesztették a mumifikálás gyakorlatát, mert ha nem helyesen végezték el, nem táplálhattak reményt a túlvilági életre.

A testet, aminek romlandó részeit eltávolították, egy nátronnal feltöltött tartályba helyezték, és hetven napig ázni hagyták. Jákóbot és Józsefet pontosan úgy készítették a temetésre, ahogyan az egyiptomi gyakorlat megkívánta. A hosszú áztatás végzetével a test színe megváltozott.

Mikor az arabok meghódították Egyiptomot, nem értették a folyamatot, ahogyan az egyiptomiak eltemették a halottaikat. Úgy gondolták, szurkot használtak, hogy feketére színezzék a testeket, amely szín jellemző volt a múmiákra, amiket láttak. Az arabok feltételezték, hogy az egyiptomiak múmijja (szurok) segítségével dolgoztak. Az araboktól ered tehát a mi „múmia” szavunk. Valójában azonban a nátron miatt változott meg a test színe.

Végezetül nyílásokat vágtak az elhunyt kéz és lábujjaira, valamint a combjára, megtöltötték fűszer és nátron keverékével, majd a bemetszést összevarrták. A koponyaureget is hasonlóan megtöltötték és összevarrták, az orrnyílásokat betöltték. A szemüregeket obszián szemutánzatokkal töltötték ki. A mostanra üres testet megtöltötték mézgéval, fűszerekkel, nátronnal és egy kevés szurokkal, összekeverve és elválasztva. A szív helyére időnként szkarabeuszamulettet helyeztek. A gyomornyílást összevarrták.³

Hórusz szemének replikáit azért helyezték a testre, hogy jelezzék, az isten figyel az elhunyt személyre, ahogyan figyelt Ozíriszre is, mielőtt a hiedelem szerint feltámasztotta őt.

A testbe helyezett szkarabeusz gyakran tartalmazott szakaszokat a Holtak könyvéből. A szkarabeusz egy bogár formájú amulett volt. Az egyiptomiak abban hittek, hogy egy hatalmas bogár (mint egy ganajtúró bogár) görgette a napkorongot az égbolton keresztül minden egyes napon. Így keletkezett az új élet, és azok által virágoztak a mezők. Ezért tehát ha valakinek egy szkarabeusz volt a kötszerei és a múmia-göngyölegei alatt, az remélhette, hogy a szkarabeusz mágikus hatalmával majd új élet keletkezik a temetés után. A szkarabeuszamulettet alsó részén vagy annak a fáraónak a neve szerepelt, akinek uralkodása alatt az adott személy elhalálozott, vagy egy röviden idézett szöveg a Holtak könyvéből.

Egyiptomi kanópuszedények Kr. e. 525–304 tájáról. Ezeket az edényeket használták arra, hogy az elhunyt különféle szerveit tárolják. Alabástromból készültek, és szertartásos szövegeket írtak minden egyes edényre azok rendeltetése szerint. Mindegyik edénynek különböző formája volt, mert mindegyik Hórusz isten más-más gyermeke számára készült

emlékeztetnek a Tízparancsolatra.² Néhány a nemleges nyilatkozatok közül: „Nem loptam; nem öltem férfiakat és nőket; nem mondtam hazugságokat; nem követtem el házasságtörést; nem követtem el istenkáromlást, mely emlékeztet a következőre: »Az Úrnak a te Istenednek nevét hiába fel ne vedd!« (2Móz 20,7); nem átkoztam Istent és másokat”. Az egyiptomiak erkölcsi teljesítményéről olvasva felismerhetjük, hogy igen magas fokú etikai mércét emeltek maguknak.

Ha valaki meghalt, a testét megmosták és kiterítették. Egy temetkezési segéd tintával vonalat húzott az elhunyt bal oldalán, ami egy másik segéd számára jelezte, hogy hol kell bemetszenie a testet. A bemetszésen keresztül távolították el a belsősegeket, a szívvel és a tüdővel egyetemben. Ezt követően az agyat távolították el az orrnyílásokon át egy hajlított végű vaspálcával. Az agyat, miután megszáritották, együtt temették el a testtel.

A beleket és a többi belső szerveket pálmaborban megmosták és megtöltték fűszerekkel, mézgéval és így tovább, mely aztán összesen négy csomagot eredményezett. Ezeket a csomagokat kanópuszedényekbe töltötték. Ezeket az alabástromedényeket speciálisan temetkezési célokra készítették. Minden egyes edényre rituális szövegeket írtak aszerint, hogy melyiknek mi a rendeltetése. Mindegyik edénynek különböző formája volt, mert mindegyik Hórusz isten más-más gyermeke számára készült.

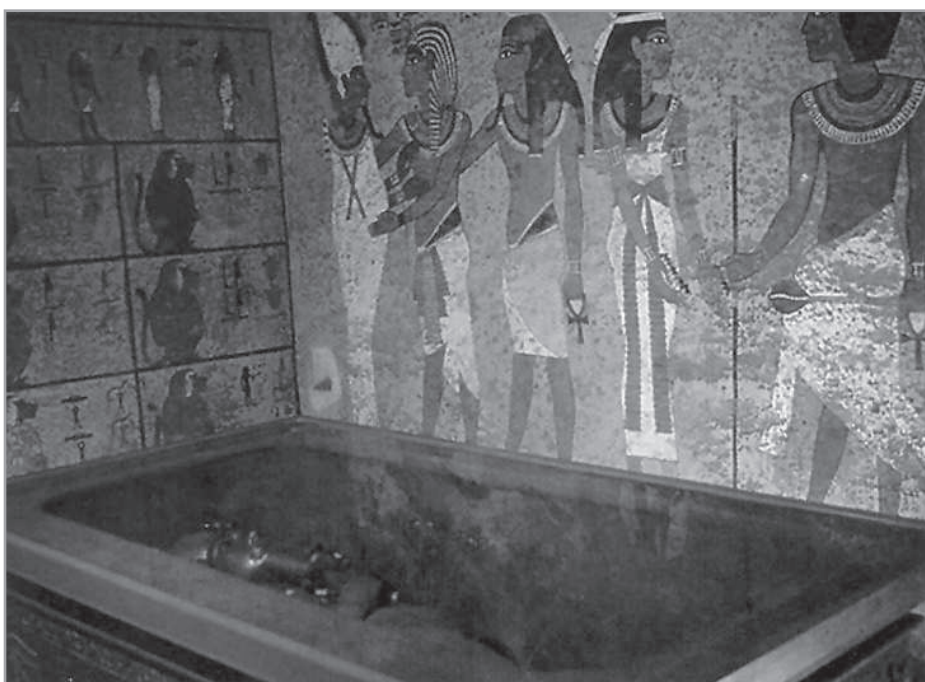

Az Amun Nany énekesnőinek egy temetési papirusza a Holtak könyvéből. Hármasként részlet: az emberi szív megmérése Thébából, Deir el Bahri, Mirit-amun királynő sírjából. Festett és feliratozott papirusz. Ha a szív nehezebb volt, mint egy toll, akkor hamisnak ítélték, és így az illetőt méltatlannak ítélték a holtak örömteli lakhelyére való belépésre

Az egyiptomiak abban reménykedtek, hogy nem vádolják majd meg őket semmivel, ami a jövőbeli élettől megfosztaná őket, amikor majd a túlvilági bírák előtt állnak. Ha valaki megbukott a vizsgálaton, akkor annak szívét egy groteszk külsejű állat elé dobták, ami felfalta a szívet (különösen, ha a szív nem volt könnyű, mint a toll, amikor az ítéletkor megmérték).

Másfelől ne felejtsük el, hogy az ekkoriban (Kr. e. 15–14. sz.) élt egyiptomiaknak legalábbis egy része bizonyos

nyugalommal és kényelemmel gondolt a síron túli életre, ahogyan azt a következő szöveg is bemutatja:

Egyiptom, Luxor, Királyok völgye, Tutankhamon sírja, koporsó

Tutankhamon belső koporsója. Tutankhamont egy aranykoporsón belüli aranykoporsóba és azon belül is egy aranykoporsóba temették

Hallottam az énekeket,
Amik az ősi sírokban vannak.

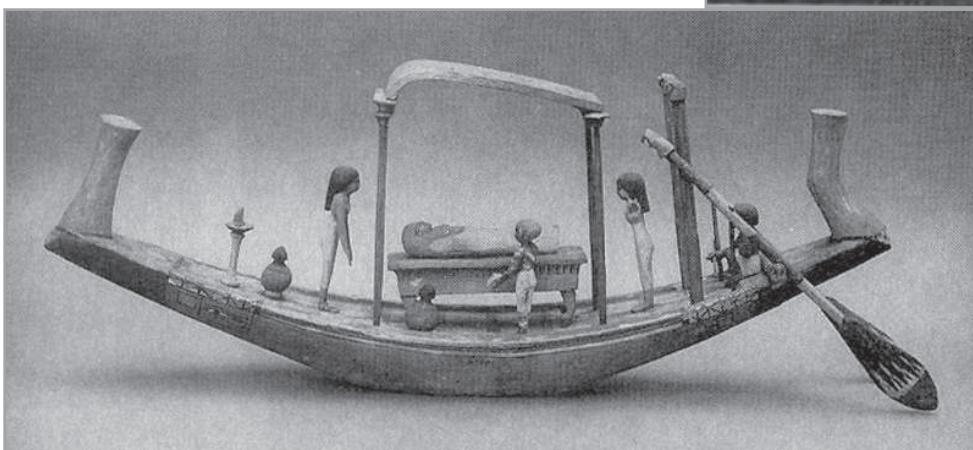

Tutanhamon múmiamaszka. A gondosan kidolgozott maszk aranyból és lápis lazuliból készült

De (a túlvilág lakói mondják):
„Isten hozott, biztonság és szilárdság”.
Neki, aki eléri a nyugatot.⁴

Sabaka király szkarabeuszszíve, melybe egy idézet lett belevésve a Holtak könyvéből. A szkarabeusz El Kurruból való, kb. a Kr. e. 760–656 körüli időből

A halálhajó modellje. Gyakran ilyen hajó volt a Nílus bal oldalára, az eltemetésre utazás eszköze az élet után. A múmia

Mózes öt könyvében a túlvilági élet tana nem olyan egyértelmű, amennyire szeretnénk látni. Ez a tan olyannyira kevésbé van részletezve, hogy a szadduceusok, akik az Ótestamentumnak csak ezt a részét használták, és elutasítottak minden mást, például a prófétákat, nem, vagy csak alig találtak bármiféle kijelentést

a Biblia első öt könyvében, ami biztosíthatta volna őket a túlvilági élet valósága felől.

Mi, újszövetségi hívők emlékszünk, hogyan mutatott rá Jézus arra, hogy amikor Isten beszél Mózesrel a csipkebokornál, és önmagát Ábrahám, Izsák és Jákób Istenének nevezi, a túlvilági élet hangsúlyozása mennyire nem hiányzik a szavaiából. Továbbá, függetlenül attól, hogy a régészek mely időszakokat vizsgálják, bizonyítékokat találnak arra nézve, hogy az ősök hittek a túlvilági életben, másképpen nem készítettek volna a következő életre szerszámokat a sírokba.⁵ Nehéz elhinni az egyiptomiakról, hogy magasabb szemszögből látták a túlvilági életet, mint a héberek. Az egyik legtanulságosabb

Miért mondtak rossz dolgokat az örökkévalóság földjéről?

A helyesről és igazról, egy helyről szörnyűségek nélkül?

Utálva van itt a veszekedés, és nincs senki, aki sorba állítja magát a társa ellen.

A föld, aminek nincs ellenfele, minden rokonunk benne pihen az idő első napja óta.

A földön történt dolgok időtartama egyfajta álom,

szakasz a egyiptomiak és a héberek túlvilági nézeteit illetően a Zsid 11,24–27.

Amíg *Howard Carter* fel nem fedezte Tutanhamon fáraó sírjának kincseit 1922–23-ban, modern világunknak csak homályos elképzelései lehettek az egyiptomiak vagyonáról és pompájáról. Tutanhamont egy aranykoporsón belüli aranykoporsóba és azon belül is egy aranykoporsóba temették. Fejét egy aranyból és lápis lazuliból (növényi anyag) kimunkált maszk fedte el. Egy aranytrónt és egy zsámolyt is eltemettek vele együtt. Mellé temettek egy harci szekeret is. Testének minden végződését gyűszűszerűen arannyal borították.

A hit szemével

Buzgón hívó szemével Mózes látta a körülményes egyiptomi temetkezési szertartások tartalmatlanságát és a terméketlen egyiptomi udvar elillanó, ki nem elégítő ürességét. Mózes úgy döntött, osztozik Isten népének sorsában, és keresztülmegy minden nehézségen, mint a szövetség részese.

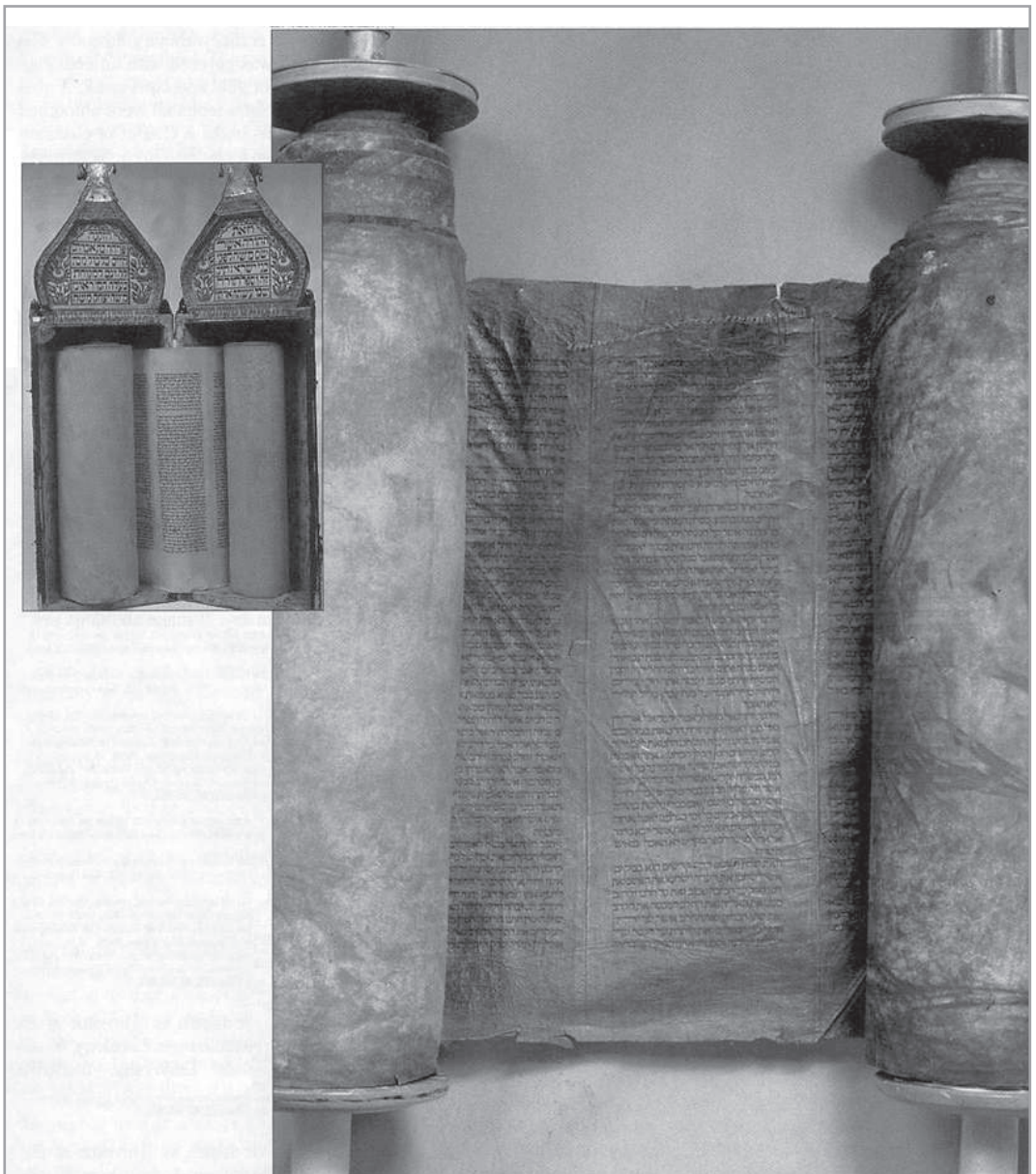
Csak azt mondhatjuk, Mózes jól választott. Ő és Illés próféta együtt jelentek meg Jézussal dicsőségesen Jézus színeváltozásakor, és ma is örökké él Jézussal. Így elérte azt, amire az egyiptomi uralkodók sosem voltak képesek a körülményes szertartásaikkal. Jézus győzedelmeskedett a halálon, és így elmondhatja:

„*Íme, újjáteremtek mindent*” (Jel 21,5), valamint „*én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz én bennem, ha meghal is, él*” (Jn 11,25).

Ez a két mondat többet ér, mint a Holtak könyvének összes másolata, és több reményt és nyugalmat adott, mint amennyit az egész egyiptomi irodalom képes adni. A spekuláció és a bizonytalan remények, illetve félelmek helyett, melyek az egyiptomiak halál utáni életről alkotott elképzeléseiben gyökereznek, Jézus életet és halhatatlanságot hozott az evangéliumon keresztül.

Jegyzetek:

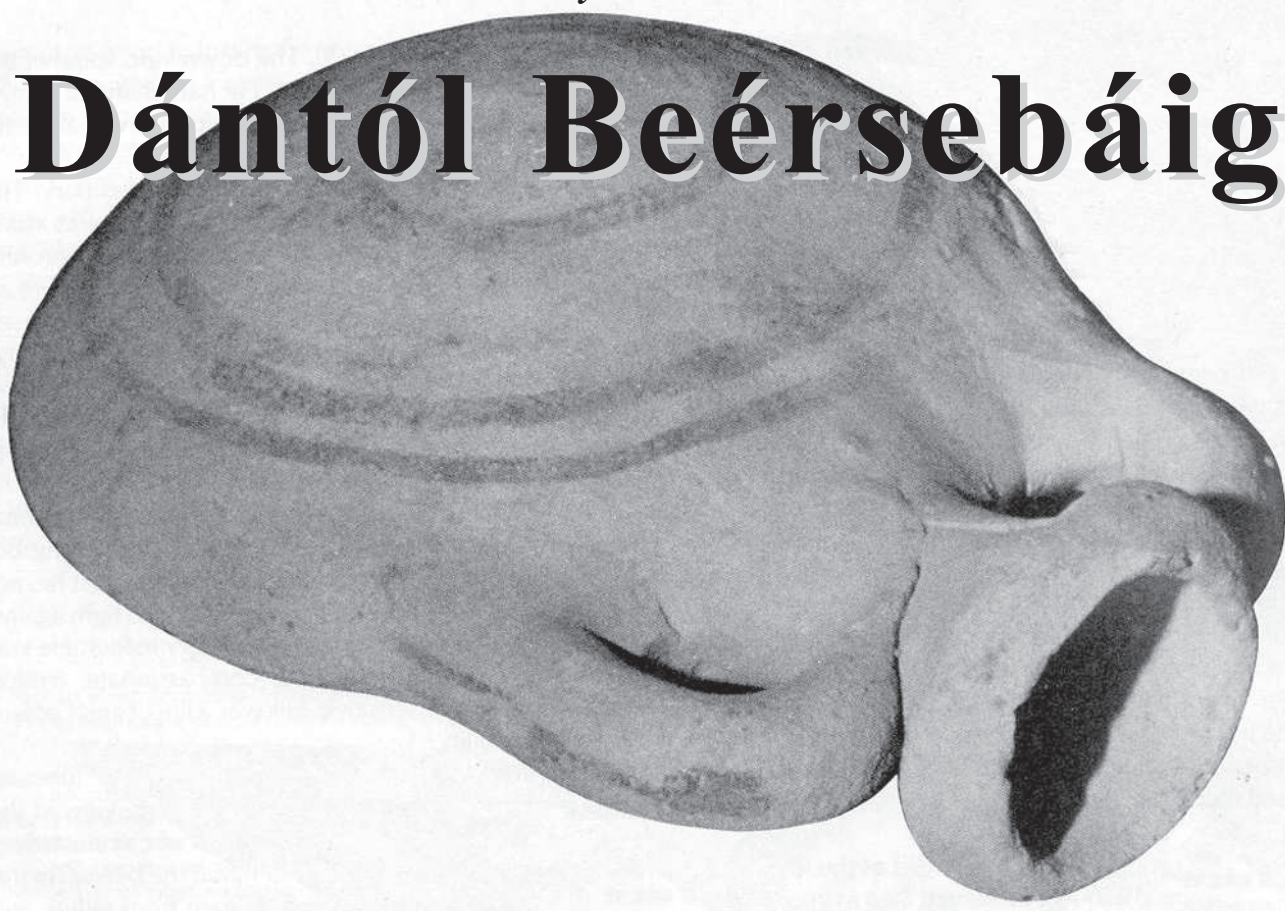
- 1 A kínai módszer nem tette szükségessé a belsőégek eltávolítását, és a test mégsem vált a romlás áldozatává. Ezzel szemben az egyiptomiak eltávolították a belsőégeket.
- 2 E. A. Wallis Budge, trans.: *The book of the dead* (New Hyde Park: University Books, 1960), 125. rész, „The negative confession”.
- 3 További információk erről a folyamatról: E. A. Wallis Budge: *The mummy* (New York: Macmillan, 1964), 150–165. o.
- 4 James Pritchard, ed.: *Ancient Near Eastern text relating to the Old Testament* (Princeton: Univ. Press, 1969), 33–34. o.
- 5 Jack Finegan: *Archeology of the New Testament: the life of Jesus and the beginning of the early church* (Princeton: Princeton University Press, 1969), 181–202. o.

Jerry Vardaman a Cobb Archaeology Intézet igazgatója Mississippi Állam egyetemén, Starkville-ben.

Bryce Sandlin

Dántól Beérsebáig

Mükénéi vagy ciprusi eredetű „flaska”, a pusztai vándorlás vagy a bírák korából való (késői bronzkorból). Ez idő tájt nagy mennyiségben érkeztek hasonló árucikkek erre a vidékre. Ha valaki Dán és Beérseba között utazott, minden napra elő kellett készítenie az ivóvizadagját

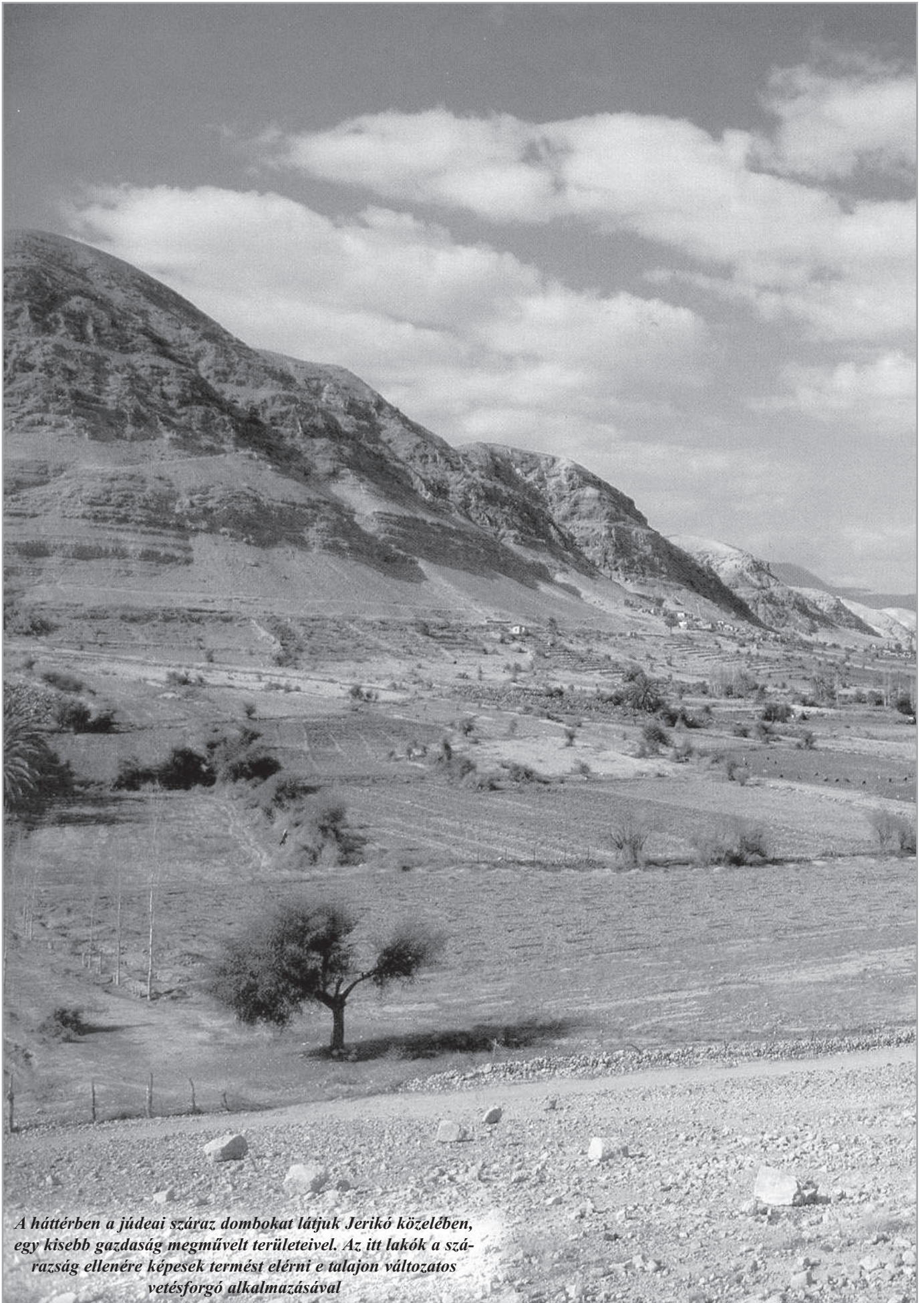
Hogyan lehet minél gyorsabban és egyszerűbben leírni egy ország határait? A texasi emberek jól tudják, hogy „Lone Star State” (Magányos Csillag Állam) igen nagy, hiszen területe Texarkanától El Pasóig 1400 km széles, valamint Dalharttól Brownsvilleig ugyanilyen hosszú. Már a bibliai időkben is megvolt az embereknek a maguk mércéje, mellyel röviden és tömören meg tudták határozni szülőhajójuk nagyságát. A zsidó nép őshazája Dán és Beérseba között helyezkedett el. Ez a kifejezés szó szerint az ország észak–déli hosszát mutatja meg, de átvitt értelemben magában foglalja az ott élő izraelita törzseket.

A Dántól Beérsebáig terjedő ország légvonalban mért hossza mintegy 240 km. A Földközi-tenger keleti partján, Ugarittól a dél-szuezi csatornáig elterülő Izrael egészen egyedi földrajzi adottságokkal bír. Területe termékeny sávként húzódik a tengerparton, a mellette fekvő sivatagtól elkülönülten. A part menti terület domborzati sajátosságai csaknem mindenhol azonosak. „Ha valaki megrajzolná a hosszanti szakaszt Szidóntól Damaszkuszig és Tel-Avivtól Es-Saltig vagy Beérseba magaslatait, a szemlélődő tekintete előtt mindenhol dombok és völgyek váltakoznának egymással.”¹ Az egész keleti partvidék hasonlóan néz ki: négy tájegységből áll északon az Orontész folyótól a déli Aqabai-öböl. A Dántól Beérsebáig fekvő terület ennek a vidéknek egy kiemelkedő gyöngyszeme.

Az első sáv a keskeny tengerparti rész, Ugarittól egészen a Szuezi-csatornáig. A második szakasz a hegyvidékes fennsík a modern Jebel El-Aqrával, a mélyen fekvő Sínai-félszigettel bezárólag. A harmadik sáv egy mélyen húzódó, hosszanti irányú szakadék, az Orontész, a Leontész és a Jordán folyók völgye a Holt-tengerig, a Wadi El-Aqabáig és az Aqabai-öböl. A negyedik szakasz megint egy hegyvidékes rész az Anti-Libánonhoz tartozó Hermon hegygel és a Jordántól keletre fekvő vonulatokkal. Ettől a vidéktől keletre húzódik a kietlen Szíriai-Arábiai sivatag.

A világnak ez a parányi kis része az ókorban egy Egyiptomot és Mezopotámiát összekötő tranzitországgként működött. A kereskedelmi és hírvivő útvonalak keresztül-kasul behálózták egész Izraelt. A „Királyok útja” Damaszkuszról kiindulva a Jordánon túl az Aqabai-öböl tartott. A „Tenger útja” szintén Damaszkuszról indult, és Galilea völgyein keresztül egészen Egyiptomig vezetett. „Kánaán megerősített városai – úgymint Megiddó a forgalmas tengerparti úton vagy Sikem egy forgalmas kereszttúton – nemcsak termékeny földjeiknek, hanem a rajtuk áthaladó kereskedelmi utaknak köszönhetően tettek szert gazdasági jólétre.”²

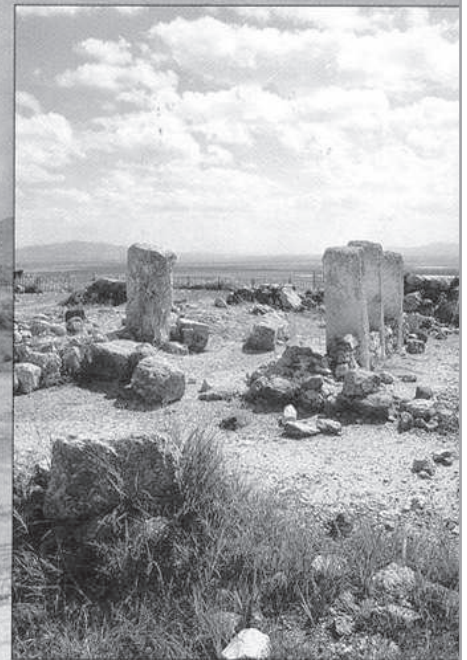
Az óvárostól, azaz Dántól (Laish) keletre, az újváros, Cezárea Filippi (Banias) romjainál – korunk modern főútjain haladva – a Hermon lejtőjéhez jutunk. A hegycsúcsokat hó fedi,

A háttérben a júdeai száraz dombokat látjuk Jerikó közelében, egy kisebb gazdaság megművelt területeivel. Az itt lakók a szárazság ellenére képesek termést elérni e talajon változatos vetésforgó alkalmazásával

Az alábbi romokról egy újabb teória azt tartja, hogy Salamon lóistállói vagy raktársorainak szobái lehettek, emlékeztetve egy bazársorra, mint ősi sétalótca darabkájára

Az alábbi fotón a Karmel-hegy nyugati csúcsáról nézve Haifa (ősi nevén Accó) elmosódott vonalai láthatók. Haifa kikötője Izrael tengeri kapuja volt

*Bét-Seán környéke látható e képen.
E rendkívül változatos tájon a lakhatási terület tízennyolc különböző szinten lehetséges*

melyek közel 3000 méter magasságban emelkednek a tengerszint fölé. Innen haladunk dél felé, ahol a Básán völgye tárul a szemünk elé, melyet egykor Manassé törzse birtokolt. Ez a hely híres volt kövér bikáiról és friss legelőiről (Ám 4,1), valamint tölgyfa erdőiről (Ézs 2,13). Napjainkban ez a vidék a „Gólán magaslati” nevet kapta, utalással a szomszédos Szíria és Izrael közötti versengésre. A Jarmuk folyót keresztezve, Manassé és Gád törzsének határán a Gileádnak nevezett területre érünk, melynek hat nagyvárosa közül Rámót-Gileád a legkeletebbre fekvő, és Jábés-Gileád a legnyugatabbi települése. Itt győzte le egykor Saul az ammonitákat, amikor megszerezte az összes törzs támogatását ahhoz, hogy Izrael első királya legyen (1Sám 11).

Mahanaim, ahova Dávid Absolon lázadásakor menekült, a Jordántól keletre fekszik. Penuél úgyszintén, ahol korábban Jákób töltött egy éjszakát, a Jabbók folyó mellett, mely a Jordánba torkollik (modern Damiya). Innen délkeletre a móábitáknak,

A házori erőd Kr. e. 14. századi előcsarnokának kőoroszlánja. Az oroszlánt puha bazaltból faragták, csakúgy, mint a többi díszes motívumot, amiket a régészek a romok alól kiástak. A kor más kánaánita templomai is ugyanazokkal a jegyekkel rendelkeztek, mint amit Salamon építései használtak a Mórijjá hegyén, többek között a hármass felosztás a zsidó templomban (a szentek szentje, a szentély és az udvar), az előtérben pedig két oszlop állt (ugyanúgy, mint Jákín és Bóáz)

Az Izraelt védő fal maradványai láthatók Tel Dán romjainál, melyet korábban Tel El-Qadinak is neveztek, aminek a jelentése a „bírak völgye”. A nagyjából 50 hektárnyi, dimbes-dombos terület legmagasabb pontja 20 méter. A település eredeti neve Lajis (Bírak 18,29), ami új nevet kapott, miután Dán törzse letelepedett itt. Aháb király (871–852) 4 méter széles és 15 méter magas városfalat építtetett

Izrael egykori ellenségeinek a földjére jutunk, melyet kelet felől a sivatag, nyugatról a Holt-tenger, délen pedig az Arnon folyó határol. A Médeba (Madaba) nevű régi város az egész régió központja. A Nébó-hegy, ahonnan Mózes megláthatta az ígért földjét, néhány kilométerre van Médebától északnyugatra. Machérusz, Keresztelő János bebörtönzésének és kivégzésének helyszíne pedig Médebától délnyugatra fekszik, a Holt-tenger partjához közel. Aróér, a Dávid-féle népszámlálás kiindulópontja, a déli régió központi városai közé tartozott.

A hely, ahol Omrit királlyá választották, mely az északi királyság fővárosává lett, a rómaiak idejében újjáépült, amikor Pompeius diadalmenettel végigvonult rajta. A római idők öröksége a görög-római színház, mely a hellén kultúra jegyeit viseli magán

A Holt-tengertől déli irányban haladva az edómiták földjére érünk, keleten a Zared-folyót keresztezve, nyugatra haladva pedig az Araba-folyót. Ezután északra fordulva a középső partszakasz hegyvölgyes vidékén, a Holt-tenger nyugati partján folytatjuk utunkat.

Képzeltbeli utazásunk következő állomásaként az ókori Cóár városához érkezünk, ahová Lót menekült Sodoma és Gomora pusztulása elől. A Sós-tenger partján északra haladva érkezünk Massadához, melynek masszív szikláira épült Heródes erődje, mely Kr. u. 73-ban a rómaiak elleni első zsidó népfelkelés helyszíne lett.³ Továbbhaladva északon Éngedihez érkezünk, a gyönyörűen felújított városhoz, pompás növényzettel és melegvízű forrásokkal. Ez a hely igen sok történelmi emléket őriz. Például Dávid egyszer ide menekült Saul elől, a környező ellenséges népek pedig többször próbáltak ennél a városnál a Holt-tengeren keresztül betörni a déli országrészbe, és a júdeabeliekre támadni (2Krn 20).

Észak felé haladva elérkezünk Qumran romjaihoz, mely Wadi Qumranról kapta a nevét. A nagy jelentőségű holt-tengeri tekercesek, melyeket a közeli barlangokban fedeztek fel, csaknem a teljes ószövetségi Szentírást hitelesítik. Az Ammántól Jeruzsálemig vivő úton Jerikóhoz jutunk, mely az egész világtörténelem legrégebben ismert városa. Az ókori Jerikó romjai sokat mesélnek nekünk a Bibliában leírt, Józsué által vezetett

ostromról vagy magáról Kleopátráról, aki a „Pálmák városát” feltételezhetően saját dicsőségére építtette újjá.

Most értünk a Jordán völgyének központjához, a híres El Ghorhoz, melyet terjedelmességére való tekintettel három körzetre osztottak fel. Az első körzet a Jordán torkolatától Adamig terjed (modern Damiya). Innen kezdődik a második körzet, mely 18 km hosszú, és egyben a legkeskenyebb völgyrész, mivel a nyugati hegyvidék jóval közelebb van a Jordánhoz, mint más helyeken. A 40 km hosszan elterülő harmadik körzet a keskeny völgyszakasz után következik,

és a Galileai-tenger déli partjáiig tart. A Jordán völgyének a legszelesebb szakasza Bét-Seánnál található, tőle északabbra pedig a Jezréel völgyével egészül ki. Izrael veresége után a Gilbóa-hegy közelében, Bét-Seánnál függött Saul és Jónátán teste egy falon. Bét-Seán környékén volt Issakár törzsének területe is.

Térképünknek ezen a pontján választanunk kell, hogy merre folytatjuk utunkat. Jobbra és felfelé a Galileai-tenger keleti partján haladhatunk tovább, vagy balra és felfelé a nyugati tóvidéken indulunk el. A nyugati partnál kerül el Tibériás, Kinneret, Magdala és Kapernaum. Ez utóbbi város-

A Dávid által vezetett hadjáratokat megelőzően a palesztinai zsidó települések közül Beërseba volt az ország legdélibb pontja. Az ókori források egyikéről némelyek úgy vélik, hogy ez Ábrahám kútjainak egyike (1Móz 21,31). Mások szerint ez egy egyszerű nyílás a földben a település déli kapujánál. A „Beërseba” szó jelentése „hét forrás” vagy „az eskü forrása”, ami Ábrahám és Abimelek egyezségének emlékére utal

ban a régészek kiterjedt munkát végeztek egy zsinagógában, mely a Kr. u. 3. században épült, maga Kapernaum pedig Jézus szolgálatának egyik meghatározó helyszíne volt.

A görög ortodox egyház Jézus születésének helyét Betlehemben a „Születés templomaként” tisztelt helyre teszi. Díszes ruhákkal ékesítették a barlang bejáratát, ahol hitük szerint az a jászol volt, melyben az Úr születésekor feküdt

A Galileai-tenger (Genezáret-tó) kb. 20 km hosszan és 13 km szélességben terül el. A vízfelszín 200 méterrel van a tengerszint alatt, a fenékmélység helyenként 50 méternél is több. „A tó felszínéről a környező hegyekre pillantva az embernek az a benyomása támad, hogy a bércek mindenhol körbefogják a vizet, még akkor is, ha eközben szelíd lejtőkkel és hívogató fennsíkokkal van körülveve.”⁷⁴

Körutunk végén a Rift völgyhöz (völgyhasadékhoz) érkezünk, a Genezáret tavától északra fekvő Huleh-Básin környékére, visszaérkezve Dán közelébe. A Huleh-tó a bibliai időkben 6 km hosszú és 5 km széles volt, de napjainkra kicsiny kis tóvá zsugorodott, mióta a Jordánt más csatornába vezették és a mocsaras részeket lecsapolták. A Jordánnak Dán közelében lévő, felső vízgyűjtő területein Hácór (Tel Quedesh) romjaira⁵ lehetünk figyelmesek, ahol egykor Jábín fővárosa volt. Amikor Józsué legyőzte az itt élő kánaánita királyt, felégette a várost. Salamon később újjáépíttette és megerősíttette a város erődítményeit.

Dántól távolodva megint elindulunk lefelé a palesztinai központi fennsíkon. Míg a Leontész-folyó völgyét Galilea hegy-völgyei teszik bordázottá, keleten a Jordán völgye érdemel kiemelkedő figyelmet, délen a Jezréel völgye, valamint nyugaton a tengerparti rész. A

galileai hegycsúcsok már sokkal szelidebbek és alacsonyabbak, mint a Leontésztól északra húzódó Libánon vonulatai. Ezt a területet az Akkótól a Genezáret partjáig elterülő völgy osztja ketté Alsó- és Felső-Galileára. „Ez itt egy zord, szélfúttá, hegyvidéki táj, mely déli irányban kissé szélesedik. (A legmagasabb csúcsa a Meron, ahol Józsué legyőzte a kánaánita királyok szövetségét.) A fennsík mintegy 1000 méterrel emelkedik a tengerszint fölé.”⁷⁶

Kána, Názáret és Nain az újszövetségi időkben, Éndór, Gát-Héfer és Súném az ószövetségi időkben szereplő galileai helységek.

Innen délre fekszik a Jezréel völgye (Esdraelon), a központi fennsík egyik legsajátosabb területe. Galilea és Samária hegyei között helyezkedik el, valamint a tengerparti részt köti össze a Jordán völgyével. A vidék központja, Afula városa a Jordánnak és a Kisónnak a vízgyűjtő területe, és a Tábór hegytől délnyugatra fekszik.

A Jezréel-völgy déli részén vonult keresztül a nemzeti hadsereg a megiddói csata során, amikor Jósiás király elesett, mivel Asszíria segítségére akart sietni az egyiptomi király, Nékó ellen (2Krn 35,20–24). Innen ered az „Armageddon” kifejezés, ami héberül nem más, mint „Megiddó-hegye” (Harmegiddo). Gilbóa hegye is a Jezréel déli részén található, ahol Bét-Seánál a Jordán völgyével találkozik.

Samária hegyei között egy olyan földrajzi helyre érkeünk, ami a Hebrónhoz hasonlóan dél felé ível. A vidék három régióra osztható: a Samáriai-hegyvidékre, a Benjámín-síkság-

Akkó régi városának maradványai

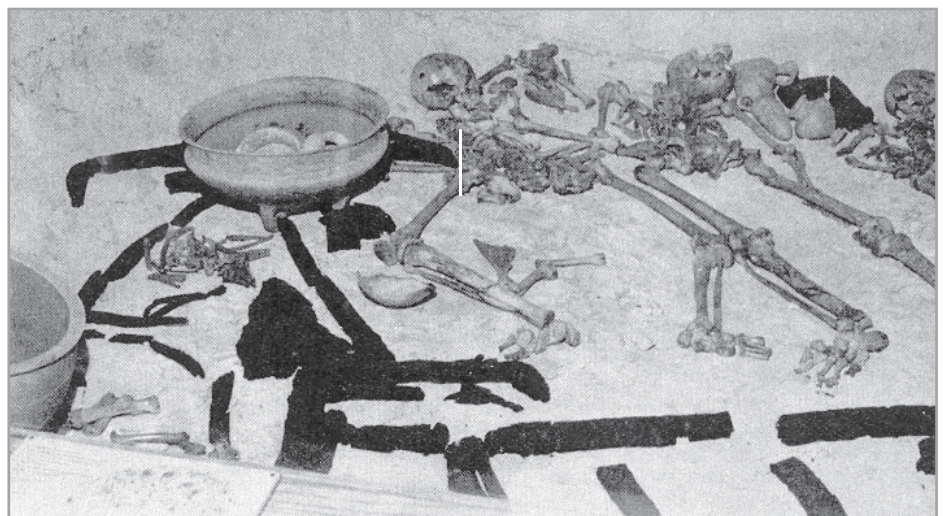
ra és a Júdeai-dombságra. Samária hegyvidéke nem alkot önálló vonulatot, a szomszédos területek földrajzi hatásai formálták szélfúttá gázlóit, széles völgyhátaikat és lekerekített hegyeit. Sikem, Siló, Samária és Tirza jellegzetes ószövetségi helyszínek. Az Ebál és a Garizim a környék legmagasabb hegycsúcsai. A zsidó nép számára ez a két hegycsúcs szimbolizálta a mózesi törvény áldását vagy átkát, miután Józsue vezetésével elfoglalták az ígéret földjét. A mai Nablus fekszik ebben a völgyben, melynek bejáratánál található a Jákób kútja. A tájegység keleti fele a nyugat-jordáni partvidékhez tartozik, de Izrael birtokában van.

A Samáriától délre elterülő Benjámín-síkság déli határa a Storekfolyó. Bétel, Aj, Micpa, Bét-Horón, Gíbea és Gíbeon a környező dombokra épültek. A vidék Benjámín törzsről kapta nevét, fővárosa Saul szülővárosa, Gíbea volt.

Délre folytatjuk utunkat, és így jutunk el a Júdeai-dombságra, ami sokak számára az ígéret földjének központi helyét jelenti. Júdea keleti határa a Holt-tenger, nyugaton a filiszteusok hazája, délen pedig a Negev-sivatag. A Júdeai dombságot nyugatról a Sefelah-mélyföld, kelet felől a Holt-tenger nyugati partján elterülő Júdeai pusztaság határolja. A Júdeai sivatag egy kietlen, holdbéli tájra emlékezteti a szemlélődőt. A vidék legdominánsabb települése Jeruzsálem, de a tőle délkeletre fekvő Betlehem és a még délebbi Tékóa (Ámósz próféta otthona) is figyelemre méltók. Tékóától délre található Hebrón, Ábrahám családjának temetkezési helye, az ország elfoglalása után az elsőként megalapított városok egyike. A királyság legdélebbi városa, Beérseba a Júdeai-dombságot átszelő völgyek egyikében fekszik, Hebróntól délre, Egyiptom irányában. Beérseba valószínűleg az utazó karavánok közkedvelt pihenőhelye volt egykor.⁷

Körutunk utolsó szakasza a tengerpart mellett vezet vissza Dánba. Elindulunk észak felé Filiszteán keresztül, melynek hossza 80 km Joppéig (mai Tel-Aviv), kelet-nyugati irányban pedig 40 km széles. Tőle északra fekszik a gyönyörű és termékeny Sárón-síkság Joppétól a Karmelig, és itt halad keresztül a „Tenger útja” Galileából Filisztea és Egyiptom felé. Cezárea „a Római Birodalom őrhelye”, mely a Sihor-Libnat torkolatánál fekszik, és Áser törzsének a legdélebbi városa.⁸ A vidék központja a

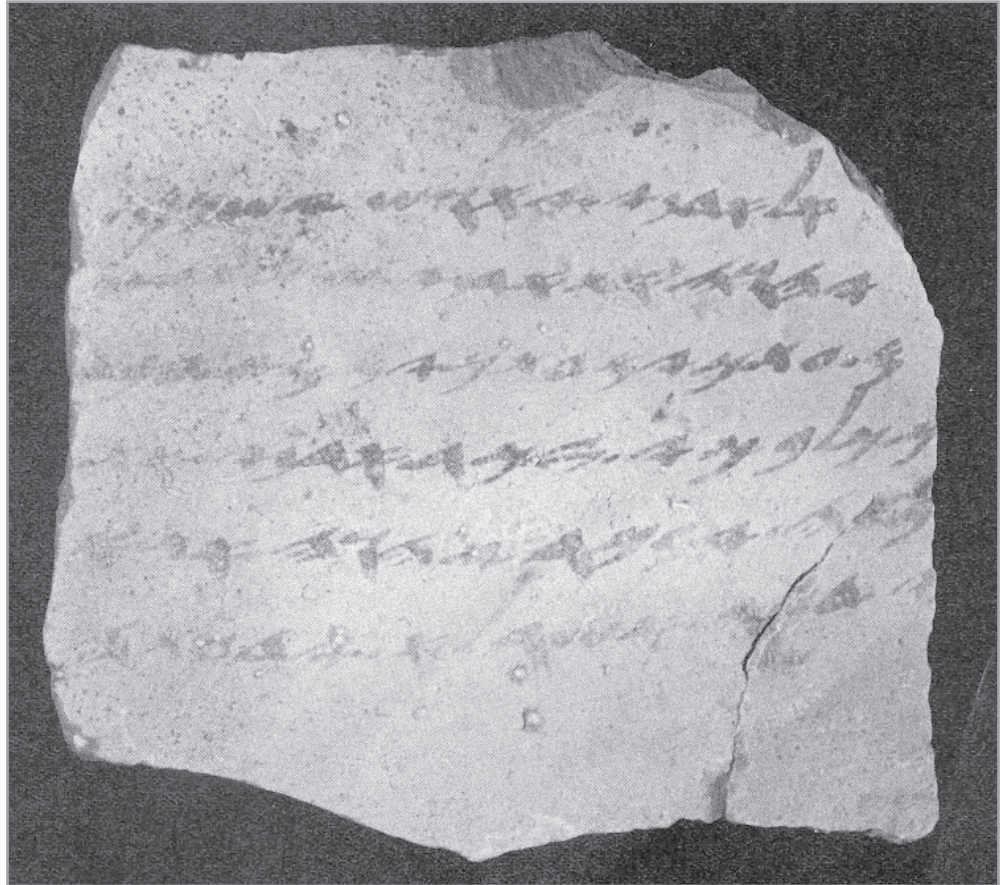
Karmel-hegy a mai Haifa városával. Innen indul ki az Akkófennsík, mely északon egészen Tíruszig tart, és a központja

Ezt a bronzkorból származó síremléket a kutatók Jerikó közelében emelték ki egy öt méter mély mészkörétegből. A régészek szerint ez egy egyszerű temetkezési hely volt, az idegen csontvázak pedig a sírrablóké voltak, akiket fosztogatás közben megzavartak. Az emléktárgyak között vannak agyag éjjeliedények csontból készült díszítéssel, fonott kosarak, gyöngysorok, fésűk és hajdíszek

Akkó városa. Tírusztól keletre haladva Felső-Galileán visz keresztül utunk, ahonnan visszaérkezünk a kiindulóhelyünkre, Dánba.

A „Dántól Beérsebáig” végigtekintett terület volt tehát az ókori izraeliták szülőföldje. Számos olyan helyszínt érintettünk, mely az egykori patriarchák és próféták életében nagy jelentőséggel bírt. Láttuk Józsué győzelmeinek színhelyeit, Saul nyomában jártunk, megtudtuk, hol lakott Dávid, vagy hol élt Sámson. Rajtuk kívül számos izraelita hős hagyta ott a lábnyomát az idő homokján „Dántól Beérsebáig”. Emlékeztetőül egy jó tanács: Ha alkalom nyílik rá, hogy elutazzunk ebbe az országba, tanulmányozzuk a földrajzi és történelmi emlékhelyeket egészen közélről! Ez az utazás fontos tanulságokkal és élményekkel gazdagítja majd az utazót.

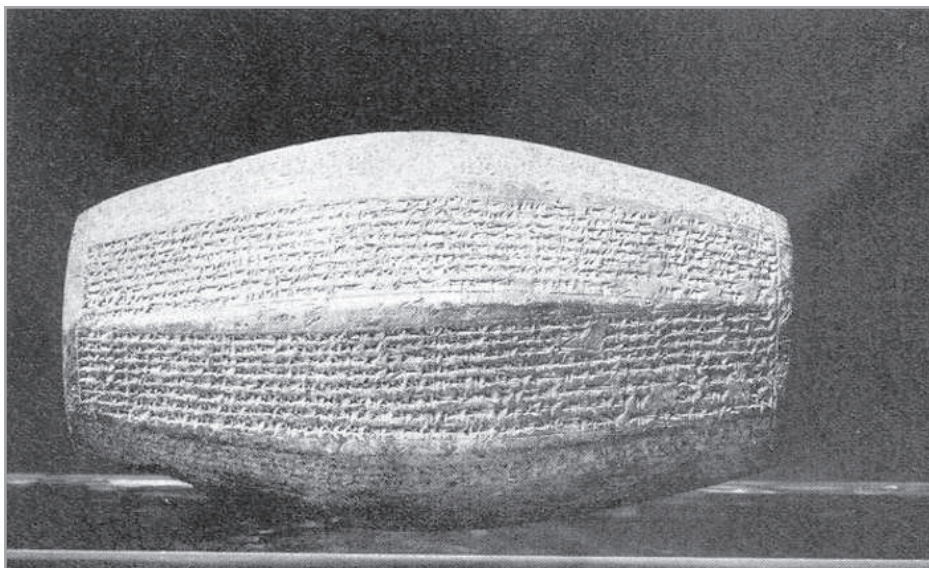

A kézirat töredék Lákish katonai kormányzójától származik, melyben láthatjuk Jahve nevének kezdőbetűit. Lákisban volt Júdea katonai bázisa. A babiloni király, Nabukodonosor Kr. e. 587-ben lerombolta a várost

Bryce Sandlin a Howard Payne Egyetem nyugállomásra vonult professzora, otthona Levellandben van (TX).

Jegyzetek

- 1 J. H. Negenman: Geography of Palestine. In The world of the Bible, ed. A. S. Van Der Woude and trans. Sierd Woudstra (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1986), 2. o.
- 2 Atlas of the Bible (New York: The Reader's Digest Association, Inc., 1981), 55. o.
- 3 Uo., 170–171. o.
- 4 Negenman, 9. o.
- 5 Atlas, 78–79. o.
- 6 Negenman, 5. o.
- 7 Simon Cohen: „Beersheba” Interpreter's dictionary of the Bible, 5. kötet (Nashville: Abingdon Press, 1962–76), 1:375.
- 8 Atlas, 196–197. o.

A Kr. e. 8. századból származó, kőbe vésett szöveg II. Sargon hódításait sorolja fel. Említi a Samária és „Omri háza” feletti győzelmét is. Bár V. Salmaneser kezdte el a hadjáratot Izrael ellen, a végső győzelem mégis Sargon nevét fémjelzi

Biblical Illustrator, Summer,
1990, 42–50. o.
Ford.: Jeviczki Andrea

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Sólyom Attila

Krisztusi lelkület és vezetés a gyülekezetben

A gyülekezeti vezető szolgálatának háttere, lelki szükségletei és erőforrásai

„Semmit ne tegyetek önzésből, se hiú dicsőségvágyból, hanem alázattal különbnek tartsátok egymást magatoknál, és senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is! Az az indulat legyen bennetek, ami Krisztus Jézusban is megvolt: mert ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóná lett, és magatartásában is embernek bizonyult, megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,3–8)

Bevezetés

Amikor valaki Isten gyermeke lesz, egyben szolgálatra is meghívást kap. A kisöport, de üresen maradt ház képe figyelmeztetés, hogy a régi dolgainktól való megüresedést szorosán követnie kell a Lélekkel és szolgálattal való betöltésként. Ellenkező esetben a hívő ember szabad préda marad minden ördögire. Ezért fontos, hogy minden újjászületett hívő azonnal egyben a gyülekezet szolgáló tagjává is legyen. Az persze más kérdés, hogy különbség van terhelhetőségben, és különbség van a szolgálatok természetében. Egyrészt a különböző szolgálatok mögött sok a közös háttér – hiszen ugyanaz a megbízó, és ugyanaz a cél –, másrészt ezek a szolgálatok az eltérő célcsoportok, részfeladatok, eszközök, időbeli lekötöttség stb. miatt különböző, sőt esetenként teljesen egyedi hátteret is igényelnek.

Ennek megfelelően, amikor a gyülekezetben folyó vezetői szolgálat háttéréről, a vezető lelki szükségleteiről és erőforrásairól gondolkodunk, akkor óhatatlanul elének jönnek közös alapokat és speciális területeket egyaránt érintő kérdések.

Elhívás

A vezetői feladat vállalásához elengedhetetlen az egyértelmű isteni elhívás. Később ez lesz az egyik legfontosabb erőforrás. S bár ez mindenkinél egyénre szabott, mégis tartalmaz olyan elemeket, amelyek újra és újra megisméltődnek Isten elhívása kapcsán. Például biztosan állíthatjuk, hogy az Istentől való elhívás folyamatában az elhívott minden esetben eljut alkalmatlanságának tudatáig. Ez a nulla pont, ahonnan Isten elkezdheti az építkezést bennünk és általunk.

Csak érintőlegesen hadd említsek két bibliai példát:

Mózes, amikor (mint Egyiptom hercege) emberi módon próbál igazságot tenni népe javára, csődöt mond. Majd következik negyven tanulóév az alázat iskolájában. Talán már a

remény is elbóbiskolt benne, hogy Isten népéhez valaha is köze lesz még. Aztán váratlanul megszólítja Isten a csipkeborkból. De hol van már ekkor a korábbi magabiztos Mózes? – „Uram, eltévesztetted a házszámot, hiszen én még beszélni se tudok.” – Mégis Isten éppen ekkor látja elérkezettnek az időt, hogy használja őt.

Pál mielőtt találkozik Jézussal, egy képzettségére és vallási teljesítményére büszke farizeus, aki lihegve igyekszik betölteni Isten vélt akaratát azzal, hogy börtönbe gyűjti a Krisztus-követőket. Majd eljön a nagy találkozás pillanata, és hirtelen minden gyökeresen átvértelődik benne. Kárnak és szemétnak minősítve minden korábbi babérját így szól Isten kegyelméről és önmagáról: „Legutolszor pedig mindenek között, mint egy idétlennek, nekem is megjelent” (1Kor 15,8 – Károli).

Ebben a folyamatban a korábban önmagunknak tulajdonított képességeinken és vélt érdemeinken nyugvó önbecsülésünk megsemmisül. Ez fájdalmas, de aki megsebez, be is kötöz. Új alapokra, az ő kiválasztó kegyelmére és szeretetére kezdi felépíteni személyiségünk tartását. Kezdjük érteni, mit jelent az, hogy a mi alkalmasságunk nem önmagunktól, hanem Istentől van. Kezdjük érteni a titkot, miszerint nem az a fontos, hogy mink van, hanem az, hogy amink van, odaadjuk-e Isten kezébe.

„Elég néked az én kegyelem...” – hallotta Pál annak idején Isten egyértelmű bátorítását gyengeségei között örlődve, és hallottuk már azóta sokan.

S kellenek azok a tövises folyamatosan, hogy alázatban tartsanak, sőt időnként még azokra a bizonyos lenullázó összetöretésekre menet közben is szükségünk van, hogy el ne felejtjük, vagy – ha kell – újra hangsúlyt kapjon a szívünkben Jézus figyelmeztetése: „nélkülem semmit sem tudtok cselekedni” (Jn 15,5).

Nem a láthatókra nézünk –

Viseljétek gondot tehát magatokra...

Ahogy az elhívásban is van valami lényeges többlet, ami a kézzel fogható dolgok fölé emel, ugyanúgy később a szolgálatunkban való folyamatos helytálláshoz is szükségünk van arra, hogy tekintetünket az éppen aktuálisan megoldandó nehézségek fölé emeljük. „Tekintetem a hegyekre emelem...” – mondja a zsoltáros.

A bajokat hamar érzékeli bárki. A rossz hírek gyorsan terjednek minden irányba. Az elkeseredéshez, a cél feladásához pillanatok alatt összeáll minden kellék.

Nekünk, vezetőknek felelősségünk, hogy ne tápláljuk ezt a magától is könnyen romló közhangulatot, hanem a hit embereiként Isten ígéreteire nézve túlmutassunk a jelen nehézségein.

Ez hosszú távon nem megy semmilyen önszuggesztióval vagy pozitív gondolkodással, hanem csak az Istennel való közösség folyamatos ápolásával. Ennek két nagyon fontos eszköze az igeolvasás (az Isten szavával történő ismétlődő átítatódás), valamint az imádság. Az mondjuk: ez magától értetődő. Igen, de ettől még lelkünk ellensége folyamatosan veszélyezteti például rohanó életvitelünk által. Nem árt figyelmeztetni magunkat és egymást, hogy a legnagyobb támadásnak mindig azok a dolgaink vannak kitéve, amelyekből a legtöbb erőnk származhat. Régi bevált hadászati fogás a hadtápvonalak elvágása, az utánpótlás megszüntetése.

Látás

Ez a szó ma divatos lett keresztyén körökben. Alapvetően bibliai kifejezés, és fontos is a vezetésben. Ahogy már az előbbieken is érintettem, szükséges, hogy a vezető távolabbra lásson a jelen próbatételeinél vagy ünnepi hangulatánál. Az én dilemmám az, hogy vajon mennyivel távolabb? Isten egyetemes nagy célja mindnyájunk előtt világos: „*valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen*” (Jn 3,16b). Ugyanakkor e fő célhoz vezető részcélok és feladatok eltérőek lehetnek földrajzi helytől, kortól, gyülekezettől, személytől és még sok más tényezőtől függően. Jézus annak idején nem adta oda a tizenkét tanítványának azt a feladatlistát, amit most 2012-ben a mi gyülekezetünknek kell megtennie. Ezt nekünk kell megharcolni lépésről lépésre, engedelmségről engedelmségre. Látok dolgokat, amikben változunk és lépnünk kell személyesen és közösségileg, de korántsem állítom, hogy mindent látok. Sőt azt se merem mondani, hogy amit látok, annál már legalább biztonsággal tudom a kivitelezés módját. Időnként kétségkedek, de nem esem kétségbe, mert Isten soha nem ígerte, hogy reflektorok fogják bevilágítani utunkat kilométerekkel előre. „*Az én lábammak szövémekete a te igéd, és ösvényemnek világossága*” (Zsolt 119,105) – mondja a zsoltáros. Ebben az igében csak arra látok biztosítékot, hogy a következő lépést fogjuk látni.

Időnként hallok testvéreket, akik nagyon magabiztosan állítják, hogy ez vagy az Istentől való, míg amíg bizonyos ördögi, de az érvelésüknek sokszor semmi köze Isten igéjéhez, annál több a saját érzéseikhez, szokásaikhoz és ízlésükhöz. Isten igéje arra tanít, hogy legyünk óvatosak, mikor mondjuk valamire határozottan, hogy az Istentől jött látás. Számptalan példa igazolja, hogy érzéseink, vágyaink nagyon hamar megcsalnak, különösen, ha nem vagyunk becsületesek az Isten akaratának keresésében.

Számomra sokat mondó példa az, amikor Sámuel elment Betlehembe királlyá kenni Dávidot. Előre ismerte a próféta küldetése minden részletét? Dehogy! Pedig őt annak idején „látó”-nak nevezték. Kezdetben gondolt valamit józan ésszel a kor elsőszülöttekre vonatkozó szokásjoga meg a külső megjelenés alapján, de – amint később kiderült – annak köze nem volt Isten akaratához. Ugyanakkor a saját kezdeti elgondolása nem akadályozta meg abban, hogy belül nyitott maradjon meghallani a továbblépésre serkentő hangot: „Ne a külsejét nézd! Nem ő az”, míg végül lépésről lépésre, fiúról fiúra haladva eljutott az Isten szíve szerint való fiúig. Az külön

elgondolkodtató ebben a történetben, hogy Isten se akkor, se később nem marasztalta el Sámuel azért, amiért olajoszaru-jával nem egyenesen a juhnyájra vigyázó Dávidot kereste fel a mezőn.

Sokkal fontosabb a változásra és a változtatásra való nyitottság. Mondhatnám úgy is, hogy ez alapkövetelmény a vezetőknél. Az „én már csak ilyen vagyok, és ilyen is maradok” hozzáállás két dolgot üzenhet: „eljutottam a tökéletességre, s ezért nekem már nincs miben változnom”, vagy „nem igazán bírok Isten hatalmában, hogy ő még képes engem formálni”. Aki nem látja a változásra való szükségét, vagy – akár hitetlenségből, akár kényelemből, akár közömbösségből – már lemondott a változásról, az nem alkalmas mások vezetésére.

Elengedés

Álmok átengedése Isten kezébe

Ahogy azt már korábban érintettük, megvan a veszélye annak, hogy érzelmeinket, vágyainkat összekeverjük az Istentől való látással. Ezért is fontos, hogy a megvalósulás részleteiben is Isten vezetésére figyeljünk. Ha Istentől vettünk is egy látást, de aztán függetleníjük magunkat Istentől a kivitelezésben, olyan dolgokba lovalhatjuk bele magunkat, amelyek messze elvisznek az ő eredeti akaratától.

Lehet, hogy esetenként hosszúra nyúlik a várakozás ideje. Sőt, talán egy idő után minden abba az irányba mutat, hogy semmi nem lesz abból, amit mi Istentől vett látásnak hittünk. Ilyenkor – ha nem vagyunk résen – emberi természetünk kétségbeesetten megpróbál „besegíteni” Istennek. Kapkodás, manipuláció és ehhez hasonló kifejezések jellemzik ügyködésünket. (Tegyük hozzá, erre vezetőként nagyobb a kísértésünk is!) De Istent semmivel nem lehet rákényszeríteni arra, hogy a miálunk elvárt időben és módon teljesítse ígéretét. Kudarca kudarc jön, mi pedig belefáradva odáig jutunk, hogy lassan álmainkat is eltemetjük... És akkor egyszer csak emberi kéz érintése nélkül történik valami nem várt esemény, és olyan csodálatos módon teljesíti be Isten a korábbi ígéretét, ami meghaladja minden addigi álunkat. – Persze, nem szükségszerű, hogy minden közbenső mélységet megjárjunk, ha az időzítést és a részleteket is át tudjuk engedni Isten kezébe, hogy folyamatosan tisztán tartsa az egész ügyet minden olyan ráakódástól, ami esetleg csak a mi emberi vágyaink mellékterméke, aminek semmi köze az ő akaratához.

A részletek elengedése

Az elengedéshez tartozik, hogy a vezető ne maga akarjon meghatározni és megtenni minden részletet. Ha elég őszinték vagyunk legalább magunkhoz, be kell ismernünk, hogy amikor valamilyen részletet nem akarunk kiengedni a kezünk közül, amögött a mások iránti bizalmatlanságunk és a magunkról való sokat gondolásunk húzódik meg, azaz másokról nem feltételezzük, hogy képesek jól megoldani azt a dolgot, míg magunkról igen.

Átengedés, visszavonulás képessége

Nem életművet építünk, hanem Isten országát, és nem mi választjuk se őt, se egymást, hanem ő választ minket munkatársaivá. Csak így, a közös cél és közös megbízó által lehetünk egymást is elfogadó szolgatársakká. Ez vonatkozik az azonos generáció tagjaira és a különböző generációk tagjaira egyaránt.

A generációk közötti stafétaátadás egyik szép példája számomra az, ahogy Dávid Isten iránti engedelmségből átengedte a templomépítést fiának, Salamonnak. Tudjuk, hogy Dávidnak mennyire szívügye volt ez a feladat. Ráadásul önmagában a templomépítés szándéka találkozott Isten akaratával is, csak a kivitelezést nem Dávidnak szánta, hanem Salomonnak. Talán – ha csak emberileg gondolkodik Dávid – uralkodása csúcspontjának tekinthette volna, ha megvalósul még életében, de az Istennel való mély közössége elbírta, hogy tüske és sérülés nélkül elengedje, átengedje, és helyette Isten ígéreteinek örvendjen. De nézzük csak! Az elengedés nem azt jelentette, hogy elejtett mindent. Isten nem tiltotta meg, hogy az előkészítést folytassa, és ennek megfelelően tette is, amit tehetett: a tervezést, az építőanyagok beszerzését, a leendő istentiszteleti rend meghatározását stb. Ugyanakkor megállt az Isten által meghúzott határvonalnál. Számomra éppen ez a továbbra is aktív és segítő hozzáállása igazolja, hogy milyen jól, – mondhatjuk – Isten szíve szerint dolgozta fel ezt a helyzetet.

Újszövetségi képpel élve Isten országában bizony gyakran megesik, hogy „*más a vető és más az arató*”, de ha komolyan vesszük, hogy Isten a gazda, és a legfontosabb cél az, hogy az igemag minél több ember életébe eljusson és természet hozzon, akkor nem ragadunk le a saját szerepünk fontosságánál. S talán az értelmünk hamar rábólint, de a szívünk olykor csak kemény imaharcok árán tudja ezt elfogadni. Nekünk is csak az segíthet, ami Dávidnak, hogy belekapaszkodunk Isten ígéreteibe, és csak az abban való gyönyörködés tud kárpótolni az aratás átengedett sikeréért.

Hátország – házastárs, barát, mentor

Az Istennel való személyes kapcsolaton túl fontos, hogy legyen emberi társ is, akivel bizalmasan meg tudjuk osztani legbelsőbb dolgainkat is, aki – ha szükséges – bátorít, lehűt, elismer, kijózanít, megdicsér, megszegyenít, együtt érez, megfontoltságra ösztönöz, egyszerűen csak meghallgat...

Különböző területeken ez lehet különböző – de összességében korlátozott számú – személy, de mindenképpen kívánatos, hogy az egyik és egyben a legnagyobb felhatalmazással bíró ilyen társ – ha van – maga a házastársunk legyen.

Imádkozók serege

Sok-sok erőforrás származik abból, amikor tudjuk, hogy sokan imádkoznak értünk. Ezért mi nem tudunk tenni közvetlenül semmit, de Isten megajándékoz minket Áronokkal és Húrokkal, és ez néha csak a legkritikusabb időszakokban lesz nyilvánvaló számunkra.

Összpontosítás, felesleges terhektől való szabadulás

Jól ismert Pál bizonyágtétele: „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít*” (Fil 4,13). Bár az apostol ezt eredetileg a különböző körülmények közötti elégedettségéről írta, ennek ellenére mi sokszor idézzük más helyzetekre is. Ez önmagában még nem lenne probléma, ugyanakkor istenkísértés olyan esetekre értelmezni, amikor mi – mindenféle kétes dologba elegyedve – felelőtlenül pazaroljuk életerőnket, időnket, anyagi javainkat vagy bármilyen Istentől kapott lehetőségeinket. Gondolkodtunk már azon, hogy vajon amikor mi önfegyelem hiányában lefárasztjuk magunkat kedvteléseinkkel (vagyázat: ez lehet a munka is!), ahelyett hogy valóban

pihennénk és kikapcsolódnánk általuk, és emiatt fáradtan állunk neki tényleges kötelességeink, feladataink teljesítéséhez, abban az esetben is rendelkezésünkre áll ez az erőforrás? Nem gondolom. – Egyébként pedig vallom (és magam is sokszor tapasztaltam), hogy Isten kész megsokszorozni korlátos emberi erőforrásainkat, amikor neki engedelmeskedve vállalunk bármit is. Ugyanakkor tartsuk emlékezetünkben, hogy a saját erőforrásainkkal való gazdálkodás is része a sáfárságra kapott megbízásunknak.

Néhány további ige, amely ebben a témakörben fontos üzenettel bír:

„*Egy harcos sem elegendik bele a mindennapi élet gondjaiba, hogy megnyerje annak a tetszését, aki harcosává fogadta.*” (2Tim 2,4)

„*...tegyünk le minden ránk nehezedeő terhet, és a bennünket megkörményező bűnt, és állhatatossággal fussuk meg az előttünk levő pályát!*” (Zsid 12,1)

„*...ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé, Isten menyeyei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért.*” (Fil 3,14)

„*Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti: nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak. Ezért mondom nektek: ne aggódjatok életetekért, hogy mit egyetek, és mit igyatok, se testetekért, hogy mivel ruházkodjatok. [...] De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek.*” (Mt 6,24–25,33)

Megosztott szívvel önmagunkat is lehetetlen célirányban tartani, nemhogy az általunk vezetetteket. Időnként próbálkozunk vele, de annyi az esélyünk, mint annak, amikor tőlünk két, ellentétes irányban lévő céltáblát egy lövéssel próbálunk eltalálni.

Hiányosságaink, tévedéseink kezelése

Attól, hogy valaki vezető, még ember a maga hiányosságaival, bűneivel és tévedéseivel. Ezt elsősorban nekünk, vezetőknek kell tudatosítani önmagunkban. A kísértéseink nem csökkennek attól, hogy vezetőkké válunk, sőt... Ugyanakkor a közösség könnyebben el tudja fogadni a vezetőt, ha az beismeri gyengeségeit, tévedéseit. A vezető a tévedéseinek beismerésével is vezet, és a bocsánatkérésével is példát mutat. Ahol ez hiányzik, előbb-utóbb fal emelkedik a vezetők és az általuk vezetettek közé, és mesterkéltek lesznek a kapcsolatok. A hitelesség nem hibátlanság vagy tévedhetetlenség, hanem egység a kinyilvánított célkitűzéseink és a gyakorlati törekvéseink között!

Mélypontjaink kezelése

Mindenkinek vannak mélypontjai, amikor összecsapnak a hullámok a feje fölött. Gondoljunk egy olyan napunkra, amikor

– a munkahelyen is sorozatban feszült dolgokat kellett kezelnünk,

– több feladatunkban határidő szorít,

– miközben anyagi gondjaink is sürgős megoldásra várnak,

– mikor már majdnem hazaérkeztünk, de még az utcán ránk csörög valaki a baptifonon egy nehéz gyülekezeti

ügyben, és míg tart a beszélgetés, kb. még fél órát ott sétálunk az épülettömb előtt, mert nem akarjuk felvinni a problémát a családba,

– és amikor végre belépünk a családi fészek ajtaján, az egyik gyerekünk közli velünk, hogy elege van az iskolából, abbahagyja.

Nyelünk egyet, mert szólni már nincs erőnk, s alig várjuk, hogy harapjunk valamit, mert a gyomorsav szétmarja a gyomrunkat. Ekkor újra megszólal a telefon, és valaki arra kér a gyülekezetből, hogy vállaljunk el egy szolgálatot.

Lehet, hogy a fent leírt megterhelő nap pontosan ilyen összetételben még soha senkinek nem jött össze, de egyes elemei, és főleg az érzés ismerős lehet. – Hogyan reagálunk erre ösztönösen? „Na ne! Szó se lehet róla! Nincs még elég bajom?! Hagyjanak most békén!”

Nyilvánvaló, hogy alkatunk, idegrendszerünk különböző, ebből fakadóan a reakcióink is különbözőek lehetnek, de egy bizonyos határ után mindnyájan eljutunk arra a pontra, hogy a terhek koncentrált jelentkezése eltorzítja a józan ítélőképességünket.

Ilyenkor nagyon fontos, hogy – ha csak egy mód van rá – ebben az állapotunkban ne hozzunk döntést, ugyanis ezeket a döntéseket később az esetek nagy többségében megbánjuk. Amennyiben lehetséges, kérjünk időt, legalább másnap reggelig, és mindenképpen keressük Isten társaságát, hogy jelenlétében oldódhasson lelki görcsünk. Öntsük ki előtte lelkünket a felgyülemllett feszültségeinkkel együtt, és pihenjük ki magunkat! Általában reggelre más színben látjuk a világot. „*De ha újra meggondolom, reménykedni kezdek: Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogyott el irgalma: minden reggel megújul. Nagy a te hűséged!*” (JSir 3,21–24) – Ezen a területen is érdemes alázattal elfogadni emberi voltunk korlátait, és engedni, hogy Isten közvetlenül (előtte leborulva) és közvetve (a teremtett világ rendje által) is regenerálja személyiségünket.

Alázat

Az alázat nemcsak az elhíváskor fontos, hanem később a vezetői feladat gyakorlásában is, ugyanis a felfuvalkodottság tipikusan a vezetők kísértése. Ha végignézzük Izrael és Júda királyainak történetét, azt láthatjuk, hogy még az uralkodásukat jól kezdő királyok többsége is felfuvalkodottan fejezte be.

Elhívásunk Istentől van, és elszámolási kötelezettséggel is elsősorban neki tartozunk, de ahogy az elhívás a közösség felismerése által kap teret a kibontakozásra (sőt gyakran a közösség jelzése segít annak felismerésében), ugyanúgy Isten a közösség kontrollját is használja arra, hogy alázatban, józan-ságban, azaz egyensúlyban tartson.

Jézus két tanítását szeretném még kiemelni, amelyek különösen nekünk, vezetőknek szólnak.

Az egyiket egy szótlán cselekedetével adta, amikor kőtényt kötött magára, és megmosta tanítványai lábát.

„...aki első akar lenni közöttetek, az legyen mindenki rabszolgája! Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért” (Mk 10,44–45) – tanította ezt szóval is egy másik alkalommal. S ha sok célszerű dolgot tanulhatunk is világi tudományokból, a szolgáló vezetés örök modelljét büntetlenül soha nem válthatjuk fel semmi mással.

A másik tanítást az elhaló gabonamag példázatán keresztül adta.

„*Bizony, bizony, mondom néktek: ha a búzaszem nem esik a földbe, és nem hal meg, egymaga marad, de ha meghal, sokszoros termést hoz.*” (Jn 12,24)

Mi a gyülekezet vezetőinek a feladata? Közreműködni egy megsokszorozódási folyamatban.

„*És ő »adott« némelyeket..., hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére, míg eljutunk mindnyájan a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére, a felnőttkorra, a Krisztus teljességét elérő nagykorúságra...*” (Ef 4,11–13)

Az elhaló búzaszem példázatával Jézus kizárja az elhalás nélküli megsokszorozódás lehetőségét; kizárja azt, hogy odaszánás, lemondás, saját álmaink eltemetése és akarunk megfeszítése nélküli maradandó gyümölcsöket teremjünk.

De megéri, mert az elhaló gabonamag áldást közvetítő élet.

„*Az Úr Józseffel volt*” – olvashatjuk szinte refrénként ezt a tömör megállapítást a jól ismert ószövetségi történet egyes állomásainál. Pedig emberileg nézve sokáig inkább csak mások élvezték azokat az áldásokat, amelyeket Isten Józsefen keresztül adott. József éveken át az elhaló gabonamag szerepében volt, de később épp ezáltal hozhatott sokszoros termést családjá, s így a néppé formálódó Izrael, sőt még Egyiptom számára is.

Teljes tökéletességében pedig maga Jézus keltette életre ezt a képet az ő kereszthalálával. Csak a mennyben tudják, hogy hány új élet született és fog még születni halála gyümölcséent!

Ha „a bemerítés kép az egyház bejáratánál” (Bob Shanon), akkor az elhaló gabonamag példázata és a tanítványai lábait megmosó Mester élő példája ikerképként függenek a gyülekezeti vezetők szolgálatra felkészítő iskolája bejáratának két oldalán.

Ahhoz, hogy a naponkénti önmegtágadás végül ne torokkolljon megkeseredésbe, fontos, hogy hittel belekapaszkodjunk az elhaló búzaszem ígéretébe. Ahogy már érintettük más összefüggésben, nem biztos, hogy a hozamot mi fogjuk learatni. Ha mégis arathatunk, nem biztos, hogy rövid időn belül lesz. – Mai világunkra jellemzőek a rövid távú befektetések gyors megtérüléssel. – Isten igéje azt tanítja, hogy „*a maga idejében aratunk majd, ha meg nem lankadunk*” (Gal 6,9). Ez „a maga idejében” pedig lehet, hogy csak a Krisztussal való találkozásunkkor lesz.

Végül legyen nyitott a szívünk arra, hogy az elhaló gabonamag tanításából egy másik igei bátorítást is kihalljunk, miszerint munkánk, lemondásunk, fáradozásunk „*nem hiábavaló az Úrban!*”

Elhangzott a Budapesti Egyházkerület közgyűlésén a József utcai imaházban 2012. január 14-én

Nagy Ferenc

A dzsivudai halász fia

A hűségesen végzett szolgálat illusztrációja

A Nagytenger délkeleti szigetei egyikén, közvetlenül a part mentén terült el Dzsivuda falu, amelynek lakói, magától értetődően, halászok voltak. Azonban maguk készítették hajóikat és halászszerszámaikat is. Így ez a foglalkozási ág és a köréje csoportosuló többféle kézművesség adott munkát és megélhetést a falu népének. Az elődöktől örökölt tudást gyarapították és tovább is adták az edzett és bátor leszármazottaknak. A szeszélyes és gyakran háborgó tenger azonban megtanította őket arra is, hogy vigyázzanak, legyenek óvatosak, ha a tengerre szállnak kócos bárkáikban, amelyeket a szigeten termő száraz növényekből készült hatalmas kévékből, és saját kezűleg sodort, s vízhatlan kötelekkel megerősítve szerkesztettek össze. *Tonidráó* az egyik legtapasztaltabb halász volt a faluban. Amikor egyetlen fia felserdült, már magával vitte az izgalmas zsákmányszerzésekre, hogy tanuljon, és a legfontosabb „tudományt”, a bátorságot is elsajátítsa erős kezű apja oldalán!

A fiú nagy kedvvel tanult. Apját pedig eltöltötte a remény, hogy ha így halad a fia, *Tonidráófi*, még sokra viheti. Azonban a szigetek megszámlálhatatlan sora szeszélyesen szóródott szét a beláthatatlan kék özönben. Itt nem voltak kitaposott utak, jellegzetes fordulóok vagy világító bóják, amelyek támpontul szolgálhattak volna a hajósoknak. De nem építettek ezen a tájon mindmáig sem világítótornyot. A távoli öblök

pedig hívogatóan integettek a tenger szerelmeseinek. Az állandóan változó tájkép próbára tette a megfigyelőképességet. Egy kis figyelmetlenség már megnehezíthette volna a hazatérést. *Tonidráó* gyakran intette fiát, nehogy messzire merészkedjen, mert ha eltéveszti az irányt, a hullámzó vizeken útjelzőket nem talál.

Amikor a nagy halász megérezte, hogy öregségre jutott, és az ereje megfogyatkozott, a tengerre nem járt ki tovább. Nem így a fia, aki nagy kedvvel irányította sajkáját távolabbi vizekre is, mint apja. Egy messzebb levő sziklafalban valamilyen üreg meg-megjelent előtte, vagy éppen eltűnt a szeme elől. Ennek oka csak az lehetett, hogy dagály idején a tengerszint megemelkedett, és a szabálytalan sziklalyukat befedte. Apály idején viszont a kapu megint kinyílt. Most, amint feltűnt ismét az üreg, elérkezettnek látta az időt arra, hogy az ásító kaput közelebről is megtekintse. Semmitől sem félve közeledett a fekete lyukhoz. Ám hirtelen azt is észrevette, hogy a kapu felé ömlő tengerár elkapta a sajkát, és forgatva sodorta a rémséges nyílás felé. Nem tudott úrrá lenni a víz erején, amely bedobta a kapun egy sötét barlangba. Óriási zúgás támadt odabent. Mindenfelé rángatta, sodorta, dobálta az ár. Szerencséjére a barlang tágas, olykor magas volt, így levegőt eleget kapott. Maga sem tudta, hogyan, nagy sokára kijutott a „szabadba”, s a környező hegyektől már nem látta a napot. –

Hamarosan megértette, hogy innen visszaút számára már nincs. Roncsolt bárkája vízzel megtelt. Anyagának köszönhető, hogy nem süllyedt le. Még volt annyi ideje és ereje, hogy a legközelebbi homokos parthoz, lábával talajt fogva, vonszolta magát és a bárkát. Néhány használható dolgot a parton kiterített. Maga pedig fáradtan és vizesen a még meleg homokba lehevert és elaludt...

Reggelre kelve éhesnek és még mindig kimerültnek érezte magát. Fölötte vijjogó sirályok köröztek. A kimentett bőrtáska megőrzött vagy két napra elegendő eleséget a számára. A jól záródó táska ilyen helyzetre is megtervezve készült el. Felnyitotta, és kimondhatatlan hálaérzet töltötte el szívét, amikor látta anyjának gondos csomagolása folytán a megmaradt hazait. Addig gondolkozni sem tudott, amíg éhségét nem csillapította. – Életében igazán most érezte azt a belső szorítást, amelyet az apai óvás figyelmen kívül hagyása okozott. Látta, s maga is érezte azt a szomorúságot, amelyet szüleinek okozott. Azt is tudta, hogy ha a Hajnalcsillag feltűnésére sem érkezik haza a bárka, akkor azt nagy valószínűséggel a tenger már befalta. Ilyenkor a reményvesztett halászcshalád a kunyhója csúcsára egy ragadozó által szétépett állat bőrét tűzte ki. Ha ezt meglátták a falubeliek, fejüket lehajtva, mélyen sóhajtoztak. Az együttérzésnek sajátos módja volt ez.

Közben mégis öröme szolgált, hogy beljebb, a mélyebb vízben levert karót pillantott meg, amelyhez bizonyosan halcsapda volt erősítve. A gyakorlott halász egy pillanatra ott termelt, és a hálóból egy nagyobb halat kiemelt. Hihetetlen gyorsasággal sütésre előkészítette. Már is körülnézett, hogy éghető anyagot szedjen össze, és biztosítson a frissen fogott halból legalább két napra való sültet. Ezt is talált bőségesen. Amíg a sült készült, okkal gondolt arra, hogy emberek élnek valahol a környéken. Ez megnyugtatta és hitet ébresztett a lelkében, hogy van valaki, aki titkos gondviselő. – Eddig még sohasem imádkozott, otthon nem volt ez szokásban, de most engedve az önkéntelen belső érzésnek, tudta, hogy mit kell megköszönni, és mihez kell további segítséget kérni, a tekintetet pedig ez idő alatt felfelé irányozta! Hogy miként szólította meg az ismeretlen Valakit, nem tudjuk és

nem is fontos, mert őt a kinyilvánított jóságát látva lehet valamiképpen felismerni és megszólítani. Szó nélküli gondolati ima lehetett ez! Magasabb rendű és hitelesebb, mint a gépiesen ledarált szokásos mondóka.

Elhatározta, elindul felfedezőútra: milyen kilátások elé néz, van-e esetleg valamilyen út, mód a szabadulásra, vagy még nagyobb veszedelmekkel kell szembenéznie, mint eddig történt. Mivel a víz lehűzódott, s a rongált sarka a szárazon maradt, úgy határozott, hogy amennyire csak tudja, feljebb mossa, és a benne lapuló szerszámokat megmenti. Eközben egy kisebb gödörben a víz megmaradt. Közelebb lépve látta, hogy néhány hal késlekedett az árral elvonulni, így a gödör fogságába esett. A könnyű zsákmányt azonban nem hagyta elveszni, és egy hang mintha azt súgta volna, hogy ezt is készítsd meg. A tűz még nem hamvadt el, amit előbb gyújtott, égni hagyta továbbra is. A titkos parancsot pedig lelkiismeretesen teljesítette. Az elkészült illatos edelt a megszikkadt zsákjába tette, szigonyát pedig botként kezébe vette, és elindult. Céltalanul és bizonytalan léptekkel vágott neki az útnak.

Pár száz méterre juthatott tovább, amikor megpillantott egy kunyhónak tűnő nagyon gyarló építményt. Sejtései támadtak, és valami neszt hallott. Több jel arra mutatott, hogy itt értelmes lények rejtőzködnek. Szigonyát két kézre fogta, és figyelt. Valaki vagy valami kibújt a kunyhóból. Félénken lépett előre egy-két ütemet. Bozontos hajzat és szakáll borította be az egész fejet, a fürtök közül éppen csak kifénylített a szem. Nem ellenségesen viselkedett. Ezért Tonidráófi a szigonyt a földre szúrta, jelezve, hogy nem szándékozik támadásba lendülni. Intett a kibújt lénynek, hogy lépjen előbbre, de az mozdulni is alig mert. Csak a kezét nyújtotta előre, jelezve, hogy valamit kér. – Tonidráófi kinyitotta zsákját, és egy jókora sült halat a kezébe adott.

Ette, rágta, mint aki sohasem evett, és ugrált örömeiben. A rejtőzködők közül egy bátrabb is kilépett, és sóváran nyújtotta mosdatlan kezét. Ő is kapott egy darabot. Ezt látva, ellenség ilyet nem szokott tenni, mindnyájan kirozottak a gallyakból, folyondárból és szénából készült várból. Egy-egy darab sült mindegyiknek jutott a frissen készült halból. Amikor megtették, térdre esve csókolgatták a kedves idegen lábát.

Bár gyanakvásra okot az éhes emberek nem adtak, mégis kihúzta szigonyát a földből, és így tett lépéseket a kunyhó felé. Ők pedig vele mentek az egyébként tágas szálláshelyre. Szénával vastagon terített fekhelyeket látott, és egymáshoz támasztott néhány dorongfélét. Ezek voltak bizonyosan a kézi fegyvereik. Vadállatok itt a szigeten nem élhettek, azok ellen ez a „vár” és a látott fegyverzet védelmet, menedéket nem nyújthatott.

Most intett nekik, hogy menjenek ki a kunyhó előtti letaposott térre, a világosra. Személyes tettel mutatta, hogy üljenek le. Nagy várakozással voltak mindnyájan, de beszélni, gondolatokat cserélni egymással nem tudtak. De éppen az

...megpillantott egy kunyhónak tűnő nagyon gyarló építményt

mutatta, hogy a nyomorúság sújtotta szerencsétlenek igazi emberek, mert ilyen helyzetben is „szót” tudnak érteni. A kéz- és testjelek által elvontabb fogalmakat is képesek voltak közölni és megérteni. Ilyenkor a kölcsönösen felfogott, megértett jelek értelmét is ugyanolyan érzések (derűs arcok) kíséretében adták tudtul egymásnak. – Napokon át ezt gyakorolva olyan készségek alakultak ki bennük, hogy az egyszerűbb beszédet szinte hiányérzet nélkül képesek voltak pótolni.

Tonidráófi most azt szerette volna megtudni, hogy kik ezek az emberek, és hogyan kerültek ide tizennyolcan a szigetre. Olyan eszközeik voltak, mint például fejsze, tálak, étkezési kellékek és más egyebek, amiket ő még sosem látott, és el sem tudta gondolni, hogy azok mire valók. Nem akart azonban olyannak mutatkozni, mint akinek fogalma sincs ezeknek a használatáról. A ruháik piszkosan és szakadozottan is arra engedtek következtetni, hogy különösek és szépek lehetnek valamikor. Igaz, a mocskosan hagyott eszközök pedig arra utaltak, hogy nem szeretnek dolgozni. Azonban azt a látszatot korántsem keltették, hogy meg vannak elégedve mostani sorsukkal. Soványak és legyengültek voltak testükben-lelkükben mindannyian. Viszont az itteni körülményekhez alkalmazkodni nem tudtak, és talán nem is akartak. Nem találták fel magukat. Annyira élehetetlenek voltak, hogy sajnálni lehetett szegényeket. Ilyen kérdéseket szeretett volna Tonidráófi felvetni, azonban jelekkel és rajzokkal ezeket nem lehetett tudomásukra hozni, viszont tőlük sem lehetett elvárni, hogy hasonló eszközökkel képesek legyenek Tonidráófi dilemmáira feleletet adni.

Tonidráófit (mindenesetre nagylelkűségét érezve, bátorságát látva) osztatlanul tekintélyes vezéregyéniségnek ismerték el. Ezt az elismertséget érezve elhatározta, hogy „uralmát” megerősíti a sziget és lakói fölött. Első teendője volt a lakosok élelmezésének biztosítása. Ebbe a szép munkába mindnyájukat beállította. A közeli patak nyomvonal mentén elvezette alattvalóit a forráshoz, amely bőven ontotta áldását, az édesvizet! Ebből kellett mindennap a homokkal kisúrolt, kimosott edényekkel a táborba vizet szállítani. A többi edény megtisztítását is folyamatosan kellett elvégezni. A halfogás megszervezése az egyik legfontosabb feladat volt. A halat eddig nyersen ették. A tóban, amely mellett az összetört sajka pihent, egy alacsonyabb sövénykerítést építettek. Áradáskor a halakból a kerítésen belülről is kerültek. Apály idején, a tenger visszahúzódásakor ezek fennakadtak, és össze lehetett szedni. Egy nagyobb gödörben, vízben tartalékolták is a halakat.

Sorra vették az erdők bejárását. Az ehető gombák gyűjtését megtanulták. A vadméhek telephelyét, a fák odvait felkutatták, s megtanulták a méhek elűzését, és a méz összegyűjtését. A bokor alatt fészkelő nagymadarak tojásainak összegyűjtése is nélkülözhetetlenül fontos volt. Az ehető erdei gyümölcsök, a „főzeléknövények” megismerése és gyűjtése a vegyes táplálkozás egyik igen hasznos kelléke volt. Megtanulták a tengervízből a só kinyerését is. És még sok hasznos ismeretet kellett elsajátítaniuk. Kötelező volt az úszás gyakorlása az egészséges életmód kialakítására. Erre a tó volt a legalkalmasabb, és teljesen veszélytelen. Mindezek az „alattvalóknak” nehezükre estek, lassan azonban belátták, hogy szükségesekek! – Tonidráófi ezen ismereteket otthon kényszerítés nélkül tanulta meg, nem gondolva, hogy ennek egyszer nagy haszna lesz.

Ahogy feljavultak az elgyötört emberek testükben, és az életkedvük is visszatért, egy belső fájdalom jelei viszont előtűntek. Ezt a vezér észrevette, hisz ő maga is ebben szenvedett. Az egyre kínzóbb vágyakozás arra fordította minden figyelmüket, amit egykor elveszítettek. Ám visszatérni oda, ahonnan bizonyosan nem saját akaratból, hanem valamilyen kényszer folytán kerültek ide, a legképtelenebb dolognak tűnt.

Tonidráófi ezeket a porig megalázott, „megpuhított” embereket hajlandó volt veszedelmes gonosztevőknek, rablónak, útonállóknak képzelni, idejutásukat pedig ezzel megokolni. De most, tapasztalva jóra való igyekezetüket, látva egyre inkább növekvő fájdalmaikat, kezdte tagadásba venni feltételezett múltjukat, és sokkal inkább hajlandó volt testvéreinek, szenvedő társainak tekinteni őket. Ezt a benne végbement fordulatot fokozottabban érezte is velük, és már képes volt arra is, hogy akár sírjon is értük.

Ezekben a napokban azonban rátalált egy félredobott, talán soha ki sem nyitott könyvre a sátorban. Ennek segítségével megnyílt előtte a titok, amelyet oly igen kívánt kibogozni. Olvasni természetesen nem tudta, de az ábrák sokaságából megértette, hogy gyakorlati tanácsok, útmutatások özöne van benne. A különböző szerszámok használatának módjait képek segítségével érzékletessé tette. A könyvvel azt a nélkülözhetetlen segítséget akarták ezeknek az eltaszított embereknek a kezükbe adni, amely által képesek lehetnek az életüket különös helyzetekben is fenntartani. Ők azonban a „gondviselésnek” ezt az eszközét tűzgyújtásra sem tartották alkalmasnak.

Tonidráófi szinte tudta, hogy a sóvárgás bármennyire erős emberi érzet is, magában a szabaduláshoz nem vezethet el. Szabadító nélkül nincsen szabadulás. Magához hívta tehát barátait, és ismertette velük tervét, szándékait. Már kellő gyakorlata volt abban, hogy egyszerű rajzok által is meg tudta értetni velük a szabadulás módozatát. Amikor ezt a fellelkesítő tervet egy hegyes fával a földre rajzolva felvázolta, azonnal hajlandók voltak ennek megvalósításához minden erejüket megfeszíteni, a legkészségesebben odaszentelni.

Segítséget úgy tudunk kérni, rajzolgatta a vezér, ha a sziget lejtős oldalán építünk egy nagy kemencét, és abban tüzet és füstöt gerjesztünk. A felszálló lángok és a gomolygó füst messziről felismerhető segítséget kérő jel. Ez az egész világon elterjedt jeladás. Ha olyan hajó tűnne fel a láthatáron, amely ilyen módon jelet küldene, és láthatóan a sziget irányába fordulva közeledne, akkor azonnal felkiálthatnának: Meg vagyunk mentve! Amikor ezt felfogták, örömeikben egymás ruháját tépték, szaggatták. – A kemencét egy akarattal megépítették, és a lángok és a füst néhány napon belül a felhőkig feltört.

Napokon át hordták a fát, élesztették a tüzet. Bár láttak nagy hajókat a messze tájon a tenger hullámain ellovagolni, de jelt nem küldtek, irányt sem változtattak! Ez hosszú időn át így ment. Ám a sóvárgás és az ehhez kapcsolódó csüggedés olyan szenvedést gerjesztett lelkükben, amelynek beláthatatlan következményei lehetnek. De egy nem várt napon, hirtelen, amikor a fahordást is már rég abbahagyták és a tüzet is csak Tonidráófi táplálta tovább, ha akkor egy távoli hajóról biztató jelt nem küldtek volna, minden remény elröppent volna! Alig hittek a szemüknek, amikor egy imbolygó fálya fénye tűnt fel a távolban, és egy hajót dagadó vitorlák sodorták a sziget felé. Olyan öröm támadt az elcsüggedt emberek

ben, amit elmondani, leírni már lehetetlen. Lerohantak a part-ra egészen a vízig, kiáltoztak, és a maguk nyelvén sürgették a hajót: Gyorsabban, gyorsabban!

A hajósok mérték a víz mélységét, és amikor már tovább nem közeledhettek, horgonyt vetettek. Mindjárt három csónakot is leeresztettek két-két matrózzal a vízre, akik pedig hatalmas evezőcsapásokkal közeledtek. Ők sem jöhettek fel egészen a partig, de nem is kellett, mert már mindenki úszott a csónakok felé. Szinte eszelősen ugráltak a mentő eszközökbe. A hajóról már a hágcsókat leeresztették, mire odaértek. S mintha ellenséges gályát rohamoznának meg, üvöltve másztak felfelé.

A hajó fedélzetén orvosok és borbélyok is tartózkodtak. Ezeket előre felfogadták és felkészítették a teendőikre. A megmentetteket a fürdőbe irányították le. Ott megtisztálkodtak és a nevükre szóló ruhacsomagokat megkapták, és azokba felöltöztek, s mindjárt a borbélyszékbe ülhettek. Hajuk vagy szakálluk rendbetételét a frizuramesterek kívánság szerint elvégezték.

Több dúsgazdag apa tíz évvel ezelőtt, javíthatatlan fiaikat, akik sok-sok bajt és szégyent okoztak szüleiknek és családjaiknak, mert nem hallgattak a szóra, nem hajlottak a szigorú bánásmódra, sem a jóra, tehetetlenségében és végső elkeseredésében úgy határozott, hogy fiaikat kizsuppolják egy lakatlan szigetre. Ezek közül az egyik apa annyira fájlalta ezt a szigorú büntetést, és az utóbbi időkben annyira ránehezedett gyermekének elvesztése, hogy felkereste a többi szülőt is, akikkel annak idején egyetértésben követték el ezt a szörnyű tettet. Kérlelte őket, hogy szüntessék meg ezt az ítéletet, és közösen szabadítsák fel és hozzák haza elűzött gyermekeiket. Kítűnt, hogy ők is sokat szenvedtek emiatt, és egyetértésben elhatározták a száműzöttek megmentését.

Felkerestek egy luxushajó-tulajdonost, akinek hajóját a teljes személyzettel együtt bérbé vették, hogy megmentésük és hazaszállítsák számkivetett gyermekeiket. Erről a tervről csak a kapitány tudhatott a tulajdonoson kívül. Így készítették el előre egyelőre a legegyszerűbb ruhacsomagokat. Azt azonban senki sem tudta, hogy él-e még a fia. Az az apa, aki ezt a mentést megszervezte, maga is eljött erre a rettenetes útra. Ő azonban egy kabinban várakozott, és nem akarta meglátni a fiát úgy, amint feltűnik a többiek között, rongyosan és piszkosan. Magában azt is elhatározta, hogy a fia nélkül, ha már nem élne, nem fog hazatérni!

A kapitány közben összeállította a menekültek névsorát, és ezt levitte a várakozó apának. A lista azonban eggyel több nevet tartalmazott. Az apa a legnagyobb figyelemmel kereste a fia nevét a listán (közben annyira rosszul lett, hogy le kellett hívni az egyik orvost is hozzá). Bár a fia nevét megtalálta, de a száműzöttek tizennyolcan voltak, a fia pedig a tizenkilencedik volt a sorban. Ezt a zavart senki sem értette meg. Az utolsónak feljegyzett személyt végül mégis lehívták azzal az ürüggyel, hogy mutatnak neki valamit. Ami itt történt a sok-sok izgalom után, már alig hihető.

Ahogy fokozatosan egymásra ismertek, görcsösen és szóltanul összeölelkeztek, mintha meg akarnák fojtani egymást. Amikor végre az érthetetlen „dulakodás” után már képesek voltak megszólalni, akadozva bűnvallomást tettek. Mindegyikük önmagát sírva vádolta. A fiú zokogva állította, hogy ő a legrosszabb gyermek a világon. Az apa sem győzte magát elmarasztalni, gonosznak nevezni, és szüntelen kérni

számkivetett fia bocsánatát. A kapitány ismét lejött, kérve az apát és a fiát, hogy vegyenek erőt most már magukon, mert odafent mindenki készen vár. Együtt kell menniük az étterembe.

Az étteremben (ilyet már tíz éve nem láttak!) az apa és a megmentett fiak az asztal köré leültek. Egynek azonban nem volt tiszta ruhája, sem szék, sem teríték kijelölve a számára. Ezt az idegent (ő volt igazában a tizenkilencedik) a vendégséget szerző apa és a kapitány föl akarta küldeni. Ennek volt a neve: Tonidráófi! Ő pedig látva, hogy számára itt nincsen hely, szomorúan felment a fedélzetre, de amikor körülhordozta tekintetét még egyszer a tájon, rendkívüli öröme támadt, mert megpillantotta szülőfaluját, Dzsivuda sátraikat. Megmentett barátai pedig, amikor megértették, hogy mi történt, utána futottak, és becenevén kiáltozták: Toni, Toni! – hogy magukkal levigézték.

Nehezen és fájdalmasan tisztázódtak a dolgok, nem értve, miként került ily hirtelen egymás mellé a szeretet és a hidegség, az öröm és a köszívűség...

Tonidráófi eddig is emberséges volt, most sem veszítette el józan eszét, sértődés és harag sem öntötte el szívét. Abban azonban hajthatatlan maradt, hogy leveti magát a hullámok közé, és Dzsivuda falvát célba véve, elindul a vizek hátán hazafelé. Ezt azonban nem engedték meg neki. A hajózás biztonsága miatt (zátonyos volt a terület) a kapitány nem vállalta a kitérőt, de egy jól felszerelt mentőcsónakot készségesen felajánlott a mentő számára ajándékképpen. Ám ezen olyan csomaggal indulhatott hazafelé, amelynek értéke fölmúlta minden eddigi szerzett zsákmánya becsét!

Szívzaggató volt a búcsú és felejthetetlen az öröm. Tonidráófi evezője pedig úgy szelte a habzó vizet, mint valami vitla. De arra a legmerészebb álmaikban sem gondolhattak a szülők s a kedves Dzsivuda lakói sem, hogy elveszett fiuk még egyszer hazatalál, és a csendes öbölben kikötheti az ajándékul kapott sajkát...

*

Katarzis (Szerkesztői utóirat)

Minden tőled telhető megteszel. Gondossággal, felelősen felvállalod a feladatokat az elveszettek érdekében. Célod, hogy ezeket a mélybe zuhant embereket felkarold és segíts rajtuk. Aztán látod a változást. Jó dolgok történnek közöttük. Kitarót munkád kezdi meghozni gyümölcsét. Ugyanakkor rád telepszik egy érzés: „Nem ismernek el. Nem értékelik kellően a munkámat és a sok áldozatot.” Amikor a megmenekülésük már biztos, hirtelen mellőzhetővé váltál, és mellőznek is. Nem baj. A legfőbb dolog megtörtént. A bajban levők megmenekültek. Visszaadtad nekik az életkedvet és a reményt. Felemelted őket az apátiából és testi-lelki nyomorból. Megtanítottad őket a szorgalomra és a rendre. Hitet adtál nekik egy új életre. Végül segítséged révén megismerték a szabadulás örömét. Megmenekültek.

Ez volt a cél, már születésed óta erre a küldetésre rendeltetél. Minden, ami veled történt, sodródásod, korábbi személyes terveid megghiúsulása is azért következett be, hogy rendeltetésednek megfelelhess. Életed különös eseményei e feladatra készítettek elő. És ha mindez már teljesült, ne sopánkodj személyed mellőzése miatt! Örülj, és adj hálát azért, hogy eszköz lehettél a Gondviselő kezében mások megmentése érdekében!

Jeff Strite

Ki lehet jó gyülekezeti vén?

Egyszer egy orvosi egyetemen felvetették a kérdést az orvostanhallgatók, hogy mivel szerintük a fizika az ő szakmájukhoz szükségtelen, miért kell egyáltalán felvenniük ezt a szaktárgyat?! Végül az egyik hallgató a fizikaprofesszorához fordult a kérdésével. A tanár úr néhány pillanatig gondolkodott a kérdésen, majd ezt válaszolta: „Nos, uram, a fizika tanulmányozása emberi életet képes megmenteni.” – „Embereket megmenteni?” Ezen most mi is csodálkozhatunk: „Már hogy volna képes a fizika tantárgy tanulmányozása emberi életet megmenteni?” Mire a tanár mosolyogva így folytatta: „Képes a tudatlan embereket megmenteni attól, hogy végzős orvostanhallgatókká váljanak.”

Minden szakmának megvannak a maga követelményei, melyeknek eleget kell tennie az adott területen dolgozni kívánó munkavállalónak. Az orvosnak ismernie kell a betegséget és az emberi test működését. A villanszerelőnek ismernie kell az elektromos áramkörök működését, és értenie kell ahhoz, hogyan kösse be a lakóházakba, irodaházakba vagy ipari üzemekbe az elektromos vezetékeket. Az autószerelőnek ismernie kell az egyes autómárkákat és -típusokat, -altípusokat és azok külsejének, illetve belsejének szerelési módjait. Ezek az úgynevezett szakmai ismeretek és tapasztalatok, melyekkel az egyes munkaköröket betöltő embereknek feltétlenül rendelkezniük kell. Ha egy vállalatnak új dolgozókra van szüksége, akkor gyakran adnak fel hirdetést, melyben leírják, hogy a jelentkezőknek milyen elvárásoknak kell megfelelniük.

A Bibliában is olvashatunk hasonló dolgot, ahol Isten „hirdetést ad fel”, amikor az ő szolgálatába hív valakit. Atyánk különösen fontosnak tartja, hogy megbízható emberek gondozzák az ő gyülekezetét, ezért részletesen felsorolja, hogy milyen követelményeknek kell megfelelniük a lelkimunkásoknak. A Tit 1,5–11 versekben (vö. 1Tim 3,1–13). Pál részletesen leírja Titusznak a gyülekezeti vén szolgálatra alkalmas hívők jellemtulajdonságait. Idézem a mindennapi élet szavaival:

- a jó gyülekezeti vén jó férj,
- a jó gyülekezeti vén jó apa,
- a jó gyülekezeti vén nem erőszakos,
- a jó gyülekezeti vén nem indulatos,
- a jó gyülekezeti vén nem részeges,
- a jó gyülekezeti vén becsületes, jóérzésű, segítőkész,
- a jó gyülekezeti vénről nyilvánvaló, hogy komolyan veszi a hitét, és szent életre törekszik,
- a jó gyülekezeti vén kielégítő mértékben ismeri a Szentírást ahhoz, hogy megvédje a többi hívőt az eretnek tanításoktól, és bátorítsa őket a szolgálatukban,
- a jó gyülekezeti vén szilárd jellemmel rendelkezik, mely nem hajlik el az egészséges tanítástól a hamis tanítók

vagy más személyek tisztességtelen befolyásolási kísérleteinek hatására.

Ezek a tulajdonságok nem helyettesíthetők mással, mivel ezek a munkakör betöltésének jellegzetes követelményei. Miért kell¹ ezekkel a tulajdonságokkal mindenképpen rendelkezniük? A gyülekezeti vénnek a példaképei a nyájnak (1Pt 5,3), és ez a hivatás a maga nemében egyedülálló. A gyülekezeti vénekkel szemben támasztott követelmények hasonlóak, mint a diakónusokkal vagy bibliaiskolai tanítókkal szemben elvártak. Azonban a hordozott felelősségben különbség van. A gyülekezeti vénnek életében meg kell mutatkoznia mindannak a jónak, amit Isten az ő gyermekei életében látni szeretne. Ők a gyülekezet élő „zsinórmértékei”, akiknek mindenben jó példával kell előljárniuk. A gyülekezeti vénnek legyenek egyfeleségű házasemberek,² és legyenek olyan korú gyermekeik, akiknek a magatartásából kitűnik, milyen nevelést kaptak az édesapjuktól. Miért kell nekik mintaférjeknek és mintaapáknak lenniük? Azért, mert Isten a gyülekezeti véneknek a gyülekezetekben egyfajta „modell szerepet” szánt, vagyis elsősorban nekik kell jó példával előljárniuk a gyülekezet többi tagja előtt.

Isten a gyülekezeti véneknek a gyülekezetekben egyfajta „modell szerepet” szánt, vagyis elsősorban nekik kell jó példával előljárniuk a gyülekezet többi tagja előtt.

– Tudod-e, hogyan teheted boldoggá a feleségedet? Figyeld meg a gyülekezeti véneket, hogyan bánnak a feleségükkel!

– Tudod-e, hogyan nevelj boldog és engedelmes gyermekeket? Kérdezd meg valamelyik gyülekezeti véntől és a feleségétől, hogyan irányítják Isten félelmében a családi életüket! A gyülekezeti véneknek rendelkezniük kell keresztyén szülői, nevelői tapasztalattal.

De ez még nem minden, amire a gyülekezeti vénnek elhívást kaptak. A gyülekezeti vénnek feladata a gyülekezetek „pásztorolása” is. Jóllehet az egyházi tradíció szerint prédikátorokat nevezünk a pásztoroknak, azonban ez a gyakorlat nem az Írásból ered.

„Viseljétek gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát...” (ApCsel 20,28)

Pál apostol az efézusi gyülekezeti véneket pásztori felelősségükre emlékezteti! Ugyanakkor Pált és Timóteust sehol nem nevezi a Biblia pásztoroknak. Ráadásul Pál nem is felelt meg a gyülekezeti vénség feltételeinek, mivel – valószínűsíthetően – nem volt házasember. Az 1Pt 5,1–4-ben a gyülekeze-

ti vének hivatásának bemutatására ugyanazt a képet használja Péter, amit az előzőekben Pál: „*A közöttetek levő presbitereket tehát kérem én, a presbitertárs és Krisztus szenvedésének tanúja, valamint eljövendő dicsőségének is részese: legeltesétek az Isten közöttetek levő nyáját; ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkezésből, hanem készségesen.*” (1Pt 5,1–2)

Nos, figyeljünk csak – kinek a nyáját legeltetik az „előjáró” pásztorok? Istennek a nyáját. A nyáj nem a pásztoroké, hanem Istené. Tehát minden pásztor számadással tartozik Istennek a rábízott nyájért.

Engedjék meg, hogy elmondjak néhány rövid történetet! Volt egyszer valahol egy gyülekezet, amely presbitert készült választani egy *George* nevű testvér személyében. A helyi prédikátor helytelennek vélte ezt az elhatározást, mivel tudta, hogy *George* testvért csupán az elismerés utáni vágy motiválta a jelölés elfogadására. Mivel a gyülekezeti tradíció szerint a gyülekezeti vének beiktatására demokratikus választás útján került sor, így a lelkész nem sokat tehetett. Viszont összehívatta a gyülekezet többi vénjét, hogy beszélgetést kezdeményezzen az új szolgálattevővel. *George* testvér elfogadta az indítványt, és a beszélgetés elején sok hasznos bizonyágtétel elhangzott a jó gyülekezeti vének isméréiről. Majd egyszer csak szólásra emelkedett a prédikátor: „Nézd, kedves testvérem! Nem tudom, gondoltál-e már arra a felelősségre, mellyel a gyülekezeti vének Istennek tartoznak. Az ítélet napján Isten színe előtt kell megvizsgálnunk minden egyes esetet, amikor a szolgálatunkban történt mulasztás miatt egy-egy lélek távolabb került vagy elszakadt Istentől. Az Úr az ő vérüket is számon kéri majd rajtad...” Ezt hallva *George* testvér hirtelen felugrott a helyéről, és térdeire esve kezdett el könyörögni: „Kérlek, atyámfia, ne mondd ezt nekem! Én nem szeretnék ilyen felelősséget magamra venni. Nem én vagyok az az ember, aki elhívást kapott erre a szolgálatra.” És ezzel *George* testvér visszalépett a gyülekezeti véni jelöléstől. Mert nem volt megfelelő a szolgálatához való viszonyulása. A jó gyülekezeti vének egyetlen helyes viszonyulása lehet a szolgálatához: a Jézus Krisztus iránti hűséges szeretet és odaadás, mellyel meg akarja védelmezni az ő nyáját.

Miután Jézus feltámadt, a legfontosabb az volt számára, hogy nyugodt körülmények között időt töltsön a tanítványival. János evangéliumának a végén találjuk azt a párbeszédet, melyet Jézus Péterrel folytatott: háromszor kérdezte tőle: „*Péter, szeretsz engem?*” És Péter minden alkalommal igent mondott Jézusnak. Jézus pedig mindhárom alkalommal az ő nyáját bízta Péterre: Legeltesd az én juhaimat! Őrizd az én juhaimat! Legeltesd az én juhaimat! Ha valaki Krisztus nyájának a pásztorává lesz, annak abból az indítékból kell történnie, hogy az illető szereti Jézus Krisztust. A gyülekezet pásztorai a legnehezebb, ugyanakkor a legértékesebb szerepet töltik be Krisztus gyülekezetében. A gyülekezet csak akkor lesz erős és élő hitű, ha ilyenek a gyülekezeti vénei. Ez nem könnyű küldetés. A pásztorok legeltetik a nyáját, vagyis Isten népét segítik és vezetik a hit útján.

Egy *E. F. Schumachertől* származó történetet szeretnék elmondani a második világháború idejéből. Schumacher egy

farmon dolgozott, és mindennap megszámlolta a száz birkát, amit rábízta, de ezen kívül nem végzett semmi mást. Egyszer egy idős gazda figyelmeztette őt, hogy ha így folytatja, el fogja veszíteni az állatait. És egy napon, amikor megszámlolta az állatokat, már csak kilencvenkilenc volt belőlük életben, mert az egyikük egy bokor alján feküdt élettelenül. Ekkor jött rá Schumacher, hogy mire akarta figyelmeztetni őt az idősebb pásztor: „Oda kell figyelned minden egyes jószágra. Nézz a bárányok szemébe, és figyeld meg a bundájukat! Nem számolgatnod kell őket, hanem időt kell szánnod a gyógyításukra, ápolásukra, mindazokra, amelyek megbetegszene!”

Ez utalás lehet arra, hogy a gyülekezeti véneknek jóval több feladatuk van annál, mint hogy statisztikákat készítsenek a megtértek számáról. Minden egyes hívőnek a szemébe kell nézniük úgy, hogy észrevegyék a gyülekezeti tagok testi és lelki egészségének külső jeleit.

A gyülekezeti vének a nyáj pásztorai.

Sajnos előfordul időnként, hogy a gyülekezeti vén testvérek azt a helytelen gyakorlatot követik, mely szerint teljesen lefoglalja őket a gyülekezeti tagoknak, sőt magának a prédikátornak az ellenőrzésére és irányítására irányuló törekvésük.

Sajnos előfordul időnként, hogy a gyülekezeti vén testvérek azt a helytelen gyakorlatot követik, mely szerint teljesen lefoglalja őket a gyülekezeti tagoknak, sőt magának a prédikátornak az ellenőrzésére és irányítására irányuló törekvésük. Egyes gyülekezeti vének elfeledkeznek eredeti feladatukról, és szinte kizárólag az igehirdetők „menedzsereivé” válnak. Ez a magatartás számos félreértésre és ellentétre ad okot, majd előbb-utóbb „klikkesedéshez” vezet a gyülekezetben. Egy ilyen gyülekezeti szervezet távolról sem tekinthető egészségesnek! Az egészséges gyülekezetben a gyülekezeti vének nagyra értékelik az evangélisták fáradozásait, és bátorítják, segítik, védelmezik őket a szolgálatukban. És ugyanígy az igehirdetők is védik és bátorítják a véneket! Ez nem jelenti persze, hogy ne lennének olyan esetek, amikor szükségessé válik a gyülekezeti vének és a prédikátor eltérő véleményének hangot adni. Figyeljük meg Pál szavait, amikor az apostol arra készül, hogy láncok között fogják elhurcolni Rómába, hogyan biztatja és figyelmezteti az efézusi gyülekezeti véneket Milétoszban az elkövetkező nehézségekre: „*Viseljetek gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltesétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett! Tudom, hogy távozásom után dühös farkasok jönnek közétek, akik nem kímélik a nyáját, sőt közületek is támadnak majd férfiak, akik fonák dolgokat beszélnek, hogy magukhoz vonzzák a tanítványokat. Vigyázzatok azért, és emlékezzetek arra, hogy három évig éjjel és nappal szüntelenül könnyek között intettelek mindnyájotokat!*” (ApCsel 20,28–31)

Más szavakkal kifejezve ugyanezt, a jó gyülekezeti vének odafigyelnek a prédikátor által közvetített tanításokra. A gyülekezeti vén testvérek a Biblia gondos tanulmányozása

során összevetik az elhangzó tanításokat a Szentírással, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy Isten mit üzen valójában a gyülekezetnek. Voltak és lesznek olyan időszakok az egyháztörténelemben, amikor a teológusok helytelen dolgokat tanítanak a gyülekezet számára. És vannak olyan időszakok, amikor a gyülekezeti vének tanítanak a gyülekezet számára a Bibliától idegen tanokat. Ezért nagyon fontos, hogy legyenek olyan pásztorok, más szóval gyülekezeti vének és prédikátorok, akik eléggé ismerik a Bibliát ahhoz, hogy felemeljék szavukat a tévelygés ellen, és képesek legyenek megvédeni a gyülekezetet a tévitanítók befolyásától.

Ilyen gyülekezeti vénről beszél Pál a Tituszhoz írt levél első fejezetében: „*aki ragaszkodik a tanítással megegyező igaz beszédhez, hogy az egészséges tanítással tudjon bátorítani, és meg tudja győzni az ellenszegülőket.*” (Tit 1,9)

Nos, ez nem csekély felelősség! Hogyan viszonyuljanak hát a gyülekezet tagjai a gyülekezeti vénekhez, hogy segítsék őket szolgálatuk elvégzésében? Ehhez ad útmutatást a Zsidókhöz írt levél: „*Biztatok vezetőitekben, és hallgassatok rájuk, mert ők vigyáznak lelketekre úgy, mint akik erről számot is adnak. Hadd tegyék ezt örömmel, és ne sóhajtozva, mert ez nem válnék javatokra.*” (Zsid 13,17)

Engedelmeskedni és szót fogadni? A gyülekezeti véneknek? Mi a helyzet akkor, ha valaki nem ért egyet velük? Ha olyan döntéseket hoznak, melyek nem szimpatikusak számunkra? Mit mond a Biblia? Engedelmeskedjete! Fogadjatok szót! Hol van itt szó arról, hogy előbb egyet kell értenünk velük?

Sehol. Akár egyet tudunk érteni a vénekkel, akár nem – kivéve, ha erkölcstelenséget vagy eretnek tanítást akarnak elfogadtatni –, tisztelnünk kell az általuk hozott döntéseket, és úgy kell eljárunk, hogy „vezethetők” legyünk.

Néhány évvel ezelőtt felkeresett az irodámban egy csapat fiatalember, és azt kérdezték, hogy hol találják a gyülekezeti kézikönyveket. Tapasztalatból tudom, ha valaki azért jön hozzám, hogy csak a gyülekezeti kézikönyvet keresi, akkor biztos, hogy valami nem stimmel. Valaki keresi a kibúvót. Valamilyen gyülekezeti szokás annyira ellenszenves számunkra, hogy szeretnék megváltoztatni, de nem tudnak bibliai érvet felhozni ellene. Jól ismerem azt a jelenséget, amikor egyesek a gyülekezeti kézikönyv segítségével emberi tradíciókat szeretnének a Biblia fölé emelni. De jól ismertem ezeket a fiatalokat is, akik jóra való, derék testvérek voltak, csak éppen nem értettek egyet egy döntéssel, melyet a gyülekezet presbiterei korábban hoztak. Azt is tudtam, hogy mi volt a vének döntése, ami problémát okozott számunkra. Ezért ezt mondtam nekik: „Kedves testvéreim, nem tudom, hol vannak a gyülekezeti kézikönyvek. Nem láttam őket itt, mióta elkezdtem itt a prédikatori szolgálatomat. De elárulom nektek, hogy egy percig sem aggódtam miattuk, hiszen van Bibliám, amit segítségül hívhatok, ha nem tudok valamit. De az biztos, hogy ugyanazt találnátok meg benne, mint amit most mondok nektek: ha a gyülekezeti vének döntésre jutottak egy kérdésben, akkor

követnünk kell őket. Ha nem erkölcstelen vagy bibliaellenes dolgot jelölnek meg számunkra, akkor én százszázalékosan azt teszem, amit ők mondanak. Akkor is, ha nem értek egyet a döntésükkel, mert tudom, hogy ez az út visz közelebb az Isten iránti engedelmességhez. Ha valakinek problémája volna a vének döntésével, nyugodtan keressen fel engem, és beszéljünk róla!”

Nos, a gyülekezet nem egy demokratikus intézmény. Nem lehet mindenről szavazással dönteni, ami ott történik. Az egyházban teokráciának kell uralkodnia. „*A bölcseknek beszédei hasonlatosak az ösztökéhez, és mint a szegek, erősen le vannak verve a gyülekezetek tanítóinak szavai; melyek egy pászortól adattak.*” (Károli – Préd 12,13). Istentől a gyülekezeti vének azt a feladatot kapták, hogy „leszögezzék” a Biblia tanításait, vagyis hirdessék, magyarázzák, az életükben bemutassák, mindezzel megerősítve Isten táborát, a gyülekezetet. Isten elvárja a gyülekezet tagjaitól, hogy tiszteljék a gyülekezeti vének által hozott döntéseket, akkor is, ha részükről nem teljes az egyetértés. A gyülekezeti vének döntéseivel szembeni nyílt lázadás vagy csendes szembenállás nem más, mint az Isten által kijelölt rend elutasítása vagy megkérdőjelezése, ami az engedelmességnek, vagyis a hitnek a hiányát jelzi.

Isten elvárja a gyülekezet tagjaitól, hogy tiszteljék a gyülekezeti vének által hozott döntéseket, akkor is, ha részükről nem teljes az egyetértés. A gyülekezeti vének döntéseivel szembeni nyílt lázadás vagy csendes szembenállás nem más, mint az Isten által kijelölt rendnek az elutasítása vagy megkérdőjelezése, ami az engedelmességnek, vagyis a hitnek a hiányát jelzi.

Nézzük meg például Sámuel könyvének 1. fejezetét! Sámuel Izrael bírása, prófétája és papja volt egy személyben, vagyis ő volt az első számú vezető. Amikor már nagyon idős volt, átruházta a bíraskodást két fiára. Azonban a fiai hamar elhajlottak a gonoszsághoz, ajándékok fejében elferdítették az igazságot, vagyis megvesztegethetők voltak (1Sám 8,1). Az izraeliták elkezdtek amiatt aggódni, hogy Sámuel megöregedett és hamarosan meg fog halni. És ha meghal Sámuel, a „nyakukon maradnak” a fiai. Végül egy „alternatív megoldást” találtak: elmentek Sámuelhez, és királyt kértek maguknak, amilyen a többi nemzetnek is van. Ez a korabeli szokásoknak megfelelő megoldás szimpatikus volt az izraeliták számára. Sámuel azonban tudta, hogy Isten nem akart királyt adni Izraelnek, ezért megpróbálta elmagyarázni honfitársainak, hogy a kívánságuk helytelen. De Izrael visszautasította a prófétai tanácsot, és királyt követeltek maguknak. Ezért az 1Sám 8,7 szerint Isten ezt mondta Sámuelnek: „*Hallgass a nép szavára mindenben, amit mondanak, mert nem téged vetettek meg, hanem engem vetettek meg, hogy ne legyek a királyuk.*”

Izrael királyt kapott, ahogy kérte, de sokat szenvedett miatta. Nos, legyünk óvatosak, mielőtt másik megoldást keresünk azon felül, amit a gyülekezet vénei tanácsolnak! Lehetséges, hogy jónak tűnik, ami után vágyódunk, azonban mégsem Isten akarata szerint való dolog. Éppen ezért nem

mindegy, hogy kik a presbitérium tagjai! Hogyan választjuk ki őket? Ezt olvassuk a Tit 1,5-ben: „Azért hagyjalak Krétában, hogy rendbe hozd az elintézetlenül maradt ügyeket, és presbitereket állíts szolgálatba városonként, ahogyan meghagytam neked.”

Figyeljünk az Írás szavaira! Titusz nevezte ki a gyülekezeti véneket, és hol van itt szó a demokratikus választásról?

Az ApCsel 14,23-ban azt olvassuk, hogy Pál és Barnabás „miután pedig gyülekezetenként előjárókat választottak nekik, böjtölve és imádkozva az Úrnak ajánlották őket, akikben hittek”.

A Biblia sehol sem beszél a „gyülekezeti vének választásáról”, hanem csak a „diakónusok választásáról” ... A többségi szavazásnál mindig van egy minimális befogadási küszöb. Ha a jelölés eléri vagy meghaladja ... (a minimális küszöbszintet), akkor erre a testvérré úgy kell tekinteni, hogy alkalmas a gyülekezeti véni szolgálatra, mintha minden a népszerűségeen múlna. Itt kezdődik a probléma. A gyülekezetívén-jelölteknek nem szépségversenyen és még csak nem is képviselő-választáson kell indulniuk!

A Biblia sehol sem beszél a „gyülekezeti vének választásáról”, hanem csak a „diakónusok választásáról”. Mi az oka ennek? Mi a különbség? Az elmúlt huszonöt év során számos gyülekezetben szolgáltam, ahol a gyülekezeti véneket többségi szavazással választották. A többségi szavazásnál mindig van egy minimális befogadási küszöb. Ha a jelölés eléri és meghaladja az 50%-ot (egyedül gyülekezetekben a küszöb lehet 75% vagy 95%), akkor erre a testvérré úgy kell tekinteni, hogy alkalmas a gyülekezeti véni szolgálatra, mintha minden a népszerűségeen múlna. Itt kezdődik a probléma. A gyülekezetívén-jelölteknek nem szépségversenyen és még csak nem is képviselő-választáson kell indulniuk!

Szolgáltam egyszer egy gyülekezetben, ahol egy igen népszerű és kedves testvért választottak gyülekezeti vének. A gyülekezet bizalma onnan eredt feléje, hogy korábban az édesapja is gyülekezeti vén volt. Eközben mindenki tudta róla, hogy nem tudott megbocsátani a saját édesanyjának, és valósággal gyűlölte az asszonyt. Ennek ellenére elnyerte a gyülekezet többségének bizalmát egy ilyen fontos dologban. A gyülekezeti vének többségi szavazattal történő választása időnként súlyos következményeket vonhat maga után. Ezért olvassuk a Szentírásban azt, hogy a gyülekezetek presbitereit az apostolok nevezték ki.

Az egyik gyülekezetünk Dél-Indianapolisban egy másfajta gyakorlatot követ. A többzetes taglétszám mellett a vezetőség számára nem könnyű feladat a testvérekkel való közvetlen kapcsolattartás. Nem tudnak annyi információt beszerezni közvetlen beszélgetések útján, mint egy kisebb gyülekezetben. Mít tesznek a vezetőik tehát? Imádkoznak, hogy Isten

küldjön és mutasson alkalmas vénjelölteket a gyülekezetben, akiket majd megszólítanak, azoknak elmondják, milyen felelősséggel jár ez a szolgálat. Ha a felkért testvér elfogadja a jelölést, akkor felírják a nevét egy „szavazócédulára” a gyülekezetben. Azonban nem történik szokványos szavazatszámolás. A cédulák leadását követően, melyeken a nevek után egy „igen” és egy „nem” rubrika áll, a „szavazatszámológ” csupán a nemmel jelölt cédulákat és az azokon szereplő neveket válogatják ki. Emellett a cédulák alján megtalálható azoknak a testvéreknek a neve és az aláírása, akik a szavazatot leadták. A nemmel szavazó testvéreket felkeresik a vezető testvérek és a döntésük megindoklására kéri őket. A nemmel szavazók esetében ha csak egyvalaki is nyomós érvet tud felhozni a jelölt gyülekezeti vénné választása ellen (és a vének közössége bizonyosságot nyert a dolog felől), akkor hiábavaló a 99%-os népszerűség vagy erős szimpátia is, abból a testvérből nem lesz presbiter. Ez a gyülekezet tisztában van a gyülekezeti vén szerepével, ami kizárja, hogy a vének választása szépségversenyhez hasonló módszerekkel történjen meg.

Végezetül elmondok egy rövid történetet. Németországban élt egyszer egy kisfiú, akinek a családja nagyon szegény volt. Úgy hívták, hogy *Paul Gerhardt*. Ennek a gyermeknek már igen korán dolgoznia

kellott azért, hogy legyen mit ennie. Néhány birkát és kecskét bíztak rá, hogy az erdő mellett legeltesse őket. Egyik nap az erdő fái közül előlépett egy vadász, és azt kérdezi a kisfiútól, hogy merre van a legközelebbi település.

– Hat mérföldre, uram – válaszolta a legényke –, de az oda vezető ösvényen csak a bárányok járnak, és könnyű szem elől téveszteni.

– Én viszont eltévedtem, és már nagyon fáradt vagyok – mondta a vadász. – Adj el nekem néhány birkát, és akkor követhetem őket az ösvényen. Igen magas árat adok értük.

– Nem tehetem, uram – válaszolta Paul. – Nem hagyhatom magukra az állatokat, mert a végén elkóborolnak az erdőben, ellopják őket a tolvajok, és megeszik őket a farkasok.

– Ne törődj most ezzel! A gazdád úgysem venné észre, ha egy vagy két báránnyal kevesebb volna, én pedig sokkal több pénzt adok neked, mint amennyibe ez a néhány juh kerül.

– De, uram, a gazdám rám bízta ezeket a juhokat, én pedig megígértem neki, hogy nem hagyom el őket.

– Nos – mondta a vadász –, akkor hagyj itt engem a nyájjal, amíg hozol nekem ennivalót és egy idegenvezetőt!

– A bárányok nem ismerik az idegenek hangját, és ezért önnek nem fognak engedelmesskedni, uram.

– Nem bízol meg bennem? Nem nézek ki becsületes embernek? – kérdezte a vadász bosszúsán.

– Uram, – kezdte a fiú nyugodt hangon –, ön arra kért engem, hogy hagyjam magukra a gazdám állatait, és szegjem meg az ígéretemet. Honnan tudhatnám hát, hogy ön megtartja-e a nekem adott ígéretét?

A vadász nem tudta megállni, hogy ne nevéssen szívből.

– Látom, nagyon becsületes fiú vagy, és sohasem foglak elfelejteni – mondta a vadász. – Melyik hát az ösvény? Majdcsak megtalálom az utat magam is – mondta végül a vadász.

De Paul nem hagyta, hogy a vendége éhesen távozzon, enni adott neki a saját kis tarisznyája tartalmából. Mindjárt ezután egy seregnyi ember közeledett feléjük az erdő felől, akik teli torokból kiáltottak, amikor meglátták őket. Paul nem mással beszélt, mint magával a nagyherceggel, akit a szolgálói már mindenhol kerestek, miután észrevették az eltűnését a vadászatról. A herceget annyira megragadta Paul becsületes őszintesége, hogy magával vitte a palotájába, és gondoskodott a gyermek neveltetéséről, a legjobb iskolákba járatta, és gazdagon megjutalmazta minden földi jóval.

...a gyermeknek már igen korán dolgoznia kellett azért, hogy legyen mit ennie. Néhány birkát és kecskét bízta rá, hogy az erdő mellett legeltesse őket

Ilyen jellemű embereket keres Isten az ő nyájának pásztoralására. És ezek azok az emberek, akik arra hívatnak el, hogy a prédikátorok munkáját segítsék a gyülekezet pásztoralásában. A gyülekezeti vénék szolgálatának legtömörebb leírása ez: pásztoralni, vezetni és védelmezni a nyáját, a gyülekezetet. Aki ezt nem teszi meg, az csalódást és fájdalmat okoz Megváltónknak. Aki teljesíti a küldetést, annak Isten különleges módon fogja megjutalmazni a hűségét!

Jegyzetek

1 Az 1Tim 3,2 és Tit 1,5-ben használt eredeti kifejezés a „dei”, mely arra utal, hogy valamit „muszáj megtenni”, vagy valami „szükségszerű”. Például ezt a kifejezést találjuk a Mt 16,21-ben, amikor Jézus azt mondja, hogy „*ettől fogva kezdte el Jézus Krisztus mondani tanítványainak, hogy Jeruzsálemben kell mennie, sokat kell szenvednie a vénektől, főpapoktól és írástudóktól, meg kell öletnie, de harmadnapon fel kell támadnia*”, vagy a Lk 2,49-ben Jézus Máriának mondja: „*Nem tudtátok, hogy az én Atyám házában kell lennem?*”

2 Csak olyan ember lehet gyülekezeti vén, akinek még nem volt válása? Titusz és Timóteus mindkettő erről írnak: a gyülekezeti vén legyen egy asszony férje! Régi szokás ezeket az igazsakasokat úgy értelmezni, hogy elvált ember ne legyen gyülekezeti vén. És – a szövegkörnyezetből kiindulva – ez tűnik a leghelyesebb magyarázatnak.

Ha belegondolunk, hogy a gyülekezeti véneknek Isten „modellszerepet” szánt, akkor ez egy hangsúlyos kérdéssé válhat. Isten gyűlöli az elválást, és azt kéri, ha valaki elszánja magát a házasságra, akkor maradjon meg abban. Némelyek ezt diszkriminációnak tekintik az elvált keresztyénekre nézve. Ez azonban éppen olyan képtelen feltételezés, mintha diszkriminációnak tartanánk a gyülekezeti vénék házasságának kritériumát az egyedülállókra nézve, vagy a gyermekek meglétének

követelményét a gyermektelen házaspárokra nézve.

Az Ószövetség idején a papokkal szemben mindig szigorúbbak voltak az elvárások. Egy pap nem vehetett feleségül elvált asszonyt, özvegyet vagy parázna nőt (Lev 21,14). A többi izraelita azonban mindezt gond nélkül megtehetette. A pap azonban csak szűzet vehetett feleségül. A papoknak tökéletesen ép testi felépítéssel kellett bírniuk, nem lehettek vakok, sánták vagy mozgáskorlátozottak. Diszkrimináció? Ezek az emberek képviselték a tökéletes izraelitát Isten előtt. Az ő modellszerepük abban nyilvánult meg, hogy Isten tökéletes teremtését voltak hivatottak bemutatni.

Van olyan elképzelés is, hogy az 1Tim 3 és Tit 1 mindössze a monogámia melletti érvelés, és a poligámia ellen szól. Ekkor azonban figyelmen kívül

hagynánk azt a tényt, hogy Timóteus és Titusz a görögök közül megtértek gyülekezeteiben szolgáltak, ahol nem volt szokás a poligámia. A görög és római pogányok mind monogámok voltak! (A feleségük mellett esetleg számos szeretőt tartottak, de csak egyetlenegy feleségük volt.) Tehát ebben a kultúrában nem lett volna értelme felszólítani a gyülekezeti véneket a monogámiára.

<http://www.sermoncentral.com>

Ford.: Jeviczki Andrea

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Steiner József

A keresztyének és a kultúra

Missziói lehetőség a 21. században

Az országunkban végzett reprezentatív és kevésbé reprezentatív felmérések egyaránt mutatják, hogy a hitvalló keresztyének száma nagyon alacsonyan van, sőt sok egyház esetében erős visszaesést mutat. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a kérdés csupán annyi, hogy „rendszeres templomba járó ön?” vagy „hitelesnek tartja-e az egyházat?”.

Amiről ezek a statisztikák egyértelműen szólnak, az az, hogy egy történelmi fordulóponthoz érkezett a keresztyénség. Nemcsak a statisztikák jelzik ezt számunkra, hanem azon tény is, hogy a keresztyén egyház talajt veszítettnek érzi magát a legtöbb európai országban, hogy tömegek süllyednek keresztyénellenes cinizmusba és apátiába, és hogy közösségi és egyéni tapasztalatunk is, hogy más vallások és spirituális formák nyernek teret azon emberek között is, akik korábban többé-kevésbé elkötelezett gyülekezeti tagok voltak Krisztushirdető felekezeteinkben.

Egyházi katarzis a 21. században

Mindez elvezet bennünket a 21. század nagy, egyházi katarzisához. Katarzisként nevezzük az olyan élményeket, amelyek az embert életének teljes vagy részleges megváltoztatására vagy erőteljes megerősítésére sarkallják, nemcsak értelmileg, hanem érzelmileg is. A katarzis tehát lehet egy nagyon erős, negatív élmény is, mégis lehet pozitív kihatása. Amikor azzal kell szembesülnünk, hogy a jelen kori keresztyén berendezkedés és struktúra a „halálán van”, akkor mi, akiknek fontos az Isten egyháza ezen a földön, katartikus élményt élünk át, mégpedig nagyon fájdalmas módon.

Klaus Douglas fogalmazza meg ezen átélésünket a maga empirikus voltában, Jürgen Moltmann évtizedekkel korábban megfogalmazott tételeire hivatkozva: az egyház relevancia- és identitáskrizisben van.¹ Ennek a társadalomban való megnyilvánulása, hogy a ma egyháza elveszítette a kapcsolatát az emberekkel. Nem beszéljük a ma emberének nyelvét, nem segítünk problémái megoldásában, és elutasítjuk kultúráját. Ez már csak azért is tarthatatlan, mert Moltmann kifejezésével élve „Isten van a dolgok végén”. Ezért is ismerjük őt a *reménység teológiájának* megfogalmazójaként.

Éppen ezért jelenthetjük ki, hogy valójában jelenlegi krízisünk alapvetően jó hír. Mert a krízis nem egyenlő a katasztrófával. A krízis még segítségünkre is van abban, hogy a.) segítsen nekünk szembenézni helyzetünkkel, b.) változtatni mindazon, ami a mi kompetenciánkba esik Isten népe e világi mozgása területén. Azaz itt az idő a változtatásra, valami újra – azaz régi-újra!

Az egyház és a világ kapcsolata

A jelenlegi keresztyén gondolkodók, az ekkleziológia megújításán munkálkodó teológusok és a gyakorlati missziói szakemberek egyre inkább abban jutnak konszenzusra, hogy a küldetésünk betöltésének *sine qua non*-ja (elengedhetetlen feltételek) a világhoz és a kultúrához való viszonyulás autentikus értelmezése. Ahogyan dr. Gene A. Getz fogalmaz: „Az egyháznak tisztában kell lennie azzal, hogy milyen hatással van a kultúránk az életstílusunkra, különösen is a fiatalok életére.”² Getz professzor a Dallas Teológiai Szeminárium tanára képzett teológusként, ugyanakkor egy helyi gyülekezet lelképásztoraként³ azt javasolja, hogy az egyházat és benne a gyülekezet építését három szemüvegen át nézzük:

1. A Biblia szemüvege
2. A történelem szemüvege
3. A kultúra szemüvege.

Mert „a kultúra rideg valóság”⁴, nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Végletes viszonyulások

A keresztyének sokszor nagyon szélsőségesen viszonyulnak a kultúrához. Az egyik oldalról tapasztalható a *szinkretista* hozzáállás. Akik ezt képviselik, azok arra hajlanak, hogy mindent egybeötvözzenek. Az természetes, hogy szekuláris elemek kerülnek összevegyítve a szakrálissal, de az sem ritka, hogy idegen szakrális elemeket emelnek be bármiféle megvizsgálás, szűrés nélkül a keresztyén közösségi és egyéni életgyakorlatba.

A másik véglet a *szektariánus* hozzáállás. Az így gondolkodó hívőnek semmi sem elég tiszta. Az ilyen egyházban, gyülekezetben a tiltásalapú vezetés a jellemző és a félelemalapú hitélet. Ezek az emberek nagyon gyakran egy-egy eszközt tesznek felelőssé a bűnkérdésben vagy egyéb, bekövetkezett bajok esetén. Példa lehet erre a közelmúltból Cedric Miller, egy 1100 tagot számláló gyülekezet vezető lelképásztorának⁵ esete New Jerseyből. Ő arra szólította fel „az összes amerikai keresztyént”, hogy bojkottálják a Facebook nevű szociális médiát, mert az házasságtörésre vezetheti az embereket.⁶ Érvelésének alapja, hogy egy közeli, jó keresztyén hírében álló, házasságban élő ismerőse a Facebookon keresztül lett szerelmes egy másik nőbe, és házasságtörést követett el végül. Mark Driscoll tiszteletes, a református Mars Hill Church alapító és vezető pásztor⁷ egy briliáns válaszban a *The Washington Post*-ban rámutatott,⁸ hogy a Facebook nem okoz házasságtörést, azt emberek okozzák és követik el minden esetben.

Végletes viszonyulások: a „minden szabad” és a „minden tilos” elvek jelzik a két szélsőséges végpontot. Ez a kér-

déskör az élet sok területén két részre osztja az embereket. A liberalizmus-fundamentalizmus ékverő hatása ez. Gondoljunk csak a politikára! Családok, baráti körök, munkahelyi kollektívák hasadnak ketté az ebben a kérdésben kialakult csatározások során.

A harmadik út

A szinkretizmus és a szektarianizmus extrém válaszai között egy harmadik opcióra érdemes figyelni. Ez a *szelektálás* útja. Azaz nem csak a szinkretizmus mindent kritika nélkül befogadó, vagy a szektarianizmus mindent átgondolás nélkül elutasító attitűdje választható. Mit is jelent ez a szelektálás? Mark Driscoll megfogalmazása szerint a kultúrában található tényezők szűrését, alapvetően három csoportra való bontását:

1. amit befogadunk,
2. amit visszautasítunk,
3. amit „megszentelünk”.

Nézzük meg ezeket sorban!

1. Amit befogadunk

Hívó ember létünkre nem vetjük el azokat a dolgokat, amelyek nem közvetlenül a Bibliából vezethetők le, vagy amelyekhez nem az egyház vezetett el bennünket. Például szolgálhat a vezetéstudomány sok eredménye, vagy a mai orvostudomány, a technológia. Ezen területeken nem keresztyén mindenáron a spirituális vonatkozásokat, hanem elfogadva, befogadva használjuk ezeket. Nincsen például „keresztyén internetünk”, világhálónk. Ugyanazt a vezetékes illetve vezeték nélküli hálózatkomplexumot használjuk elektronikus levelezésünk bonyolításához, információszerezéshez, hanghívások bonyolításához, amelyet az „Isten nélküli élő világ és világi emberek” sokasága. Számítógépeink és telefonjaink nem hívó gyárakban, egyháziilag kialakított vagy jóváhagyott munkahelyeken készülnek, és nem keresztyén áruházakba megyünk ezeket megvásárolni. Elfogadjuk ezeket úgy, ahogyan vannak.

2. Amit visszautasítunk

Ezek nyilvánvaló alkotóelemei a bűnök, vagy közvetlen azokra vezető határátlépések, például a szexuális szabadoság a mai kultúrában. Nem mondhatjuk azt, hogy mivel a vadházasságok, a házasság előtti (vagy azon kívüli) szex nagyon elterjedt ma, akkor mi is elfogadjuk. Éppen ellenkezőleg! Az egyház egyik feladata mindig is az volt, hogy a morálisan megromlott korokban felhívta az emberek figyelmét Isten törvényeire, a bűn emberi kapcsolatokat tönkretévő és rabszolgaságba taszító átkaira. Így ma is szemünk előtt kell tartanunk egy ilyen csoportot, amelybe mindaz beletartozik, amit nem fogadhatunk be, nem értelmezhetünk át, amit el kell utasítanunk.

3. Amit megváltunk vagy megszentelünk

Ez a legérdekesebb csoport, mert ezzel kell a legtöbbet dolgoznunk. Mindazt ide soroljuk, amivel tennünk is kell valamit azért, hogy az Isten eszköze lehessen: ilyen például a zene, a szociális média: Twitter, Facebook, Google+, a filmművészet és oly sok más dolog. Ezek nem egyértelműen tiszt-

ta vagy szennyes dolgok, nem önmagukban jó vagy rossz tárgyak, eszközök, szellemi megnyilvánulások (művészet, tudomány stb.).

Misszionáló attitűd

Ha nem akarunk leragadni valamelyik végletes állásponton, akkor az energiát fog tőlünk igényelni. Akkor ugyanis nem a kényelmes, de sehová nem vezető üres kritizálást (és a másik végletekig folyamatos ostorozását) végezzük, hanem misszionáló attitűddel állunk a bennünket körülvevő világhoz. Erre biztat bennünket *dr. Tim Keller*, a Redeemer Presbyterian Church⁹ vezető lelkésze, aki a *misszionáló gyülekezet* mozgalom egyik vezéralakjának számít. Ő arra biztat bennünket, hogy ne passzívan szemléljük a kultúrát, hanem kapcsolódjunk bele és alakítsuk. A *New York Times* megfogalmazása szerint Keller a legerfektívebb evangélista és pásztor New York City-ben azáltal, hogy felismeri a fiatal értelmiségiek kultúraformáló szerepét.

E világban – de nem e világból

Ebben rejlik válságunk megoldása, és ezért nevezhetjük ezt régi-új válasznak. Jézus Krisztus mondta a közelgő halála előtti úgynevezett főpapi imában:

„*En nekik adtam igédet, és a világ gyűlölte őket, mert nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való. Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól. Nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való.*” (Jn 17,14–16)

Ezt szoktuk tömörítve így megfogalmazni: e világban, de nem ebből a világból.

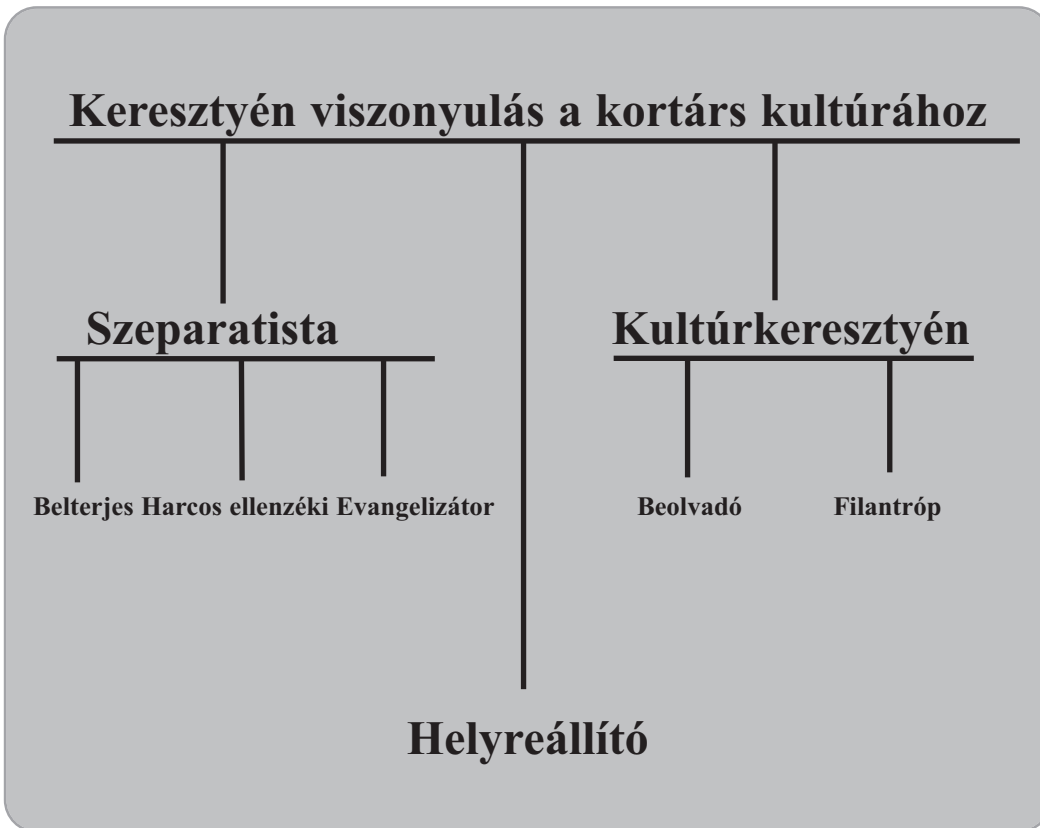
Ez elvezet bennünket az egyház kettős jellegéről való felfogásunkhoz. Ahhoz tehát, ami a protestáns teológiai gondolkodás egyik sarokköve az ekleziológiában: az egyház egyrészt a hit tárgya, ugyanakkor társadalmi entitás, valóság. Ez azt jelenti, hogy az egyház e világi megjelenését nem lehet elválasztani a transzcendenstől.

Ezen a ponton válik megkerülhetetlenné a jelen kultúrához való hozzáállásunk kérdése, és meglátjuk, hogy a misszió és a kultúra kapcsolata kiemelkedően fontos. A kulturális antropológia meghatározása szerint ugyanis a kultúra egy adott társadalom mindazon ismereteinek, szokásainak, gyakorlatainak összessége, amelyek az emberi közösség összetartozását és fennmaradását jellemzik és biztosítják. Ma ezen területeken találhatóak az egyház és a társadalom mozgásterületei közötti szakadékok. Korábban részletkérdések okoztak fejtörést: mint például az egyházi zene és a világi zene kapcsolata, vagy az öltözködés. Mára így bővült ki a kérdés: mint keresztyének hogyan viszonyuljunk a jelen kultúrához összességében?

Az elméleti és gyakorlati ekleziológia gondolkodása egyre inkább erre konvergál, és felismeri: az egyház – és helyi gyülekezeteinek – társadalmi kihatását ez határozza meg az egyik oldalról (a másik, el nem hanyagolható oldal természetesen a mindenható Isten kegyelme, jelenléte és vezetése).

Keresztyén viszonyulás a kortárs kultúrához

Figyelemre méltó *Gabe Lyons* könyve, a *The next Christians*¹⁰ a témában. Ő a következőképpen szemlélteti a kortárs keresztyén tagolódást témánk szempontjából:

Az általa tett megfigyelések jórészt alkalmazhatóak az európai, benne a magyarországi helyzetre is. Nézzük részleteiben!

A belterjes

A szeperatista főcsoporton belül a belterjes alcsoportba tartozó egyének elsődleges jellemzői:

- bizonyos helyek elkerülése bármi áron,
- más helyek preferálása („itt mozognak a hű keresztyének” – mondják),
- keresztyén tevékenységek folytatása keresztyén barátokkal,

– a gyermekek csakis egyházi iskolába mehetnek, ha ez nem lehetséges, akkor az USA-ban divatos *homeschooling*-ot (otthon tanulás a szülő vezetésével) kell előnyben részesíteni, hogy ne keveredjen gyermekünk világi gyermekek közé,

- az öltözködés tolakodóan hívó.

Érdemes ezen gondolatok fényében elgondolkodni C. S. Lewis vélekedéséről. Ő azt állította, hogy olyan, mint *keresztyén tevékenység*, nincsen, nem is értelmezhető. A keresztyén ugyanis nem melléknév, hanem főnév.

„Keresztyén művészet csak abban az értelemben van, mint keresztény főzés. Lehetne ilyen szakácskönyvet írni úgy, hogy minél kevesebbet szenvedjenek az állatok, és kerüljük a luxus drága összetevőket. De ezenkívül semmiféle keresztyén jellege nem lehet magának a főzésnek vagy az elkészült ételnek. A tojás főzési folyamata ugyanaz egy keresztyén és egy pogány számára...”¹¹

Ezen gondolkodás mellett foglalt állást¹² dr. Dale Savidge is, aki a Keresztyének a Színházban nemzetközi szervezet ügyvezető igazgatója, amikor arról kérdezték, hogy létezhet-e keresztyén színházművészet.

A lényeg tehát, hogy az irodalmi mű vagy zene, amit keresztyének keresztyéneknek írnak, nem tartalmaz sem káromkodást, erkölcsileg szennyes dolgokat, de minőségben ugyanazok a követelmények jellemzik, mint a nem keresztyén zenét vagy irodalmat.

A belterjes hívó további jellemzői:

- könnyen hajlik mások megítélésére,
- az életszentséget külső megjelenésben méri,
- léteznek kiemelkedő, „csúcsbűnök” számára: például a cigarettázás, a tetoválás viselése vagy készítése, esetleg éppen a vasárnapi autósítás.

A harcoss ellenzéki

A szeperatista főcsoport következő alcsoportja a harcoss ellenzéki keresztyén. A következőkről ismerhetjük fel:

- véleménye szerint a hitnek ott kell lennie a törvényekben, a törvényhozásban,
- hangoztatja, hogy az állam dolga lenne az, hogy a keresztyéneket megillessék a nekik járó jogok,
- legyen törvény az abortusz ellen, továbbá az egyházak és gyülekezetek támogatásáról,
- ha valami nincs a kedve szerint, akkor demonstrációk, aláírásgyűjtő akciók, bojkottok (kereskedelmi márkák, üzletek, pártok, kormányok ellen) formájában fejezi ki ellenérzéseit.

Ezen a ponton érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy minden ilyen csoportban találunk értékeket, és korántsem állítjuk, hogy minden egyes jellemző valami rosszat, elítélendőt tartalmazna. Ezen felsorolások inkább az erősen súlypontozott vagy éppen a végletekig torzított véleményeket, megnyilvánulásokat jelzik az adott csoportnál.

Evangelizátor

A szeperatista főcsoport utolsó alcsoportja az evangelizátor.¹³ Az ilyen úgy végzi feladatát, mint egy masina:

- tolakodó evangelizálás jellemzi,
- minden helyzetben erre törekszik, még ha a másikkal nem is alkalmas,¹⁴
- a bizonyágtétel mint az egyetlen lehetséges és hiteles cél áll előtte,
- strigulázást végez, átvitt értelemben, de akár szó szerint is: „Ma már hány embernek mondtad el az evangéliumot?”

Beolvadó

Áttérve a másik véglet tanulmányozásába, nézzük meg a kultúrkeresztyén főcsoport egyik alcsoportját, a beolvadó hívő példáját! Jellemzői:

- ez a keresztyén hisz Krisztusban, de az életvitelén ez nem fedezhető fel,
- gondosan ügyel arra, hogy semmiben se tűnjön ki a tömegből, ne hívja fel magára a figyelmet, főleg hite miatt,
- nagy részük „örökölte” a hitet,¹⁵
- speciális gyülekezeteik vannak, ahol erőteljes üzenet nem szólhat, hanem az igény az, hogy legyen az istentisztelet egy kényelmes alkalom, ahol be lehet olvadni a hívők sorába,
- a beolvadótól nagyon távol áll a személyes tanítvánnyá válás gondolata.

Filantróp

A kultúrkeresztyén főcsoport másik alcsoportja, a filantrop hívő. Ő az, aki:

- a jó cselekedeteket mint a hit alapját látja,
- a jótékonykodást mindenek fölé helyezi,
- célja segíteni az embereknek, de úgy, mint az egyetlen cél, közben a lelki élete minimális szinten mozog,
- ingyenkonyhát üzemeltet, szociális segítségnyújtást végez, mert ez maga a krisztusi élet az ő számára

Hogyan legyen az egyház jelen a világban?

Ezen megközelítéseket, attitűdöket listázva szemléletesé válik az a széles spektrum, amelyen elhelyezkedik a ma keresztyéneinek sokasága. Lényegessé válik a kérdés felvetése: milyen az az attitűd, amely a teljes Írás fényében megáll Isten mérlegén? Hogyan álljon hozzá a küldetése tudatában lévő hívő ember a jelen kultúrájához? Hogyan legyen az egyház jelen a világban?

*Lesslie Newbiggin*¹⁶ így fogalmazta meg válaszát: „Az egyház léte – Isten jó tetszése alapján – abban van, hogy részt vehet az ő expedíciójában”. Ez az expedíció mindenestül a jelen világ kultúrájában zajlik. Newbiggin szerint „az evangélium a pluralista társadalomban”¹⁷ nem jelent mást, mint hogy a hívők közösségének már önmagában misszionáló jellege van az adott kultúrában. Azonban a kulcskérdés ezzel kapcsolatban az, hogy engedi-e az egyházi struktúránk jelenleg ezt a küldetésbetöltést?

A diplomáciai küldött

Hogyan legyen hát jelen az egyház a jelen világban? Ahogyan Jézus jelen volt, illetve jelen van. Aplikálva ez azt jelenti, hogy mi úgy legyünk jelen a világban, mint Jézus Krisztus diplomáciai küldöttjei. Az *αποστολος* szó egyik jelentése lehetőséget ad erre az értelmezésre. Ilyen diplomáciai küldöttként idegenben élünk, idegen országban létezve, a mindennapokban benne élve, táplálkozva, munkálkodva, de a küldő ország védelmében és törvényrendszerével a hátunk mögött.

Gondoljunk arra, hogy Jézus földön jártának idején is hasonló krízis volt jelen! Az akkori társadalom is hatalmas változásokkal birkózott. Nagyméretű szakadási tendenciák voltak jelen magában a zsidó népben is a különböző irányzatok és politikai pártok között. Tapasztalható volt akkor is egyfajta „globalizációs” kultúrsokk a római kultúra betörésével és elterjedésével.¹⁸

A zsidó nép irányzatokra esett szét: a farizeusok, a zelóták, az esszénusok bár egymástól nagyon eltérő csoportosulások voltak, mégis megtalálható bennük közös vonásként a kultúrához, világhoz való hozzáállásban a szeparatista beállítottság. A szaduceusok, heródiánusok pedig a liberális irányzat követői a világhoz való viszonyulásban, akiket beolvadási tendenciák, kultúrhívőség jellemez.

A helyreállító felfogás

A „restoration” (helyreállító) attitűd vallói leginkább az ún. misszionáló gyülekezeti modellt helyeslők táborában találhatóak. *Dr. Tim Keller*,¹⁹ Gabe Lyons²⁰ és társaik egyaránt hangsúlyozzák, hogy a jézusi felfogás helyreállítása elengedhetetlen ahhoz, hogy az egyház betölthesse küldetését itt és most. Üzenetük, hogy ma is Jézus Krisztus eljárása a járható út: „ebben a világban, de nem ebből a világból”. Fontos tehát a „hitélet” témája, de nem az az egyetlen motívum, elengedhetetlenül lényeges mellette a szépség, az igazság, a szeretet fogalma és ezek aktív munkálása a ma társadalmában.

Ennek kapcsán érdemes kiemelnünk, hogy igyekeznünk kell abban, hogy ne csak azzal foglalkozzon az egyház, hogy *miből* jutottak a keresztyének hitre, hanem azzal is, hogy *mibe*, azaz hogy mit kezdjenek az újjászült életükkel. A protestáns gyülekezetek sokaságában nincsen érthető és következetes tanítás arról, hogy az élet területein hogyan tud jelen lenni úgy a hitvalló keresztyén ember, hogy mennyei Atyját méltán képviselje.

A „helyreállítók” műveinek olvasásakor, beszédek hallgatásakor az a benyomásunk, hogy ők kortárs, protestáns újrarendelését végzik a *Lumen Gentium*-nak, amely a második vatikáni zsinat dogmatikai nyilatkozata az egyház világban való létezéséről.²¹ A „Nemzetek Világossága” nevű nyilatkozat Isten e világban vándorló népéről szól, és ekleziológiai vonatkozásai mellett sok ponton szól a világhoz való viszonyulás kérdéséről.

Lyons felsorolja a „helyreállító keresztyének” jellemzőit. Ezek:

- Provokáltak, nem sértettek, azaz egy nehéz vagy sértő helyzetben tette indulnak ahelyett, hogy kivonulnának a környezetből.
- Teremtők (létrehozók), nem kritikusok, azaz nemcsak azért dolgoznak egy munkakörben, hogy fizetésük legyen, hanem mindig valamit létre is akarnak hozni, ami szebbé, jobbá teszi a világot, Isten nevében. Akinek nincsen lehetősége közülük arra, hogy főállásban tegye, az teszi önkéntesen, a szabadidejében.
- Elhívtak, nem megfáradt kötelességteljesítők.
- Közösség- és emberorientáltak.
- A kultúra előtt járnak, nem ellene vannak, és nem mögötte kullognak.
- Szilárdan állnak, nem inognak, mert közösség áll mögöttük: a gyülekezetük és különböző *network*-ök, mint például szakmai hálózatok, felekezetek közötti összekapcsolódások, személyes összefogások.

A megcsontított κηρυγμα²²

A helyreállító felfogás az Ige teljességéhez megy vissza, és célul tűzi ki a megcsontított κηρυγμα helyreállítását.

Jelenleg ugyanis nem a *teljes evangélium*²³ kerül hirdetésre az esetek nagy részében. A helyreállított *κηρυγμα* így foglalható össze: teremtés – bűnbeesés – megváltás – helyreállítás.

Azaz nem helyes, ha megáll az üzenetünk ott, hogy megváltott bennünket Krisztus. Ekkor kezdődik ugyanis az öbennel való új életünk, és felismerhetjük, hogy nekünk nagy részünk van a helyreállításban, azaz abban a munkában, amelyet ma is végez a mennyei Atya, éppen a hűségesen szolgáló, a világból ki nem vonuló hívők által a jelen kultúrájában. Gyakorlatilag ez az igazi megnyilvánulása a *μετανοια*²⁴-nak, hiszen ez nem más, mint új szemléletre jutás, amely feltételezi, hogy ez alapján élünk is.

A teljes üzenet alapján való szolgálat így egy holisztikus világnézetet és felfogást kínál követői számára, és lehetőséget ad arra, hogy a hívő ember befolyást gyakorolhasson Istentől kapott küldetése által a világra.

Orando et laborando²⁵

Feladatunk tehát ma is az *ora et labora*, azaz a lelkiekhez, a hitélethez hozzá kell tennünk a világban való hiteles megjelenést és az Isten megváltott világán való munkálkodást az ő küldötteiként. Nem elégséges annak megfogalmazása, hogy miért nem jó a világ, hogy milyen lehetne, ha nem lett volna a bűneset, hanem fontos munkálkodni is azon, hogy úgy legyenek egyre inkább a dolgok, ahogyan Isten szeretné. Ebben közösségi és egyéni felelősségünk is van: életvitelünkben, közösségek kialakítása, munkahelyek befolyásolása, és a kultúra alakítása révén.

Összegzésként tehát érdemes odafigyelnünk arra, hogy a.) az egyház transzcendens megjelenését ne engedjük elválasztani az e világitól, b.) higgyünk abban, hogy ez az Isten világa, és nem a gonoszé, és tegyünk is ezért a magunk területén!

Jézus mondja: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz öbennel, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert az Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa.”²⁶ Ez ma is és mára is igaz. Szeressük tehát mi is a bennünket körülvevő kortárs embereket, és a kort, ahová Isten helyezte bennünket!

9 Manhattan, New York, N.Y., USA.

10 Doubleday Religion, 2010.

11 C. S. Lewis: Christian reflections. Saját fordítás. Christianity and culture fejezet.

12 <http://cita.org/>.

13 A név igyekszik kifejezni (az evangélistától megkülönböztetve) a lélektelen, gépies megközelítést.

14 Félreértelmezve a 2Tim 4,2a-t: „hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő”. Az evangélisták akkor is erőlteti, amikor a fogadó félnek ez alkalmatlan.

15 Nem abban az értelemben, hogy hívő családban született és nevelkedett, hanem abban, hogy nincsen saját, élő hit-átélése.

16 (1909–1998) püspök, a Church of Scotland misszionáriusa, vezető teológusa, aki a Gospel and Our Culture mozgalom motorjaként a missziológia 20. század végi kérdéseiről széles felekezetközi elfogadással érkezett.

17 Lesslie Newbigin: Evangélium a pluralista társadalomban (Budapest: Harmat, 2005).

18 Pogány fürdők, kereskedelmi központok, katonai bázisok létesültek. A rómaiak az élet sok területén kialakították a befolyáshoz szükséges infrastruktúrát, eljárási módokat stb.

19 A Redeemer Presbyterian Church vezető lelkésze, Manhattan, New York, N.Y., USA.

20 A Q „tanuló közösség” mint missziós szervezet alapítója, aki sürgeti a keresztyének meghatározó fellépését a mai kultúra minden területén. A The next Christians: the good news about the end of Christian America című könyv szerzője (Doubleday Religion, 2010)

21 Kihirdetve VI. Pál pápa által 1964. november 2-án.

22 Profetikus üzenet, üzenet (görög).

23 Nincsen köze a karizmatikus mozgalom szerint értelmezett „teljes evangéliumhoz”, amely a Márk 16,17–18 speciális értelmezése szerint az jelentené, hogy az is a „teljes üzenet” része, hogy a keresztyéneknek az ezen igerészen foglaltakat cselekedniük kell (ördögűzés, kígyók felvétele stb.).

24 A gondolkodásmód megváltozása (görög).

25 „Imádkozzál és munkálkodjál” (latin), eredetileg a Benedek-rendi szerzetesek vezérelve.

26 Jn 3,16–17.

Jegyzetek

1 Klaus Douglas: Az új reformáció. (Budapest: Kálvin, 2002) 25. és 29. o.

2 Gene A. Getz: A gyülekezetépítés alapelvei (Budapest: KIA, 1998).

3 Fellowship Bible Church, Palano, Texas, USA.

4 Dr. George Peters, a Dallas Teológiai Szeminárium professzora, global missions (világmisszió).

5 Living Word Christian Fellowship Church of Neptune, New Jersey, USA.

6 USA Today Online, 2010. november 17.

7 Seattle, Washington, USA.

8 The Washington Post Online, 2010. november 19.

Szebeni Olivér

Spirituálé

Európából a nyomor és különféle intoleráns társadalmi tényezők ösztönözték a bevándorlást Észak-Amerikába. Előbb vitorlásokkal, majd gőzösökkel keltek át az Atlanti-óceánon. Sokan vesztették életüket a „fedélközben”, és osztoztak az első „zarándok atyák” sorsában. Vihar, nélkülözés az úton, a túlélőket partra vergődésük után az őslakók gyanakvása, később a franciák és angolok háborúja tizedelte. Ír, skót, svéd, olasz kitelepülők százezerrel utaztak Amerikába.

A köztudatban és a szakirodalomban is paraszti exodusnak nevezték a 19. század végi migrációs korszakot

„Kitántorogtak” magyarok, szlávok, skandinávok. Nem hiába nevezték az egyik „anyaállamot” Új-Hollandiának. Arról is folyt vita, hogy az angol, vagy a német legyen az Államok hivatalos nyelve. A betelepülőket a közös nyelv, az imádság és a hit fűzte egybe. A vallási közösség összetartotta a nemzetiséget. Hozzáfűzhetjük: kivételt az aranyásók, a bűnözők meg a banditák képeztek.

'56-os kivándorlók gyalog, a zöldhatáron át hagyták el az országot, hogy ausztriai gyűjtőtáborokba kerüljenek

Az afro-amerikaiak rabszolgaként kerültek az Újvilágba. Énekeikben a szülőföld emlékezete, táncai és a keresztyén hittérítők új tanítása vegyült. A „gospel” (evangélium), a „song” (dal) és a „spirituálé” (lelki ének) az elnyomott rabszolgák keresztyén beletörődését fejezi ki. Az európai bevándorlók sorsa nem sokkal különbözött az övéktől, és lelki énekeik nekik is voltak. A mennonita, az amish, a huteri közösségek, majd a születőben lévő számos evangéliumi

felekezet szintén gyarapította a kegyes énekkincset. A múlt század végén a világ elé lépő afrikáner énekek zeneisége közismert, de csak most válik ismertebbé az északi fehér betelepülők „szpirituáléja”. Az angolok őket általában „dutch”-nak nevezik, mivel elég gyakran hallják tőlük a „deutsch” (német) szót. Az új „szpirituálé” most jelentkezik az amerikai nyilvánosság előtt.

A világhírű Angels In Harlem Gospel Choir az Egyesült Államokból. 2009-ben Magyarországon is énekelték a béke és a szeretet üzenetét

Ez az éneklés kevésbé lüktető, nincs mozgás, testbeszéd. A tonális zeneszerkesztés jellemzi. Hegedű- és gitárkíséret hallható az új lemezeken. A gitár pengetése törthármasokkal a hárfá hangját idézi. A szöveg a belső emberhez szól. A régen teljesen protestáns többségű államokban (Pennsylvania, Rhode Island, Massachusetts, New-Hampshire és Maine) egykori kedvelt stílusa talál magára. A jól ismert ének: Ó, mily hű barátunk Jézus (*Wo ist Jesus mein Verlangen*), Holger Saarmann és Vivien Zeller előadásában népszerű. Vannak holland eredetű énekeik is. A megragadó szöveg megmásíthatatlan emberi sors, az élet és a halál, az összetartozás, a testvériesség evangéliumi gondolatát hangsúlyozza. Hol vannak a szülők, a testvérek? Nem jönnek már vissza. Az égben Istent dicsérik. – Egy másik holland ének: „Megyek haza, megyek haza a hazámba” (*Heim zu gej, heim zu gej nach dem Vatterland...*). Az énekek és a bennük rejlő protestáns gondolat feltárulása újdonságnak számít Amerikában. Nem erőszakot, forradalmat, világégést, genocídiumot importált Európából Amerikába az evangéliumi keresztyénség, inkább hitet Istenben, és reménykedő megnyugvást a földi lét küzdelmei között.

ISTEN NÉPE A TÁRSADALOMBAN

Riskóné Fazekas Márta

(a Lepramisszió igazgatója)

„...hogy minden ember üdvözljön...”

Az ökumenikus Lepramisszió szolgálatáról

Magyarországon 1974 óta széles körű ökumenikus támogatással tevékenykedik egy külmisszió. Neve: Lepramisszió.

Miért kell nekünk a világ leprabetegeivel foglalkoznunk?

Mert Jézus bízta ránk (Máté 10,8). Egyértelműen kiemelte a többi betegség közül a leprát, amikor tanítványainak külön a szívére helyezte e betegség szenvedőit. Miért? Mert Jézus korában is, sőt előtte évezredekkel, majd azóta két évezreddel is a leprabetegség sokkal többet jelent egy testi nyavalyánál. Ez a bacilus nemcsak a testet támadja meg, hanem az egész életet és az ember sorsát. Azokban a társadalmakban, ahol ma is nagy számban élnek leprabetegek, azonnal elhangzik az évezredek óta örökölt, átkos ítélet is fölöttük: a megbélyezés, kirekesztés, melynek következménye a magány, ellehetetlenülés, teljes elembertelenedés, a társadalomból való kizártság.

Laprából gyógyuló kínai asszony rehabilitációs kezelésen

A lepra egy egész problémaköteggel egyenlő, hiszen a mélyszegénység és a higiéné hiánya okozza, majd a megbélyeztettség spiráljában még lejjebb húzza szenvedőit. A „negyedik világ” nyomora ez, ahogyan a szegények jötevője, *Teréz anyja* megfogalmazta.

A lepra a pogány világ sötéttségétől áthatott, embertelen sorsot jelent ma is.

Éppen ezért a Jézustól kapott parancsunkat vesszük komolyan, mely abból az alapmeggyőződésből fakad, hogy mi kaptunk valamit, és azt meg szeretnénk osztani másokkal is. *„Aranyam, ezüstöm nincs, de amim van, azt neked adom: a názáreti Jézus nevében...”* A leprabetegeknek nemcsak testi gyógyulásra, hanem ugyanúgy, mint mindenkinek: Jézusra van szükségük!

A Lepramisszió = külmisszió! Ebből következően soha nem az egyház vagy az egyén anyagi, gazdasági helyzetétől függ, hanem mindig a lelki tőkétől és hitbeli gazdagságának mértékétől! Az egyháznak a leginségesebb évtizedekben is mindig volt külmissziója, mely áldást vitt a pogányok közé. Ezt a küldetésünket ma sem hanyagolhatjuk el. A teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését!

Ilyen testet-lelket gyógyító, evangéliumhirdető szervezet a Lepramisszió is, mely Magyarországon éppen a legnehezebb évtizedekben született.

„Boldog az, akinek gondja van a nincstelenekre!” (Zsolt 41,2a)

A munkaterület

A leprával kapcsolatban egyforma tudatlanság jellemző azokon a területeken, ahol előfordul ma is, illetve azokon, ahol már a régmúlt emlékévé vált hála Istennek.

Ázsia, Afrika, Dél-Amerika lepra sújtotta területein (India vezeti a szomorú sort, majd Brazília, Nigéria...) a tudatlanság abban nyilvánul meg, hogy nem is hallották: e betegség nem az, aminek tudják, hanem enyhén fertőző, ma már gyógyítható. Semmi nem indokolja, hogy a leprás betegeket kiközösítsék, megbélyegezzék, megfosszák jogaiktól, illetve utódaikkal is eszerint bánjanak! – A civilizált világban pedig a tudatlanság abban nyilvánul meg, hogy a legtöbben nem is hallottak arról: ma még létezik ez a nyomorúságos problémaköteg az emberiségben, és kiváltó oka nem más, mint a szegénység!

Istentől kapott feladatunk tehát a helyszínen a segítség és a felvilágosítás minél szélesebb és hangosabb módon, a támogatásra képes világban pedig a szükség kiáltása azoknak a millióknak érdekében, akiknek mélynyomora a mi kategóriáink szerint elképzelhetetlen és felfoghatatlan.

A lepra elleni harc a szegénység elleni harccal azonos!

Gyökerek

Wellesley C. Bailey (1846–1937) jómódú ír fiatalemberként többször is járt Indiában, hogy világot lásson. Társai számára az volt a természetes, hogy a mesés Keleten aranyat, ezüstöt szerezzenek. Nem így Wellesley! Indiában nem a csillogás és a kincsek kötötték le a tekintetét, hanem azok, akiket mások csak átléptek: a leprások. Nem azon törte a fejét, hogy mit vihetne haza Írországra India kincseiből, hanem hogy ő mit vihetne Indiába a nyomorultaknak kínjaik enyhítésére. Hitte, hogy a leprásoknak is Jézus szeretetére van szükségük, mert „*az az Isten akarata, hogy minden ember üdvözüljön...*” Menyasszonyával, későbbi feleségével: *Alice Grahammel* ez a cél kötötte össze további életüket.

A történet 1874-ben *Leprások Missziója* néven Dublinban kezdődött a *Pim* nővérek házában tartott jótékonyági teadélutánok imaközösségével, az első 5 aranyfont felajánlásával. Ma *Nemzetközi Lepramisszió*nak (The Leprosy Mission International, www.leprosymission.org) hívják. 50 tagországgal, 132 kórházával a világ legnagyobb lepraszervezete. „*Ez a misszió imádságban született, imádságban ringott a bölcsője, és az imádság a megtartó ereje*” – vallotta *Alice Bailey*, férjének hűséges szolgatársa.

Ágak

Hazánkban pontosan száz évvel később: 1974-ben, egy akkor már 72 éves református lelkipásztort: *Dobos Károlyt* szólított meg Isten, és hintette el szívébe a leprásokon való segítség gondolatát. Hajdani belga diáktársától hallott e szolgálatról, s az akkori magyar körülmények között imádságtámogatást, valamint természetbeni támogatást: kézzel kötött pamutfáslik készítését kérte ismerőseitől, egyre több gyülekezettől. Ezeket aztán postai úton küldték a leprakórházakba. 1974 óta minden felekezet tagjainak részvételével munkálkodik a Lepramisszió! Számos gyülekezet, bibliakör, gyermek-istentiszteleti csoport, iskola, valamint nagyon sok egyéni támogató állt és áll szolgálatunk mellé.

2000-ben sikerült elérni, hogy a Nemzetközi Lepramisszió a tagszervezetévé fogadja missziókat! A baptista, evangélikus és református egyház képviselőiből álló kuratórium felügyeletével végezzük szolgálatunkat. Jelenleg az elnököt az evangélikus egyház adja *Kapi Zoltán* pusztavámi-móri lelkipásztor személyében. Kuratóriumunk baptista tagjai *Győri Kornél* nyugalmazott teológiai tanár és *Pálinskás Ibo*lya szociális munkás.

Természetesen az évtizedek alatt a segítség módja is változott, de a lelkület nem! Ma már nincs szükség kézzel kötött fáslikra a kórházakban. Azonban annál nagyobb a szükség a

gyógyítás mellett az egyre szélesedő rehabilitációra, életminőség-javításra, oktatásra! Mi, a magyarországi Lepramisszió is komoly gyógyító és rehabilitáló projekteket tudunk az egyre növekvő anyagi támogatásból évről évre vállalni és teljesíteni! Szolgálatunkat imádságos- és anyagi támogatás kérése jelenti.

Mind a mai napig Közép-Kelet-Európában az egyetlen ország vagyunk, ahol a Lepramisszió mint szervezet létezik. Legközelebbi „szomszédaink”: Olaszország, Svájc, Németország.

Megrendítő állapotú leprabeteg asszony (Kalkutta)

Áldások

Bailey idejében gondolni sem lehetett még arra, hogy a sok évezredes betegség egyszer gyógyítható lesz. Ezért a krisztusi szeretettől áthatott ápolás és a bizonyágtétel jelentette e külmisszió tevékenységét.

50 éve azonban a leprabetegség már gyógyítható! A Lepramisszió a legkorszerűbb gyógyszereket, műtéteket, gondoskodást adja ingyenesen bárkinek. Közben pedig az evangélium hirdettetik! Isten kezében csodálatos „árukapcsolással” a gyógyulás közben emberek jutnak hitre! A Lepramisszió a megváltást is hirdeti a betegek, családtagjaik

és környezetük körében szavak és tettek bizonyágtétele által (Mt 10,7–8). Minden lehetőséget kihasznál arra, hogy az örömhír eljusson a szíveikig. Számos területen az első keresztyének a lepramissziós kórházakból kerülnek ki! Csodálatos áldás ez a szolgálatvégzésen.

A kórházak naponkénti reggeli istentiszteletein sokan megtérnek. Először csak kíváncsiságból, talán unalmuk üzésére ülnek oda a betegek a kórházi kápolnák bejáratához, kifejezve, hogy ők „kívül valók”, mert vagy buddhisták, vagy hinduk, vagy más pogány vallás tagjai. Aztán sokan egyre beljebb ülnek..., kifejezve a lelki közeledést és azonosulást.

A mélyszegénységből érkező, lelkükben is sebeket hordozó betegek a gyógyszer mellett komoly lelkigondozást is kapnak a kórházban hívó orvosaitól és a kórházak lelkészeitől. Elképzелhetetlen számunkra az a fájdalom, amit hordoznak lelkükben, miután családtagjaik és társadalmuk megbélyegezte, kivetette őket. „Senkinek sem kellek!” – ez a közös alapérzése a leprás gyermeknek, édesanyának, idősnek Indiában, a Csendes-óceáni szigeteken, vagy éppen Afrika valamelyik pontján. De van vigasztalás! Az evangélium által fény ragyog be szomorú életükbe. Egy megtért thai asszony szájából hallottam: „Amíg Jézust nem ismertem, minden reggel sajnáltam, hogy még élni kell. Amióta Jézust ismerem, minden reggel neki köszönök először: »Jó reggelt, Uram!«”

Gyógyult betegek rehabilitációs foglalkoztatása Thaiföldön

A Leporamisszió oktatási programjai különösen is áldott lehetőségek a misszióra, mivel a gyógyult fiúk és lányok a legfogékonyabb korban kerülnek hosszú időre a keresztyének gondjaiba. Közülük igen nagy számban jutnak hitre. – A leprabetegegtől érintett családok kicsinyeit hitoktatja a misszió, ahol lehet, a helyi gyülekezetek bevonásával.

A gyógyult betegek önségítő csoportjai élére mindig helyi keresztyéneket állítanak, akik lelkileg is vezetnek a többi-

eket. Zuluföldön hittantábort tartottak leprabeteg gyermekeknek. – Thaiföldön egy leprakórház kórusa és színjátszókóre evangelizálja a környék lakosságát. – Egy japán leprabeteg férfi szájharmonika-zenekart alakított társaival, és így végeznek zenés evangelizációt! – Sok országban, ahol ma is tilos bármilyen keresztyén bizonyágtétel, mégis terjed az evangélium egy-egy leprakórház folyosóján, kórtermében vagy műtőjében! Magam is jártam buddhista ország kis temetőjében, ahol a fehér keresztes hantok alatt leprabetegek nyugodtak. Ők gyakran az első tanítványok pogány országokban, mert a Leporamisszió evangéliumi szolgálata nyomán ők találkoznak elsőként az örömhírel gyógyításuk során!

A Leporamisszió 1874 óta számos pogány országban nemzedékeket nevelt már fel a hitben. Eleinte több mint 100 éven át európai, amerikai misszionáriusok vezették a Leporamisszió kórházait, töltötték be az orvosi, ápolói tisztségeket. Az utóbbi néhány évtizedben azonban már a korábbi évtizedek alatt kinevelt és tanított helyi keresztyének állnak helyt, ők az igazgatók, orvosok, ápolószemélyzet a misszió alkalmazásában. Így is valósággá lett, hogy a misszió minden téren felemeli az embert, ahogy Jézus is tette!

Leprások Világnapja

1952: sikerült az első hatásos gyógyszert előállítani a lepra gyógyítására! A forradalmi hír sokakat hozott akkor lázba, így egy francia újságíró is. *Raoul Follereau* a következő évben már azon törte fejét, hogy miképp juthatna el a hatásos gyógyszer a föld minden leprabetegehez! Szakmájából tudta, hogy ehhez két dolog kell: nyilvánosság és pénz. A nyilvánosság megszólítására 1954 január utolsó vasárnapjára imnapot szervezett Párizsban. A *Mahatma Gandhi* halála napjához (január 31.) legközelebb eső vasárnap ez. Gandhi volt évezredek után az első olyan indiai vezető, aki saját népének tudatába belekiáltott, amikor a nem is embernek számító leprások érdekében szót mert emelni! Tabut döntött le, amikor a kasztrendszer legalján levő „érinthetetleneket” – akiken honfitársai átléptek és semmibe vettek – emberként tekintette, és minden módon kereste a megoldást a többmillió indiai leprás tömeg felemelésére. Olyan forradalom volt ez belföldön saját népének

sötét gondolkozása ellen, amelyen forradalmat a külső gyarmatosítók ellen is győzelemre vitt Gandhi. A kicsi, csontsovány Mahatma nem véletlenül lett az emberi történelem egyik óriása!

A sikeres párizsi imnap azonnali elhatározásra indította Follereau-t. Mint sajtószakember, könnyen tudott közbenjárni és érvényt szerezni annak, hogy elterjedjen a gondolat, és január utolsó vasárnapja „leprások világnapja” névvel az

emberiség legnyomorultabbjaira hívja fel a figyelmet. A magyar Lepramisszió története is azzal kezdődött, hogy Dobos Károly 1974-ben megtartotta a leprások vasárnapját.

A lepra miatt meggörbült ujjak műtéttel ismét használhatók lesznek (Thaiföld)

Nem mindennapi módon kezdett hozzá Follereau a nagyívű pénzszerzéshez sem: elsőként az Egyesült Államok és a Szovjetunió elnökéhez írt levelet. Egyetlen „csekélységet” kért mindkettőjüktől: egy-egy bombázó-repülőgép árát! „Úgy értesültem – írja a két világhatalom vezetőjének –, hogy egy bombázógép mintegy 5 milliárd frankba kerül. A két gép ára pontosan elég lenne a világ összes leprabetegeinek meggyógyítására! Csak ennyit kérek, nem sokat!” – Soha nem kapott választ felhívására...

Az ENSZ felhívására ma mintegy 100 országban törekszik a Nemzetközi Lepraügynökség és a Nemzetközi Lepramisszió arra, hogy az évnek ezen az egy napján különösen is hirdesse a széles nyilvánosságnak: ez a betegség már régen a múlté lehetne, hiszen gyógyítható! Csak a gyógyszer, a felvilágosítás, a tudatformálás, a meggyőzés, a jogvédelem nem jutott még el mindenkire!

Magvetés

Bár kiváló gyógyszerek vannak már a leprabetegegy gyógyítására, de nincs oltás ellene. Tudóscsoportok fáradoznak évtizedek óta ezen, milliárdokat költ a tudomány világszerte a kutatásra. Isten azonban még nem adta meg a megelőzés tudását.

A lepra a mélyszegénység betegsége. Minden évben ugyanannyian betegszenek meg: átlagosan minden második percben kiderül valakiről a Földön, hogy leprás, és közülük minden ötödik egy gyermek! A lepra elleni harc a szegénység elleni harccal azonos! Éppen ezért összetett a feladatunk, és sajnos sokáig lesz még beláthatóan szükség a Lepramisszió szolgálatára!

Istentől kapott feladatként végezzük hazánkban is a magvetést. Hálás vagyok Urunknak, hogy nemcsak gyülekezetek, hívő közösségek, hanem világi

iskolák, nyugdíjasklubok, népfőiskolák is meghívják a szolgálat bemutatására. Az ilyenkor levetített képek és filmek, valamint a bemutató előadás által közvetített üzenet sokak szívében gyökerezik meg. Belmissziót is jelent a külmisszió bemutatása: sok világi ember előtt az egyház lehajló szeretetének üzenetét. Mindig hangsúlyozom, hogy a Lepramisszió gyógyszert, lelki segítséget visz azokba a távoli ázsiai és afrikai országokba, melyekben mások „új piaci lehetőséget” látnak csupán. Lelkipásztorként azt tapasztalom, hogy soha nem lesz kevesebb azért, ha valaki – vagy egy gyülekezet – a külmisszióra adakozik. Sőt! Sokkal többet kap lelkileg ezért, mivel meglátja a távolban élő embertestvérek nyomorúságát, meghallja kiáltásukat, és Krisztus nevében tesz valamit értük. Szívünket nyitja ki, ha minél messzebbre merünk tekinteni a szolgálatvégzésben.

Testvéri szeretettel bátorítom minden szolgatársamat, hogy e közös, ökumenikus külmissziói szolgálatot honosítsa meg gyülekezetében, és hordozza imádságaikban, adományaikban Krisztus kicsinyeit: a pogányokat, a leprabetegeket, a közöttük végzett gyógyító, evangéliumhirdető szolgálatot!

14 éves leprás kislány lába. Az ujjak a fájdalomérzet hiánya miatt sérülések következtében vesznek el (Kalkutta)

A külmisszió napjainkban sem az egyház vagy az egyén anyagi helyzetétől függ, hanem lelki tőkájének és hitének mértékétől. Ma is az Isten akarata, hogy minden ember üdvözüljön! A teremtett világ pedig ma is sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését!

„Te magad légy a változás, amit látni szeretnél a világban!” (Mahatma Gandhi)

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Szebeni Olivér

Írás és iratok

„Írd meg tehát, amiket láttál.” (Jel 1,19)

Az írás mindennapi társunk. Az irományok életünk legkülönbözőbb, olykor létfontosságú eseményeit, státusát és körülményeit őrzik békés csendben. A személyi okmányok, tulajdoni bizonyítványok, engedélyek, szerződések, iskolai bizonyítványok, diplomák nélkülözhetetlen társaink. Fontos lehet egy feltűnő helyre kifüggesztett rövid feljegyzés. Az aláírás – talán éppen a mienk – elismer, beismer, ajánl, utasít, tiltakozik, sőt túlélhet minket. Az iratok bizonyítanak, szabályoznak, korlátoznak vagy tiltanak. Összehangolják a társadalom igényeit az egyéni ambíciókkal. Fontosságukat nem anyagi jellegük, hanem a tartalmuk képviseli.

Ki tanított meg minket az írásra? Az első osztályban a tanítónk, esetleg az édesanyánk, vagy idősebb testvérünk? Ki írta le először az igényeit?

Istentől származik az írás

Az örökkévalóság fölmérhetetlen messzeségében az Úr volt az írás alkotója. Ritkán gondolunk erre, pedig nekünk kellene számon tartanunk az írás isteni eredetét. Az Exodus említi, hogy Isten kőtáblákra írta parancsolatait (2Móz 31,18). A héber szöveg ezen a helyen a Teremtő Isten nevét használja (Elohim). Az Úr kőtáblákra véste az etikai rendet, a mai napig érvényes, józan szabályzatot. Kőre véste a történelem legkorábbi betűit, a mindenkori jogrend alaptörvényét. A kőbe készített véset jelképezi az időállóságot. Pedig nem a kő, hanem a betűk és az általuk hordozott gondolat szilárd. Mózes felindulásában össze bírta törni a követ, de a szavakat vissza kellett hoznia. Azok ugyanis az Úr Isten etikai tartalmú üzenete következtében hordozták a szilárdságot, ezért voltak törhetlenebbek a kősziklánál.

Milyen lehetett a hatalmas Isten írásrendszere, milyenek a betűi? Nem tudjuk. Lennie kellett egy formának a Teremtő gondolatainak kifejezésére a fizikai létről, az élővilágra, a világmindenség működési rendjére vonatkozó elképzeléseiről, a spirituális valóról. A két kőtáblán rögzített írás nagy valószínűséggel héber betűkből állt. Egyes mondatai kétbetűs tiltó szóval kezdődtek. 2Móz 20,3-ik versétől a 17-dikig láthatjuk, hogy több vers a *lamed* és *alef* betűkkel, illetve a „ló” tiltószóval kezdődik. A *lamed* a bibliai héber betűk közül a legmagasabb. Kimagasodik, mint egy figyelmeztető kéz: Vigyázz! Védj az egy igaz Isten tiszteletét, óvd az embereket az egymás sérelmére elkövethető bűnöktől! Ez a Tízparancsolat a „hit és erkölcs” örök törvénye, minden idők társadalmának alapja.

Jobb, tökéletesebb erkölcsi törvényt ember alkotni nem képes. Minden polgári jogszabály a Tízparancsolat üzenetére hangolódik. Az emberek a törvényalkotások során gondolkod-

nak, vitatkoznak, törvényeket hoznak és módosítják azokat. Isten gondolkodott, nem vitatkozott senkivel, és etikáját sem módosította.

A Tízparancsolat kőtáblái

A leírt szabályzat mindenekelőtt a tudomásulvételt szolgálja. Tartsa mindenki szem előtt: mit és hogyan cselekedjen. Arra is alkalmas azonban ez a törvény, hogy egyetemes érvényénél fogva kizárjon minden személyi kivételt: ne adjon senkinek jogcímet a megkerülésére, és mindenkit egyformán kötelezzen a betartására. A Tízparancsolat nem tekintette sem a király, sem a főpap személyét. Ember nem lehetett „törvény feletti”. Isten a tilalmak után részletezte a szankciókat. Az Ószövetség hatalmas történelme bemutatja lapjain a küzdelmet a Tízparancsolat, a törvény megtartásáért. Bárki szegje meg, magára vonja a szankciókat. Erről kezkesedik az igazságos törvényalkotó Isten.

A civilizáció történetének korai századaiban a nagy folyók mentén kialakult emberi települések, városállamok vezetői (úgynevezett papkirályok) szintén kőbe vésték etikai szabálygyűjteményeiket (Hammurápi kódexe). Ezeknek sa-
jáj-

tosságai, hogy a szankciók súlyossága sokkal szigorúbb a Tízparancsolatnál. A mai napig gyakorolja némelyik Biblián kívüli törvénykezés a nyilvánosság előtti kivégzést. Csonkítás a zsidó-keresztyén törvénykezésben nincsen, bár tud róla az Újszövetség. A mezopotámiai városállamokban ezt a durva büntetést brutálisan és sajnos szeszélyesen alkalmazzák. Az isteni törvény méltányosabb.

Az ősi, folyamközi jogforrások és bírói döntések a főhatalom biztonságát szolgálták. A Nílus mentéről származó írásbeli emlékek a papság kiváltságait sorolták fel. Az ázsiai nagy folyók mentén a korai emberi települések vezetőivel együtt a kodifikált törvények, szabálygyűjtemények évezredek keresztlélő generációkat, sok milliárd ember életét befolyásolták. A kivételes személyekre azonban nem vonatkozott a törvény drákói szigora.

Volt még egy közös vonása az ókori jogforrásoknak: akármilyen anyagra kerültek fel az írásjelek, vagy bármilyen betűrendszert követtek (ékírás, képirás, kövön, fán, falon, papiruszon), valamennyi hangsúlyozta a kapcsolatot a saját vallásosságával. Összeforrott a jog és az istenek tisztelete. Egy hozzánk közelebbi generáció egykori alapszintű oktatásából származó kifejezés világosan mutatja a vallásos hit és az erkölcs szoros összefüggését. Volt egy tantárgy hazánkban: „Hit és erkölcsan,” mint alapvető és legfontosabb iskolai diszciplína.

Az írás elsajátítása és oktatása

A gondolatok, tapasztalatok, vágyak, tervek, reménysek rögzítése állítja előtérbe az írást. Az emberiség történelme az írásjegyek megjelenésével kezdődik. Az ősi idők emberének munkája nem merült ki gyűjtögetésből, egyszerű szerszámok készítéséből. Korai őseink rádöbbentek arra, hogy az anyagi szükségleteken kívül más is kell. Az igazság – például – fontosabb, mint a falat kenyér. Felelősséget éreztek a kortársaikért, az utódaikért, akiket igyekeztek megismertetni a bevált tanrendszer rejtélyeivel. Látták, hogy nem feltétlenül a nyers erő ad biztonságot, hanem elsősorban a bölcsesség. A tudást és a bölcsességet árnyaltan meg lehet különböztetni, de mindkettőt csakis a múltban szerzett tapasztalatok átvételével lehet. Akkor kapott fontos szerepet az írás. A megörökített gondolat bármilyen módszerének, írásának legfőbb tulajdonsága nem a forma, hanem a tartalomhoz fűződő logika. Az ismeretlen nyelv és az írás értelme a logika által fejthető meg. A földből kiásott, piramisokból, sírokból kiemelt iratok tárgya mindig komoly, leíró, felvilágosító, emlékeztető. Soha nem szórakoztató, nem a léha időtöltés eszközei. Ilyent nem olvasunk a régi leletek között. A fáraók dicsekedése az uralkodót isteni piedesztálra próbálta emelni, pedig tartásukat akármilyen nagynak, akár a „Nap fiának”, mindenki láthatta, nem halhatatlanok. Hiába tesznek bármit a sírkamrájába, érintetlen marad évezredekig. Egy a sorsa fáraónak, papnak és a piramisépítő rabszolgának.

A héberék között Istentől kapott szülői kötelesség volt a követő nemzedék tanítása. „Őket pedig figyelmeztessd a rendelkezésekre és utasításokra, és ismertessd meg velük az utat!” (2Móz 18,20) – kötötte Mózes lelkére Isten. Mindenkinek tudnia kellett, hogy Isten mit cselekedett népével. Az egész társadalom örökös érvényű feladata, és a legfontosabb utasítások egyike az oktatás és a nevelés. A fennmaradás érdekében meg kell a fiatalsággal osztani a szellemi értékeket. Aki a tapasztal-

latait átadja, az nem akar senkinek rosszat, hanem megkönnyíteni szeretné a boldogulásunkat. Ezt ajánlja a Példabeszédek könyvébe írt következő hagyomány (22,6):

*Neveld a gyermeket
a neki megfelelő módon,
még ha megöregszik,
akkor sem tér el attól.*

Feltűnően egyezik ezzel egy európai eredetű, sokkal későbbi (sajnos már-már feledésbe merülő) mondás: „Amit Jancsi megtanult, János sem felejtí.”

Az egyiptomi rabságból szabaduló Izrael a honfoglalás és az utána következő évszázadok tapasztalataival teleírta a könyveit. Mind a héber fiú-, mind a leánygyermek szüleit kötelezték a királyok a gyermekek rendszeres iskolai taníttatására. *Scheiber Sándor* tanulmányt írt erről. Ő publikált egyik cikkében hutteri kódexek kötetstáblájában megbúvó héber betűket. Az egymástól évezredes távolságban működő iskolák oktatási programjába tűzték: a „törvény” (a Tóra és a teljes Biblia) szövegének ismertetését, a mindennapi imák és kötelességek fontos elemeinek elfogadtatását. Megmagyarázta a liturgiai események értelmét, és elbeszélte a közösség történelmi eseményeit. A munkát mindkét nem esetében választott belső tanítókkal végeztették. Ezzel garantálták a szemléletük folyamatosságát. Ha erre kívülálló nevelőt kértek volna fel, kockáztatták volna a pedagógiai céljaik teljesülését. Írás nélkül, szabálygyűjtemények híján elképzelhetetlen lett volna az ókori héber iskolák (zsinagógák) működése. A már szoba kerülő, XVI. századi, német nyelvű, hutteri kommunákban szintén ezek teljesítették az oktató-nevelői munkát. A nevelők tapasztalatot adtak át. A földi lét, az élet útján tanítottak jární.

A Mester és tanítványai

Megváltónk, Jézus Krisztus köré felnőtt emberek csoportosultak és tanítványaivá váltak. Bizonyára kijárták már az iskolát, de maradt még tanulnivalójuk tőle. Jézus Krisztus ismerte a prófétákat, és az őt bírálók szavaihoz kiválóan alkalmazta őket. Egyszer lehajolt és a porba írt. A Golgotán sem felejtette, és többször idézte a zsoltárokat.

Semmi okunk nincs arra, hogy „egyszerű, analfabéta halászberekről” beszéljünk, annál is inkább, mert a tanítványok az írástudóknak egyenrangú ismeretével rendelkeztek. Az Újszövetség történetei szerint az Üdvözítő és tanítványai mindenkor jártas partnerek voltak a vitákban. A jelentős ismeretanyag nem csak a betűk felismerésére szorítkozott. Elérte a szellemi színvonalat, amit mai szóval „teológiai tudásnak” nevezünk.

Szellemi színvonalukra példákat bőven találhatunk az apostoli levelekben. Elsősorban Pál apostol történetében, aki a héber nyelven kívül a görög költőket három esetben idézi. Athéni beszédében a panteista hallgatói „vallásosságát” méltatva szól, és igyekszik figyelmüket az „ismeretlen Isten” egy-szülött Fiára terelni. Az Apostolok cselekedetei szóhasználatában gyakori az „apostolok tudománya”. Pál apostol előbb héber, később görög iskolában tanít Jézus Krisztusról. Ehhez neki és a többi tanítványnak (apostolnak) megelőző időkből származó oktatásban kellett részesülniük. A pásztori levelekben felsajátul egy megelőző tanulás (2Tim 1,13). „Tanításra alkalmas” férfiak keresésére inti Timóteust (1Tim 3,1–10).

Az apostoli levelek jelentős részét felfoghatjuk a krisztusi tanítás továbbítását szolgáló iratoknak. A bennük említett országrészek hatalmas területet fognak át. A szervezett gyülekezetek oktatási rendszerére épülő misszióhoz megfelelő tanítókra volt szükség. A tanrendszer ismertetése filozófiai felkészültséget, összehasonlító, kifejtő, didaktikai képességet igényelt. A szellemiek átadása és átvétele az első gyülekezetekben meglepően magas szinten állt. Az apostoli levelekből kiderül, hogy nem bírtak minden apostoli levelet megőrizni, a kanonizált iratok tudatos gyűjtése, esetleg szelekciója is szükségessé vált már az első században. Közel egy évszázadon át folyt a gyűjtés és a megőrzés. Nyilvántartották, feldolgozták, idézték az apostoli leveleket. Az egyházatyák nagyon jól érzékelték az apostoloknak tulajdonított iratok valódiságát. Az úgynevezett „apostoli atyák” iratainak szintén volt tekintélye. A keresztyén tanítás rendszerezte, kezelte és az üdvösség érdekében kanonizálta az őskeresztyén iratokat. Isteni gondviselés öröködött a munka felett. Bár vészelt el az apostoli kor iratanyagából, fennmaradt annyi, hogy a keresztyén eszméket és a tanítás rendszerét ennyiből tökéletesen megismerhetjük.

Pál apostol kéri a „hártványakat” a legszükségesebb téli ruháival. A lassan múló apostoli időktől több mint négy évszázadon át, amíg a szerzetesség elkezdhetette az ókori világ uralkodó nyelvére fordítani a szent iratokat, igen jelentős ez a szellemi munka. Akkor elkészült a latin fordítás, és új szakasz kezdődött a Biblia kortörténelmében. Addig viszont felépült és egyre terebélyesedett a hatalmas keresztyén eszmerendszer, a kinyilatkoztatott ige ismertetése, és a kijelentés értelmezése. Az apostolok és az egyházatyák nem a rang, dicsőség és vagyon, netalán a munkátlanság, kényelmes élet reményében válaszottak „papi hivatal”, hanem kortársaik százezreinek lelki és földi boldogulásáért éreztek felelősséget. Akkor is, ha ennek „bére” a vértanúság volt. Az életüket kockáztatták Jézus Krisztusért. A hitvalló keresztyének minden üldözés ellenére motiváltak maradtak a következő évszázadokban is, hogy megszólítsák kortársaikat „az írás üzenetével” (Róm 15,4).

Mindebből kiindulhatunk annak felismeréséhez, hogy az írás ismerete kapcsolódik hithez, erkölchöz és egyházakhoz. Aki a tapasztalatait átadja, az nem akar senkinek rosszat, hanem megkönnyíteni szeretné a boldogulásunkat. Az írás által a mindenkori tudománynak (úgymond még „a világi tudománynak” is) mélyre hatolnak a gyökerei a keresztyénség talajába.

Írás, hit, boldogulás

A sok nemzetiségű Európában a népek keresztyénné válása küzdelmes pályát futott be a történelem útjain. Ezeknek a küzdelmeknek összes vonulata mély nyomokat hagyott a fennmaradó lakosság nemzeti identitásán. A nyelv, a vallás – beleértve papjainak, iskoláinak és korábbi sorsának teljességét –, mindenben kimutatható a keresztyén művelődés áldásos nyoma. Nemcsak a kiüresedett templomok, romos műemlék, hanem a gondolkodásban és erkölcsi viselkedésben is olvashatók a kevésbé látványos nyomok. Nem a tudományosság, a képzettség szintjén, hanem más síkban. Mert nem a képzettség garantálja az „emberibb embert”, hanem a benne élő és megnyilvánuló Krisztus. Ő mutatja meg az embereken keresztül, hogy van magasabb szintű, boldog élet. A becsületes, erkölcsi gondolkodás, lelkiismeretesség, a megbízhatóság az emberek szívében, lelkében él, és Istenre mutat. Ennek nem a diploma

az alternatívája, nem is a politikai vagy általános ismeret enciklopédikus gazdagsága. Független az egyén anyagi sikerességétől. Inkább abban látható, hogy az embernek „szokásává válik” a Biblia olvasása, vagy nem. Foglalatosságai ellenére talál időt imádságos csendességre, vagy gúnyolódik az imádkozón. Az élő hitet hordozza szívében, vagy kijelenti: „Nincs ilyesmire szükségem!” Nehezen meghatározható, és semmilyen anyagi mérce nem létezik a mérhető különbség kimutatására, de van mégis. Az ember viselkedése a családban, a társ megbecsülése, a gyermekei iránti türelem. A Szentírás alapuló lelkiismeret birtokosa ebben példamutató. Nem használ ki „minden alkalmat”, amit csak elé sodor az élet, mint valami mocsos áradat. A hit különleges értéke és jelenléte az emberekben titkos, mégis nyilvánvaló. A hatalmas Isten jelenléte a különbség oka.

Földrészünkön különböző nyelvek vannak, de valójában az úgynevezett „holt nyelvek” sem haltak ki nyomtalanul. Hatásuk van a mindennapi életre, még akkor is, ha ezzel nem mindenki számol. Európa pluralitása mutatkozik a nyelvi és nemzeti sokféleségben. Első oka lehet az ókor utolsó hullámaival Keletről jövő, különböző nyelvű népek (barbárok) érkezése. Letelepedésük Európában, változó foltokban vagy óriási összefüggő területeken. A nemzetek, nyelvek, az iratok és az írásrendszerek mindezt bemutatják. Sajátosan torlódnak ezek a népek a kontinensünkön. Az Atlanti-óceán nem engedte tovább Nyugatra a népeket. Letelepültek a tengeröblöknél, a kisebb-nagyobb szigeteken, félszigeteken, ahol csak legelőt találtak a lovaiknak. Jó ideig folytatták a megszokott életmódjukat, aztán felhagytak a nomád vándorlással. Utoljára érkezett a magyarság. Új hazájukban működni kezdtek az asszimiláció ismert törvényei. Alkalmazkodtak a befogadó viszonyokhoz. Megismerték egymást az egykori ellenségek. Tompult a régi ellentét, megkezdődött a beilleszkedés. A keresztyénség alkalmasnak látszott békefolyamat szilárdítására. Fölvették a keresztyénséget, vele egy új világnézetet, és apró lépésekkel kialakult a mai tarka európaiság. A portyázások, a népek leigázása, a konfliktusok élezése nem hozott fejlődést. A győztesek is tizedelődtek a csatákban. A béke és a nyugalom viszont hatalmas olvasztótégelyt hozott létre. Felülkerekedett a józan ész, és kiegyensúlyozódtak a versengő érdekek. A keresztyénség felvétele után – való igaz – támadtak újfajta konfliktusok, és hosszú háborúságok dúltak. A harc sok áldozatot követelt. Tagadjuk mégis, hogy a keresztyénség mint a „szeretet vallása” csődbe jutott. A hódítás, a verseny és egymás iránti bizalmatlanság a népek közötti gyűlölködésből fakadt, azokból támadtak a háborúk, nem a keresztyénség miatt. A keresztyén hatalmasságok becsvágya, uralkodó ösztöne sem mosódott le a néhány csepp keresztyén vízzel. A hódítás gyilkos mániája mégsem keresztyéni tulajdonság.

Latin írás és betűrend

Minden európai írás a hozzá tartozó nyelv használatában lévő hangokat igyekszik ábrázolni. A legnagyobb tömegek Európában a latin nyelvcsaládhoz tartoznak. Őket követik az angolszász, a germán és a szláv nyelvek valamelyik változatát beszélő emberek. A magunkéhoz hasonló beszédet – igen ritkán hallunk, vagy éppen soha.

Ha Jézus Krisztus és a tanítványai idejéből térképet képzelünk magunk elé, a Földközi-tenger partvidékén hatalmas államot látunk. A mediterrán térségben óriási terület tartozott

a Római Birodalomhoz és a latin nyelvű civilizációhoz. Sokféle nép, nyelv, eszmerendszer igyekezett létezni Róma uralma alatt.

Az Újszövetség két római császárt említ meg névről: a „fenséges Augustust” (Lk 2,1) és utódját, Tiberiust (Lk 3,1). Az Augustusra apelláló Pál apostol egyik kihallgatása történetében (ApCsel 25,25) újra találkozunk a császár említésével, ám ott ez csupán a császári címre értendő. Ő azonban már nem az első, istenített császár volt. Valószínűleg Claudius Kr. u. 41–54-ben.

A római légiók minden irányban kiterjesztették a birodalom határait, és elvitték az erős, egészséges fiatal férfiakat katonának, rabszolgának vagy gladiátornak. Hatalmas birodalom kerekedett a Földközi-tenger körül a Brit-szigetektől és Dániától délre az afrikai Atlasz-hegységig. Nyugat-keleti irányban pedig az Atlanti-óceántól az Eufráteszig. A határok mentén erős csapatokat állomásoztattak, mert szinte minden irányból támadta a birodalmat valamilyen barbár nép, de a határokon belül a „római béke” páratlan fejlődésnek adott lehetőséget.

Augustus császár korabeli római vitézséggel és műveltséggel rendelkezett. Julius Caesar felnőtt emberként fiává fogadta, majd erőszakos halála után Augustus emelkedett a rómaiak uralkodójává. Az egykori köztársaságból így alakult ki a központosított hatalom. Több évtizedes uralkodása alatt Augustus császár idejében jutott a birodalom történelmi csúcsára. Képzőművészet, irodalom, építészet, filozófia élte virágkorát. Komoly oka van annak, hogy napjaink egyetemén a római jogot oktatják, a latin nyelv jelentős részt képvisel a tudományok körében, bár csak egyetlen állam van a világon, ahol a latin hivatalos nyelv, a Vatikán. Viszont igen sok ország egyetemén és nemzeti öntudatában jelen van a latin műveltség. A következő sorokban ezért a latin nyelvű írásbeliség részleteire térünk.

A rómaiak történelmét a főváros alapításától („ab Urbe Condita” Kr. e. 753) számítjuk. Kr. e. 27-ben lépett Augustus császár a trónra. Újabb 475 éves szakasz végéig kilenc császár követte. Kr. u. 70-ben elesett Jeruzsálem, és hosszú időre lezárult Izrael történelmi léte. A birodalom területe még növekszik ezután is, Pannóniába eljutnak a légiók, de Róma sorsa részben a belső zavargások, részben a barbár gótok betörésével Kr. u. 475-ben megpecsételődik. Ezzel az időponttal zárul a történelmi ókor. Jézus Krisztus születése és csodálatos földi élete a Római Birodalom történetének csúcspontjára esik.

A latin betűírás Jézus Krisztus születése előtt kialakult, de korábbi írásjelekből építkezett (ugariti, görög, etruszk). Főleg a görög betűk határozták meg a rendjét, de mutatkoznak eltérések is a göröghöz képest. Első kiegészítés a görögből hiányzó *c*, a latinra egyik leginkább jellemző betű, ami a görög γ helyére került, és mindig „*k* hangot” jelölt. A ϕ a görög betűsorhoz képest előbbre lépett, míg a görög ζ , η , ψ és az ω kimaradt. Az etruszkoktól vették át a rómaiak a *q* betűt. A ζ *z* hangként zárja a latin ábécét. Eredetileg az *i* és a *j* hang, valamint az *u* és a *v* hang betűje nem különbözött, de később használták az *u* és a *v* megjelölést (a *j* betűt nem). Eredetileg *y*-t sem használtak, de később átvették egyes görög szavaknál, esetleg eltérő hanggal ejtették ki. Végül 23 betűs lett a latin ábécé. Állítólag a latin betűsort a reformáció művésze, *Albrecht Dürer* állította össze:

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Az újlatin népek a betűsorukhoz kiegészítéseket vesznek igénybe. A mai német és az angol nyelvű íráshoz például a *w*-ét. A latin betűket használó magyar nyelvben a magánhangzók rövidek vagy hosszúak, amit ponttal vagy vesszővel jelzünk. Egyes hangokat két mássalhangzó betűjével írjuk: *cs*, *gy*, *sz*, *zs*, és az olasz nyelvhez hasonlóan ismerünk kettős (hosszú) mássalhangzókat is, bár ezeket nem úgy képezzük mint ők.

Az újlatin nyelvek saját hangjaikat módosító jelekkel látják el. A francia nyelv jellegzetes kiegészítése: *ç* A román nyelvben hasonló módosítás a *c*-nek ejtett *ț* (a *c*-t románul mindig *k*-nak ejtik), a spanyolok írásában az *n* betű fölötti hullámvonal \sim (tilde) szintén módosító jel. A latin betűvel író szlávok közül a lengyelek egy torlódó hangot *ł* betűvel jelölnek, a csehek egy jellegzetes torlódást pedig *ř* jellel. Több latin betűs nyelv használ mássalhangzóknál lágyító kiejtés jelöléséhez – például az *n*-hez – felső jelzést: *ñ*. A magyar *gy* hang talán a legnehezebben ejthető a nem magyar anyanyelveknek. A szláv nyelv a nekünk nagyon szokatlan jelzéssel operál: *đ*-vel jelöli, és a hangot a *d* hangjából vezeti le. Amikor egy külföldi kiejti a nyelvünk és nemzetiségünk nevét – „magyar” – helyes hangzást ne várjuk tőle! Hasonló a helyzet a nagyon gyakori *Nagy* családi névvel. Szomszédaink ezt sem kiejteni, sem megismételni nem tudják. (A „Nagy” helyett mondanak: *Nagi*-t, *Nádi*-t.)

A latin betűk formai elemei

A latin kőbe vésett betűk említésekor a rövid ismertetésünkben említsük meg, hogy nem volt kisbetűjük. A nagybetűs, kőbe vésett írássok formálása nekünk egyszerű és olvasható, mivel díszítő cikornyák nem egészítik ki, egyszerűen vonalakból, ívekből és körökből (ellipszisekből) formálták, a vonásokat általában nem vastagították. A betűk kőbe vésetése az egyszerűség következtében gyorsan és könnyen kivitelezhető voltak. A betűk formái jól láthatók, az írás áttört, világos, jól olvasható. Nehézségeket okoz a kiolvasónak a nagyon sűrűn alkalmazott rövidítés, amit csakis az egyes történelmi idősza-
kok ismerete könnyít meg. A latin szavak egybeírása különösen a nyelvet kevésbé ismerőknek okozhat további értelmezési nehézséget. (például az „és” szó latin megfelelője lehet önálló „*et*”, de egy főnév végére csatolható is lehet: „*que*”).

Rómában igény mutatkozott arra, hogy a kőnél lágyabb, az irhánál és a pergamennél olcsóbb anyagra gyorsan felírható és legalább valameddig tárolható betűket tudjanak produkálni. Esetleg igaz lehet, hogy Augustus császár idejében fátáblákra előzetesen felvitt viaszrétegekre gyorsírt szövegeket készítettek. Hogy ezek a feljegyzések az emberi beszéd sebességét követni tudták-e, eléggé kétséges.

Augustus császár Monumentum Ancyranuma (Ankarai emlékműve) a vésett latin betűk szép példája. Egyben érzékelteti az említett előnyöket és nehézségeket: a leghosszabb terjedelmű nagybetűs latin feliraton olvasható első két szó: RESGESTA.

A görög betűk minden más európai betűrend kialakulásánál mintáértékűek voltak. Latin kisbetűs iratok az aacheni Karoling (Charlemagne) dinasztia szerzeteseinek szorgalmából származó újszövetségi másolatok. A minusculák (kisbetűs iratok), mint újszövetségi tradíciók képviselői a szigorúbb bibliakritika nézőpontjából kisebb értékűek a maiusculáknál

(nagybetűs kéziratoknál). A teológusdiákok a francia uralkodó támogatásával készült nagyszámú újszövetségi kéziratokról jól tájékozottak. Fennmaradt viszont az indoklás: Miért halmozták fel a kódexmásoló barátok a palotában a kézírataikat? Arra egyetlen válasz adódik: nem volt könyvnyomtatás, és a gazdag fejedelmi könyvtárak kincseit, a színes képekkel, iniciálékkal díszített könyveket, diplomákat máig büszkén mutogatják világszerte. A könyvek gyönyörűek, olyan szépek, hogy szinte nem mer kézbe venni egyet is. Nem is szolgálták a tanítást a könyvnyomtatásig.

A latin betűrend kialakulását egyesek szerint megelőzte a glagolita írás, amely nagy rokonságot mutat a cirill betűkkel, főleg nyugati szláv népek között (például horvátok) használták, de újabban feltárták a Kis-Balaton közeli Zalaváron is egy felületet glagolita írással. A nyelv elsőbbségét a latinnal szemben vitatják.

A bibliai időkig visszanyúló keresztyén és névtelen forrásokból meglepő szellemi értékek kerülnek napvilágra. Egy klasszikafilológus a bibliai korok szellemi kincseiből bányászta elő az úgynevezett „Sator-formulát”. Ez egy ókeresztyén kód, éppen olyan, mint a rabszolgák homokba rajzolt hal formája, esetleg egy latin keresztt, amit bármilyen eszközzel pillanatok alatt lerajzoltak, ha bárkiről szerették volna kideríteni, hogy Krisztusban testvérük-e. A Sator-formula különös betűhalmaz:

ROTAS
OPERA
TENET
AREPO
SATOR

A sort jobbról balra, és balról jobbra is kezdhetjük. Keresztbe olvasva minden sorában ugyanezt kapjuk. Az egyes szavak jelentése ismeretében sem jutunk a titok nyitjára: Arepo vető óvatosan tartja kerekét.

Van egy másik latin szellemi csemege, amivel a hitvallók kifejezték vallomásukat Jézus Krisztusról.

R
E
LEXAP
U
L

A négy latin szó kapcsolatban áll Jézus Krisztussal: Rex = király, Lex = törvény, Pax = béke, Lux = fény. Bármelyik irányból olvassuk, a középpontban Jézus Krisztus áll. Az akrosztikon (névrajtás) formájával fejezi ki a Megváltót és keresztyét.

Középkori magyar latinság

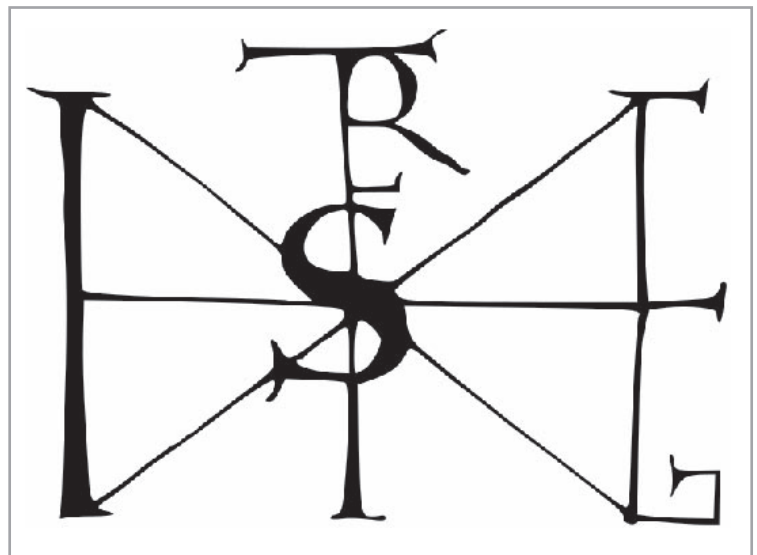
Augustus császár ankarai emlékművének első szavai sok évszázadig mintaértéket képviselnek a középkori nemzeti krónikák műfaji elnevezésére. Mindent összegyűjt a hős jellemzésére, hiteles és meseszerű adatokat. A „Gesta Hungarorum” elnevezés Anonymus névtelen jegyzőjétől („Magyarok történelme”) sok más középkori írással ennek jegyében műfajként értelmezhető.

A latin kódexeket rendkívüli gondosan készítették. A sorokat aprólékos gondnal méretre szabták, a

mondatokat kolumnákra (oszlopokra) osztották. Az egybefolyó sorokat betűnagyság, változatos formák, virágos díszsorok betagolásával tették változatossá. Ezenkívül címerekkel, jelképekkel, színekkel, aranyozással díszítették a kalligrafált szövegeket. Egy-egy kódex – mai szóval – dizájnja (formatervezése) az esztétikum művészi fokán állt.

A magyarság nem kapkodta el a krisztianizációt (keresztyénség felvételét). Így jutunk el a tizedik századig, mint egész Európa rettegett népe, még Svájcban is énekeltek: „A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!” Aztán kiderült, hogy a magyarok rettenetesen a harcban, de a terített asztalnál vidám fickók. A Lech mezején 995-ben elszenvedett katonai vereség és a keresztyén igehirdetés lecsendesítette őket. Európa közepén az életben maradás szükségessé tette a beilleszkedést a szomszédos etnikai környezetbe, kultúrába. Tanulni kezdtek a magyarok, *Vajk*, a későbbi apostoli király, írni is megtanult. Bölcs keresztyén, bár erőskezű uralkodóvá vált, és a pápától koronát kapott. *Géza* fejedelem úgy döntött, hogy keresztyén neveltetésben részesíti, és *Adalbert* prágai püspökkel megkeresztelteti a fiát, aki akkor talán felserdült fiatalember volt. A püspök a korabeli krónikák elmondása szerint az ifjút egy medencébe állítva „a kenetes keresztyénbe” bemeztette, az aktus tehát nem *Benczúr Gyula* festménye vagy az utána néhány évvel készített ábrázolások szerint zajlott le, hanem a Jézus Krisztus evangéliumában megírt módon. Ezzel vált lehetővé, hogy Istvánt királlyá koronázzák (1000 karácsonyán, vagy 1001. január 1-jén). Történetírásunk ezt a napot a keresztyén Magyarország alapítása kezdetének tekinti. A latin nyelv a keresztyénséggel érkezett hazánkba. A magyarság nyugati orientációja – akár katonai, politikai vagy bármilyen hatásra – a X. század végén véglegesen lezárja a bizánci hegemoniát. Írásunk nem a görög testvérpár, *Cirill* és *Metód* szerzeteseknek egy évszázaddal korábbi hagyományát fogadja el, hanem a nyugati, latin kultúrkör erőterébe kerül.

Az államalapító királynak különös a szignatúrája. Geometrikus kerethez latin betűk kapcsolódnak: Stephanus Rex = István király. A római katolikus kánonjog szerint az Árpád-házi uralkodók első szentje. (A baptisták között személyekre és tárgyakra vonatkozóan a „szent” kifejezés alkalmazása vitatott.)

István király szignatúrája

A korona görög feliratai

A pápától kapott, kincset érő fejdísz, a magyar királyi koronán – alig elképzelhető és meglehetősen elhallgatott valóság – a tűzzománc ikonokon (Jézus Krisztus, a nyolc apostol és a szentek képén) kizárólag görög betűs feliratok láthatók. A korona egész szimbolikája az ortodox keresztyénség hitvilágáról szól. A történelmi fordulat irányáról tudva nagyon érthetetlen, hogy egyetlen árva latin betű nincs a Rómából hozott koronán. Úgy tartják, hogy két részét, a latin diadémot és a boltozatos görög koronát „valamikor” összeforrasztották, és át is alakították. Ez magyarázza, hogy csak nyolc, nem tizenketű apostolt ábrázolnak. Az írott történelemben sajnos nincs magyarázat a két rész összeforrasztásáról, de az átalakításról sem. A görög korona közepén lévő, Jézus Krisztust ábrázoló ikont átszúrva keresztet helyeztek be, ami valamilyen baleset következtében még el is hajlott. A „világok Ura” (Pantokrátor) nevének négy betűs rövidítése látható, vagyis: IC XC (Iesus Christus). Díszes textilanyaggal burkolt görög trónusán ül az Úr, és baljában könyvet tart. A görög korona hátsó pántján még egyszer megjelenik a Pantokrátor-ikon. A szentek képei és rajtuk a megnevezésük mind görög. Latin szent nincs közöttük. Hogy került egy latin és egy görög korona Rómából Esztergomba?

Akkor még nem szakadt ketté a keresztyén egyház, római székhelyű nyugatira és bizánci székhelyű ortodoxra, de volt ellentét a birodalom keleti meg nyugati része között, beleértve a pápát és a pátriárkát, ami 1054-ben kiátkozássá fajult.

Az alsó diadém lenne eredetileg római, a felső rész pántokkal, függőkkel viszont görög. A roppant értékű nemesfém, gyöngy, tűzzománc, apostoli képeinek hiányossága, javítgatásai a korona ismert és ismeretlen eredetű sérülései sok mindent sejtetnek. A Bécsi képes krónikában található egy zászlót és pajzsot tartó nem koronás férfialakot. Ő lenne István király. Talán 1358-ban kezdték írni a krónikát, illusztrátorok készítették a képeket. Munkájukat előre kijelölték, de ismeretlen okból nem fejezték be. Ettől függetlenül a művész kétségtelenül közelebb állt a valósághoz, mint a mai robosztus férfit ábrázoló képzőművészeink. Ugyanebben a krónikában látható egy újabb ábrán három illetéktelen férfi, köztük egy lovas, amint elrabolják a magyar koronát. Az elrablásról nem tud semmilyen leírást a történelmünk. A kép, egy lovagkori baldachinos széken ülő alakot és egy páncélos vitézt ábrázol a lovas rablók környezetében.

Bizánci lehet az állami címer jobb oldali mezőnyében látható „kettős kereszt” (ami Szlovákia állami címere is), csak a XII. században jelent meg latin szertartású egyházi körökben. Sem a koronán látható egyenlő szárú szimpla kereszt, sem a kettős kereszt nem illeszkedik a pápai szimbolika körébe a XI. században. A nehézségeket kegyes történetek, mondások és nyilvánvalóan célzatos magyarázatok kísérik meg indokolni. A jelen megjegyzésnél többet mondani szükségtelen.

A koronázási ékszer: Korona, jogar, koronázási palást és országalma. Az utóbbi ékszer dísztelen, mindössze egy címerpajzs ábrájával és a kettős kereszttel egészül ki. Egyszerűsége, kivitelezése feltűnően eltér a többi koronázási tárgy aprólékos díszítéseitől. Azok művészi ötvösmunkájához képest az országalma szegényes egyszerűsége újabb problémát vet föl. Lehetetlen, hogy ezeket egy kéz, egy műhelyben készítette volna. Az is kétséges, hogy az első király kezébe egyszerre kerültek volna. Mindenesetre a koronaékszernek így

együtt a magyar király személyiségéhez kapcsolódnak. Misztikus tárgyak, és a korona későbbi jogilleszkedése mind ezt fokozza. Népünk szemében csodálatos és különleges darab.

A fraktúr írás

A fraktúra törést jelentő latin főnév. A nyomdaipari kifejezésként egy határozott betűfajta, nyomtatott gót betűket jelent. Ebben az értelemben kerítünk sort a vizsgálatára.

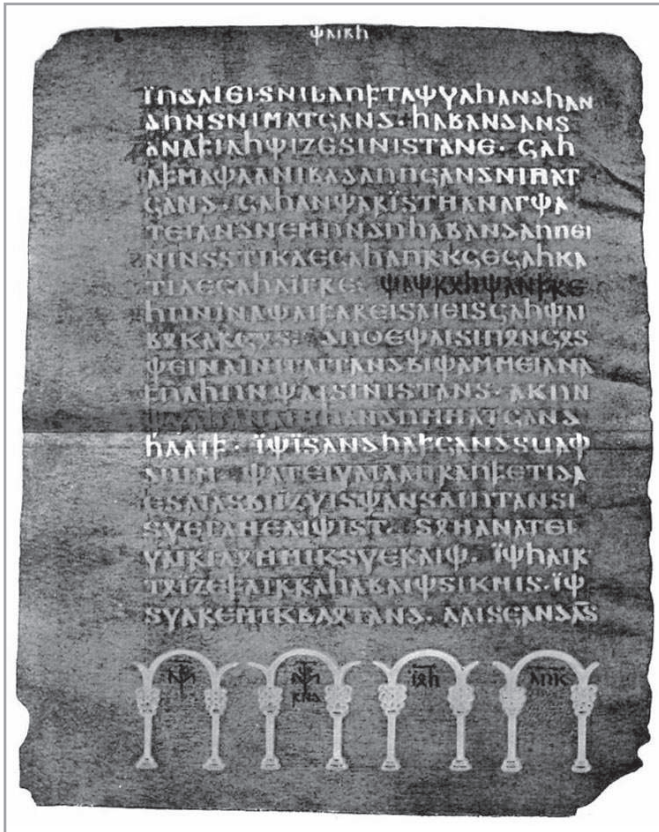
Kísérjük végig az úgynevezett gót betűírás több évszázados útját! Előrebocsátva, hogy az eredet helyét, idejét, sőt az elterjedés körét sem tudjuk megbízható pontossággal kideríteni. Öles lépésekkel haladva a história ösvényein meglepetésekkel találkozhatunk. Már is látjuk, hogy a betűk nemcsak közvetítenek gondolatokat vagy fogalmakat, önálló történetük van.

Az ókor végét hozó népvándorlás tömegei több hullámban zúdultak Európára, és a legyőzhetetlennek hitt Római Birodalom erejét megtörték. Róma, más népek egykori leigázója rettegett, féltette értékeit, kincseit, művészetét. A „barbár” népeknek szintén volt írásrendszerük. A germánoké például a rúnairás. Ebből azonban nem áll rendelkezésünkre egész könyv, de még egyoldalnyi levél sem, csak igen csekély töredékek.

Ahogy ez a történelemben lenni szokott, akadt egy „szinkretista”, aki kompromisszumot talált. *Ulfilas* (vagy másként *Wulfila*) püspök származására tekintettel a bizánciak görög nyelvét éppen úgy ismerte, mint amennyire részben gót, részben görög vér folyt az ereiben. Ulfilas püspöknek menekülnie kellett, a mai Bulgária területén harmincévi munkába temetkezett. Görögből a gótok nyelvére fordította a Bibliát néhány öszösvetségi könyv kivételével. Tisztelve a Szentírást, egy új ábécét alkotott a munkájához. 27 betűjéből legtöbbet a görögből vett át, többet a latinból alakított át, és néhány a rúnairásból származott. A Bibliát olyan mélyen tisztelte, hogy nem önmaga iránt, hanem a kezében formálódó szöveg csodálatos tartalma iránt 118 levelét ezüst betűkkel formázta. Uppsalába őrzik a bibliafordítását, az „Ezüstkódexet” (Codex Argenteus. Lásd 54. o.). Isten megáldotta a munkáját, mert gyilkos versengéseket állított meg, hogy az emberek öldöklő kezeit imádságra kulcsolja.

Ha egymás mellé írjuk az új ábécét és a görögöt, feltűnik a felsorolás (ábécérend) hasonlósága nemcsak a göröghöz, de a cirill betűsorhoz is. Egyes betűk hiányzanak a görögből (például a „c”), bár a cirill ábécé ismeri a „c” betűt. Az új gót ábécé tehát pont úgy kezdődik, mint az oroszoké: á-bé-vö-gödö-e... A későbbi betűk besorolása eltér más betűrendektől. Ez az írás terjedt el Európa három régiójában: Svédországban, Spanyolországban, sőt a Krím-félszigetről is került elő irat, amelyek inkább az orosz beszéd nyelvemlékei, mint a Bibliáé.

A korai bibliafordítások munkája mindkét esetben súlyos próbatételek alatt zajlott le. *Jeromos* Betlehembben, egy barlangban fordította latinra a Vulgátát, és alig néhány évtizeddel később a gót fordítást készítette el Ulfilas a Rhodope hegységben. A munkához nagy felkészültség, csend és egyedüllét kell, de a roppant szegénység és magánosság inkább akadály. Isten mindkét szolgájának megadta a felsorolt körülményeket, és elmondhatjuk: tökéletesen teljesítették életük nagyszerű feladatát.

Ulfilas uppsalai Codex Argenteusának egy lapja hasonmásban (Márk 7,3)

A gót betűs ábécé

A gót betűs írás számos módosulása után *Ludwig Sütterlin* kifejlesztette a „német írás” nagy- és kisbetűs kurzív formáit. Ajánlatára 1934-ben vezették be az alapfokú oktatásba ezt az írásmódot. (Hazánkban is körülbelül akkor.) Feltűnő változat az „é” hangzásra alkalmazott régebbi hurkolt betű és a későbbi egyenes vonalú. A kódexekben van példa mindkettőre, de a gyülekezeti múltunkkal összefüggő iratok e hurkolt betűt használják. (Lásd a később bemutatott két aláírás hurkolt e betűjét és a Sütterlin-írás törtvonalas formáját.)

A német ábécé tehát 33 betűt foglal magába. Eltér a betűrend a nálunk használt latin betűrendtől. A betűsor hagyományosan az *á* hangtól a *z*-ig (cettig) tart, mint a latin ábécé. A pontozott magánhangzók kiegészítéseknek számítanak. A mai német betűsor ezeket a pontozott hangokat az alaphangokkal egyformán sorolja be. (Lásd a belső hasámban.)

Hiányzik a magyar *cs*, *gy*, *ny* betű (a *dz* és *dzs* is). Nekünk szokatlan az *s*-*sz* elhelyezkedése, és az elnevezése is szembeötlő. Létezik az „egyenes” *sz* hang, ami mellé sorolták görög mintára (a szó végi *ς*) megfelelőjét. Az éles (scharf) *ssz* önálló betűformája. A *tz* a régi gót betűsorból került az újba, a kiejtése erős *c* hang. A német *s* hangot a németek három összekapcsolt betűvel (*sch*) jelöli. A táblázat végén ékezzettel módosított betűk következnek: az „Umlaut” számítógéppel is előállítható: *ä*, *Ä*. Ez a nyílt *e* hang. A felsorolást két módosított betű zárja: *ö*, *ü*.

A gót betűs kéziratokban nem volt mindig pont az *i* betűn, s ezzel óriási zavarok támadtak, mert nem különbözött az *i* a *c*, az *m* és az *n* betűtől semmiben. A betűsor „hivatalosan” *z*-vel („cettel”) jelölt *c* hanggal zárul. (Van ilyen német

á	u	au
b	b	β
c	r	ʀ
d	ʒ	ʒ
é	u	ē
f	f	f
g	g	g
h	h	h
i	i	i
j	j	j
k	k	k
l	l	l
m	m	m
n	n	n
o	o	o
p	p	p
q	q	q
r	r	r
sz	ʃ	ʃ
(Stuß esz)	ʃ	—
(scharfes ß)	ß	—
t	t	t
u	u	u
v	v	v
w	w	w
x	x	x
y	y	y
(zet)	z	z
tc	tc	—
s	s	—
(Umlaut)	e	ö
ö	ö	ö
ü	ü	ü

Írott gót betűk, hangzásérték szerint

mondás, amit régebben a magyarok is használtak: „Ától cetig”.)

A kézzel írt gót betűk kis- és nagybetűs oszlopát egyszerűbb volt kézzel leírni. Magyar olvasóknak összetéveszthetők különösen a nagybetűk: a *C* és az *L*, a *K* és az *R*, az *M* és a *W*. Aki a gót kézírás latin betűkre átírja, koncentrálnia kell a figyelmét. A betűsorban nem jelölik a *c* jellel erősített *chá* hangot (például a Buch főnévben), bár ez kiejtési nehézséget okoz nekünk, de felismerése egyszerű. Megoszlanak a vélemények, hogy a több tucat *Sp*-vel és *St*-vel kezdődő főnevet külön betűknek kezeljük, vagy az *esz* hang után a szoros ábécébe soroljuk, ahogy a második betű (*p* és *t*) következik. Eredeti német szó *ch*-val nem kezdődik (mint Church), ezért a kemény *h*-nak nincs nagybetűs alakja. Így okoskodott *Hitler* idejében a „német betűk” kitalálója, Ludwig Sütterlin, a felső-bajorországi grafikus.

Az első magyar kódex

A „codex” latin kifejezés, eredetileg kivágott fát, tuskót, vagy megmunkált fadarabot jelent, és az átvitt értelme ezzel áll kapcsolatban. Az állati eredetű pergamen (hártya) lapot fűzték össze, és bőrrel fedett fatáblák között rögzítették. A középkori anyag és technika ezzel szolgálta az írásbeliséget.

Miután Ulfilas püspök betűket formált, nyelvet a néphez, hitet a pogányokhoz igazított írásjeleivel. Munkáját követve 1450 körül elkészült az első magyar kézirat, az úgynevezett *Jókai-kódex*. A gyakran változtatott gót írás a koraközépkori kódexek kedvelt betűrendszere lett. Magyarul szintén látható írásmód. Például a tihanyi apátság alapító levele (a „hodu utu”), és a *Jókai-kódex*ben a nagyszerű asszisi szerzetes, *Ferenc* legendárium a „fordolt farkassal”. Ezzel a farkas „fordolási” legendával a mi rendszeres teológiánk nincs ellentétben. A szent ember szavára az emberölő farkas szót értett, megtért („fordolt”), és soha többé nem ölt embert, sőt állatot sem. *Ferenc* kezéből evett, és úgy követte, mint egy jámbor kutya. A mi teológiai nézetünk sokat foglalkozik az egyéni megtéréssel. Az evangéliumi gondolkodás alapja, hogy az egyén hagyja el bűneit, mint a farkas a gyilkolást. Forduljon Isten felé, és kövesse Jézus Krisztus, a szelíd mester tanítását.

Európa közepén életben maradásunk tette szükségessé, hogy minden közeli szomszédos nép kultúrája, etnikai jellegzetességei, nyelve ne legyen előttünk ismeretlen. Területünkön tehát mindkét írásmód megjelenik. Latin és gót betűket felváltva használtunk, ahogy éppen alkalmasabbnak látszott.

A népek szívében élő ellenszenv gyakran meglepő irányból és zugból tört ránk. A fokozott nemzeti gőg, máskor a „korcsma göze” oldotta a gátlásokat. Sajnos hasonló esetek felróhatók a Kárpát-medence lakói közül valamennyinek.

Amikor a latinul értő német papok a gót betűs kódexekbe írtak, a prioritás a Vulgata latinságának kedvezett. Ez volt a bölcsesség, a tudomány és a művészet nyelve. A fraktúra írás másodrendű, hovatovább „barbár” írásnak számított. Soha nem írták gót betűkkel a „tudományos” latin szöveget. Váltak a kézírásukon, és a latint latin betűkkel írták a gót betűs szöveg közé. Maguk a németek is együtt emlegették a gót betűket, nemzetük legnagyobb nyelvi változatát a lenézett „Plattdeutsch” dialektussal. Alsóbbrendűnek nézték a németek a saját „fajtájukból” azt a nyelvet vagy embert, aki azon tudott. Egymillió ember használja a mai napig a szász eredetű

„platt” nyelvet. A szó jelenthet lapos, sík, vagy éppen alsóbb fogalmat. A „Niederdeutsch” kisebbrendű lesz a „nagy német” (Hochdeutsch) ellenében. A „nagy német” a holland mélyföldek lakóra hivatalosan a „Niederland” szót használja, amit tévesen „alsóvidéknek” is fordítanak néha. Nem is fordították „plattdeutsch-ra” a Bibliát. *Luther Márton* és a követői szintén kihagyták a munkát, mígnem a Wycliffe-misszió elkészítette.

A reformáció százada és a gót betűk

Luther Márton, a kortárs evangéliumi szabadegyházak vezető tudósai, és a svájci reformátorok egyaránt felismerték a nemzeti nyelven írott Biblia szükségességét. Nem sokkal a könyvnyomtatás feltalálása után kiadta *Froschauer Kristóf* 1529-ben az első teljes német Bibliát, amit később „zürichi Bibliának” is neveztek. *Luther Márton*nak is küldtek egy ajándék „zürichi Bibliát”, amit Wittenbergben 1543. augusztus 31-ikén kelt levelében megköszönt. Elismerte a fordító és a nyomdász munkáját, akit „derék, előrelátó barátjának nevezett”, de rögtön vissza is utasította, mert „szánalmas tévelygőknek” tartja őket, akiket „a pokol vár”. „Nem akar velük a kárhóztatásban és istenkáromlásban részt venni.” Pedig a fordítók között nem csupán anabaptista munkatársak, hanem általa is elismert svájci tudósok voltak, akik elfogadták *Rotterdam* *Erasmus* szakmai segítségét.

Amikor Zürichből Morvaországba vándoroltak a „svájci testvérek”, *Hubmayer Baltazár* kérte, hogy *Froschauer* telepítse át üzemét a morvaországi Kralicba. Ez megtörtént, és ott nyomtatták ki *Hubmayer* kiadványait. 11 évi munkával készítette el *Luther Márton* a saját bibliafordítását 1534-ben. Ezzel a csodálatos szépségű kézirat, igen drága Bibliák kora lejárt, és nyomtatott, olcsóbb könyv került az emberek kezébe. Azért nem voltak éppen azok sem olcsók, csak a Brit és Külföldi Bibliatársulat jótékony segítése tette lehetővé a Szentírás egészen olcsó terjesztését Európa protestáns lakossága között. Azután is önfeláldozó emberek kockázatos küzdelme maradt a „kolporteur-ök” (házaló bibliaterjesztők) munkája.

A két világháború közötti időkben nem volt olyan reformatori tradíciót követő hazai egyház, ahol bármelyik hazai evangéliumi közösséget ne szektázták volna. A papok a híveiket úgy tájékoztatták, hogy valamennyi ilyenfajta szakadár hívőt felfogásuk miatt személyes ellenségüknek tekintsenek. *Dr. Somogyi Imre* hitközségi elnök azonban ennek ellenére tiszteletben tartotta a nagy reformátorok áldásos munkáját, hovatovább azt is elérte, hogy megtanulják *Hubmayer Baltazár* nevét, a háború után pedig egy budapesti közgyűlésen megkövessék az egykor üldözött hitközséget. *Prof. dr. Lehoczky Dezső* egyik egyháztörténelmi munkájában tiszteleg a reformátorok előtt, bár sajnálkozik az egykori anabaptista hívők zaklatásáért, elévülhetetlen érdemüknek tartja a Szentírás iránti tiszteletet, a nemzeti nyelv használatát az istentiszteleteken, és a törekvést az apostoli egyszerűség követésére.

A reformátorok tisztelete

Visszatérve *Luther Márton*, *Zwingli Ulrich* és a „harmadik reformáció” (anabaptisták) barátságatlan viszonyára, két tényezőt tartunk szem előtt! *Luther* durva, szarkasztikus stílusát, a hitviták hangvételét igyekezzünk elkerülni az igazság fejtegetése közben! Semmiképpen ne folytassuk öt évszázad múltán! A két reformatori irányzat között sem volt kifinomultabb a

retorika. Más történelmi személyiségek között is sértő volt a hangvétel – a szabadságharc hősei között is –, ők is éppen olyan kíméletlenek voltak egymáshoz, de nem ezért tiszteljük őket. A ránk maradt anabaptista kéziratokban viszont nem találunk gyalázkodást, csúfneveket még a halálosan fenyegető reformátorokat sem ócsárolják. A másik tényező mindennél időszerűbb: ki kell engesztelődnünk a mai, ökumenikus barátság érdekében. A reformáció hősei olyan jelentős lépést tettek a régi felületes és névleges, kifogásolható keresztyénségtől a Szentírás szemléletéig, hogy annak értékét az emberi gyarlóságok ellenére sem hagyhatjuk figyelmen kívül. Evangéliumi missziót végezni a saját hitvallás ortodox ragaszkodásával soha nem lehet. Senkinek sem válik dízére, ha keresztyén embereket vagy szervezeteket igyekszik lejárítani.

Sebastian Franck (1499–1543)

Más irányból is támadták az anabaptistákat. *Sebastian Franck* egy felekezethez sem elkötelezett német történetíró, 1531-ben kiadott „Kronikáiban” leírja a napi eseményeket és magyarázatokat. A törökök megjelenését Európa közepén a zavargó, változó reformáció ellentmondásos jelenségeire vezeti vissza. Ismeri a népegyházakat és az anabaptistákat is. Úgynevezett racionális spiritualista. (Nem spiritiszta!) Mondhatnánk, mindent „lelkileg” értelmez. Csakhogy ezen ne értsünk pozitívumot! A spiritualisták csoportja „lelkileg” elfogadta a megtérést, a hitvalló keresztséget, de ténylegesen nem gyakorolta. Egyfajta túlélési stratégiát követett. Akik szint vallottak, könnyen máglyára kerülhettek. Akik „lelkileg” fogadták el a harmadik reformáció tanításait, azoknak nem lett semmi bántódásuk. Főleg akkor nem, ha hallgattak róla. A pápai hatalmat elítélő protestánsokról viszont azt állítja Franck, hogy a „papírost” (a Biblia lapjait) „imádják” a pápa

helyett. Sokallották azt a szellemi kötődést, amivel a reformáció harmadik ágának nevezett – bár heterogén – anabaptisták mindenben a Szentíráshoz ragaszkodtak. Franck születési helye (Donauwörth) után a svájciak német misztikus filozófusnak tartották Sebastian Franckot, aki a törökök betörését az apokaliptikus csapásokkal azonosította. Ezt figyelembe véve ne is védekezzen hadakkal ellenük a keresztyénség! A magyar *Révész Imre* szintén misztikusnak tartja Franck Sebestyént, akit ezekkel a szavakkal jellemez: „Csendes álmodozóként éli át egyéni vallásosságát szent szabadságát.”

A hutteri kódexek és műfajaik

Amikor múltidéző iratokat emlegetünk, nem tekinthetünk el attól az előttünk oly igen fontos tényről, hogy anabaptista eleink nagyon sok könyvbe fűzött kéziratot őriztek. Elképzelhetetlenül gazdag hagyaték lenne, de barbár és tömeges elégetésük gyérítette az eredeti, de feltételezett gazdagságot. Pozsony és Nyitra megyében a jezsuiták a piactereken kocsiszámra égették a könyveiket. Hazánkban a huszadik század harmincas éveitől több kutató ismertette a rejtélyes okból megmentett habán kódexeket. A szerző is részesült abban a kegyelemben, hogy több évtizedes munkája idején néhányat átolvashatott és publikálhatott. Tanulmányokat és könyvet írt erről a témáról. A munkához elkerülhetetlen volt a gót kéziratok ismerete. *Kirner A. Bertalan* követte a kódexek ismertetésében a kézenfekvő és egyszerű elnevezésüket: „habán kódexek”

Habán kézműves – korabeli rajz

A könyvek az egykori anabaptisták egyik pacifista, máig is kommunákban élő és magukat „hutteri testvéreknek” nevező közösség birtokában voltak. *Hutter Jakob* tiroli származású, de a gyülekezetet Morvaországban, 1533-ban alapító szervező volt. Visszatérve szülőföldjére letartóztatták és Innsbruckban máglyán kivégezték. A borzalmas esemény után harminc évre kilenc levelét gyűjtötték össze. Némelyik angol nyelven és nyomtatásban is megjelent.

A hutteri testvérek kódexeinek előállítására változott a középkor lemosható pergamenjeihez képest. A fatáblák bőrbor-

ritása a csatjain kívül további díszítést kapott. A merített, vízjeles papír („rongypapír”) olcsóbb nyersanyag lett. A papírról többé nem moshatták le a ráírt betűket, de mégis sokkal olcsóbb volt, mint az állati eredetű hártya. Egy ív papír nyolcadrét hajtogatott, varrott, a könyv gerincéhez erősített, lap-számozatlan köteg a hutteri kéziratos kódex állaga. Minden oldal kezdő sora az előtte lévő oldal végén is fel van tüntetve a folyamatosság biztosítására.

A hutteri kódexek műfaji jellegét egy bécsi illetőségű tudós, *Joseph Beck* már a XIX. században a következők szerint katalogizálta. Az egyik legnagyobb számú (15 kötetes) gyűjtőhelyen, az erdélyi Gyulaféhevárott a „habán kódexeket” a következőképpen csoportosította:

Történelmi iratok (krónikák)
 Levelek
 Énekeskönyvek
 Dogmatikai iratok
 Pedagógiai iratok
 Bibliamagyarázatok és bibliai történetek
 Egyéb iratok (például gyógyászati vagy rendtartási előírások)

A felvidéki leggazdagabb gyűjtemények közül Pozsonyban a 28 kötetes gyűjtemény hasonló besorolása olvasható. Budapesten az Egyetemi Könyvtárban 18 kötet van. Az esztergomi primási levéltárba került 27 kötet Nagylévárdról, valamennyiben a konfiskálás ténye és dátuma. Ezt a gyűjteményt mikrofilmeztek, és a felvételek láthatók a Magyar Tudományos Akadémia mikrofilmtárában. Legnagyobb az énekeskönyvek száma. A gyűjtemények nem egyformák, az énekek kötetenként különböznek, nincsenek egységesen sorszámozva. Igen hosszúak és nem dicsőítő jellegűek, hanem inkább sorsukat feltáró és hitüket gondozó írások. Jellegzetes a könyvek külső megjelenése, a kéziratok stílusa, ornamentikája. A jezsuita „hittérítők” elcserélték nyomtatott könyvekre, így gyűjtve be a könyveket. A renitensekkel szemben „üdvös erőszakot” alkalmaztak. Aki kikerülte a máglyát, azt elhurcolták, esetleg eladták az Adriai-tengeren gályarabságra. A szüleiktől megfosztott gyermekeket árvaházban „átnevelték”, valóságos „janicsárként” a hitehagyottak elleni akcióikban használták fel őket. A kierőszakolt „áttérés” során elkérték és kicserélték a könyveiket. Más egyébre nem is kötelezték őket, mint rendszeres misehallgatásra. Vasárnap délután az összejöveteleiket nem tiltották. Ilyenkor elővették a régi hutteri könyveik megmaradt példányaikat, olvastatták, és buzgón imádkoztak saját szavaikkal. Fel kellett számolniuk a termelőközösségeiket is, de a céhekben végezhetek ipari munkát. Feshették díszedényeikre a megszokott ornamentikát, bár változott a régi színskála, megszűntek a „féhéredények”, készítettek szenteltvíztartót. A vízimolnárok, különböző fém- és fafeldolgozó iparosok, gyógyító szolgáltatások, terményfeldolgozók, tanítók ilyen célból egybegyűltek. Bécsben *Millard Ede* idejében is összejöttek a buzgó római katolikusok „háromszázéves könyvek” olvasására. Az egykori Magyarország más területein szintén hagytak néhány telepet. Későbbi tanulmányozás érdekében készült róluk – szintén kézírással – hatalmas jezsuita elemzés, amit megőrzött az esztergomi könyvtár. A helyi tudósok viszont megjegyezték, hogy az eltelt évszázadok alatt ezt a munkát senki sem olvasta el. A

hutteri kommunák hanyatlása még igen soká tartott. Látszat szerint „hitbuzgó római katolikusoknak” tekintették őket. Az egyház az elkobzott vagyonukat jogos tulajdonának tekintette.

Nyugat-Európában több gyűjteményes jellegű kódexet találunk. A mennoniták kanadai oktatási központjában, Torontóban, 1998-ban 348 oldal terjedelmű bibliográfiát adtak ki. Szerzői abécérendben sorakoznak és több ezer hutteri kódexről számolnak be. Például összegyűjtötték azokat a leveleket, amelyeket püspöki székhelyükről küldtek a bebörtönzöttekhez, illetve amelyeket onnan küldtek nekik. Az egyes iratokat „Sendschreiben” elnevezés alatt (körlevelek, üzenetek) tartják nyilván.

A torontói katalógus az egyetlen nyugati könyvlista, amiben hazánk és a környező utódállamok újabb kiadványai, tanulmányai könyvészeti pontossággal szerepelnek. Ausztriában azonosítottunk egy kötetet, amelyeket a múlt század harmincas éveiben találtak meg. Énekek és állatgyógyászati feljegyzések vannak benne. Különös társítás a kolligátum! Kellott egy állatorvosnak gyülekezeti énekeskönyv? A világon bárhol számolhatunk újabb kötetek felbukkanására. Pécsen, a püspöki könyvtárban, 1995 körül találták meg a kisebb terjedelmű *Klimó*-kódexet. Bár hollandiai mennoniták igen kedvező ígérettel ösztönözték a kézirat kiolvasását, a kísérlet sikeréről nem értesültünk. A pécsi *Zsolnai*-emlékműben szakértői véleményt kértek arról, hogy az eklektikus formák és színek között lenne-e a hutteri fazekasok készletéből. Lehetőségek ilyen motívumok és színek.

Robert Friedmann katalógusában száznál is több, nevük után különféle nemzetiségű szerzőket találtunk. Könyvtárakban más hitvallású anabaptistákról szintén értesülhettünk (például Hubmayer Baltazár mártírról). Az anabaptisták csoportjainak döntő többsége pacifista volt, és nem forradalmár. Senkinek nem vették el az életét, sem a vagyonát. Seholy egyetlen helyen nincs semmiféle utalás saját forrásként erőszakos fellépésre, forradalomszításra, mások vagyonának elvételére, gyűjtogatásra, kolostorok feldúlására, vagy éppen a kirívó „nőközösségre”. Ilyen vádat kizárólag az ellenségeik írtak róluk. Bizonyítható viszont bajbajutottak támogatása, a természettudományos ismeret, egészségügyi segítőkészség. A sebesült katonákat díjtalan gyógyították. Az ellenséges indulatú, vagy baráti főurakat szintén gyógyították. Dajkáik táplálták az édesanyjukat elvesztett félárvaikat. Példás volt családi életük sírig tartó hűsége. Munkában a megbízhatók, szorgalmasok. Nem igaz, hogy menekültek. Bátran szembenéztek a halállal, és kijelentették: „Kiváltság, hogy nemcsak követhetik az Úr Jézus Krisztust, hanem szenvedhetnek is vele.” Amit a szórványjellegük és a közösségeik kihalásáról agyaltak ki, abból éppen annyi igaz, hogy volt idő, amikor egész Európában bármelyik reformált egyháznál nagyobb volt a számuk. Ezen „segítettek” máglyákkal, vízbe fojtással, télvíz idején a családok kiűzésével az erdőkre. Hazánkba behívták őket a főurak és a fejedelmek: Sárospatakra, az erdélyi Alvincra. Fejedelmi kiváltságot és birtokot kaptak. *Mária Terézia* és *II. József* idején Ukrajnába települtek. Az utóbbi években nemzetközi szimpóziumot rendeznek, hogy tanulmányozzák egyetemi kutatók és professzorok az ott megmaradt anabaptista okmányokat és könyveket. Az ottani adottságok alapján holland és német mennonita tudósokat hívnak meg többnapos eszmecserekre.

(A következő számban folytatjuk)

Hegy András

Misszió a harmadik évezredben (3.)

(Kiemelt részletek a tanulmányból)

III. A magyar baptizmus értékei

A múltból örökölt és ma is élő értékeink

1. Bibliás hitbeli és erkölcsi megújulási mozgalom

Európában – így hazánkban is, de tulajdonképpen világszerte – ahogy ma mondanák: egy a reformációhoz tartozó keresztyén lelkiségi mozgalomként, még hozzá a Bibliára alapozott erkölcsi és hitbeli megújulási mozgalomként indult a baptizmus. Mindhárom jellege fontos. A hit azért, mert létrejöttének körülményei között a reformált egyházak igehirdetése hazánkban is kiszáradt. A vallásos cselekedetek külsőségeit valamelyest megőrizték ugyan, de formálissá váltak, és elvesztették életet átalakító erejüket. A baptistákat eleinte úgy nevezték, hogy „hívők”. Ez azért fontos, mert egyben az őket minősítők részéről önminősítés is. Vagyis a baptisták komolyan vették azt, ami a Bibliában meg van írva Istenről, Jézus Krisztusról, bűnről, bűnbánatról, megtérésről, istenfélő életéről, utolsó ítéletről.

A baptisták nem voltak hitújítók abban az értelemben, hogy kreáltak volna valami új hittételt, még csak Bibliából kiragadott és középpontba helyezett egyetlen textusuk sem volt, bár ezzel megvádolták őket, amikor a bemelegítés újszerűségével szembesült környezetük. Csúfolták is őket megmártózkodóknak, fürdőzőknek és még egyéb módon is, míg csak *Karl Barth* fia, *Marcus Barth* a protestánsok körében fel nem vetette a kérdést „Die Taufe ist Heiligtum” című művében, hogy a gyermekkeresztségről nem beszél a Biblia. Azóta még a római katolikusok sem szégyellik a bemelegítést keresztiségként elismerni. De a bemelegítés olyan értelemben sohasem volt központi kérdése a baptistáknak, hogy felülírta volna a megtérést, sőt megtérés nélkül senkit be nem merítettek. De a Krisztus kereszthalála általi megváltás, a próbák között is hűséges, szent és Istennek tetsző élet, valamint a Biblia minden más igazságait ugyanolyan hangsúllyal tanították és tanítják.

Erőteljes hangsúlyt kapott az, hogy a hit a Bibliára alapozott, és nem valakinek a lelkesült látomására, sajátos bibliáértelmezésére, vagy a Szentlélekre hivatkozva valamiféle új kijelentésre. Sőt a baptisták körében azért nem népszerűek az újabb nevekhez kötődő lelkiségi mozgalmak, és a baptisták is azért nem népszerűek, sőt gyakran hitetlennek nevezettek ezen mozgalmak szemében, mert nem akarnak a Szentírástól eltérni. Egy baptistának nevezett, de az újkarizmatikus hullám által erősen befolyásolt pásztor mondogatta gyülekezete tagjainak: ne hivatkozzanak mindig a Bibliára, hanem tessék beszámolni friss lelki tapasztalataikról, mert azok fontosabbak a Bibliánál.

A klasszikus baptista felfogás szerint azonban nincs akkora tekintély, akinek a kedvéért hajlandók lennénk a Szentírástól eltekinteni vagy eltérni. Amikor valahol valami új tan feltűnik, vagy új kegyességi mozgalmak képviselői megpróbálnak megmisszionálni, minden más tanítást a Biblia igazságán mérünk meg. Ami ezen a mérlegen könnyűnek találtatik, azt visszautasítjuk.

De ugyanilyen hangsúly van a tiszta erkölcsiségen is. Innen érthető a világtól való elzárkózásunk. Világi szórakozás, világi szóhasználat, világi öltözködés, világi viselkedés idegen a baptistáktól. Mulatozás, tánc, ivászat, káromkodás, kétértelmű viccek, szexuálisan ingerlő öltözködés stb. sem megengedett, sem szokásban nem volt és nincs ma sem.

Ugyanakkor a becsületesség, az adott szó megbízhatósága, a szolidaritás magától értetődő követelményként, sőt áldásként elfogadott. Ezek a tiszta lelkiismeret cselekedetei. Gyulán a piacon egymásnak adták tovább az emberek, hogy a baptistáknál vásároljanak zöldségfélét, mer ők fölülrre rakják a kevésbé szép árut, és annál, amit látnak, majd szebbet kapnak, mert mint mindenki más, ők is alulról szedték a kosárba. A baptista napszámot nyugodtan ott lehetett hagyni bármilyen mezei munkában egyedül vagy csoportosan, mert szorgalmasan dolgoztak, és mert nem loptak. A hetvenes években a téesz brigádvezetője Borotán mindig minden dologban a korosodó baptista leányt kérdezte az elvégzett munka felől, mert tudta, hogy ő csak az igazat mondja. A fiam a kilencvenes években autószerelő-műhelyét megnyitva bő esztendő után felszámolta a vállalkozását. Amikor rákérdeztem, az volt a válasza: az ifjúságot becsületességre tanítom, és ha én becsületesen be nem fizetem az összes előírást betartva az adót, milyen alapon tanítom őket? Így pedig amit kerestem, mindent befizettem adóba. Abból éltünk, amit ti hoztatok a kertetekből.

2. Családias közösség

Egy baptista hívő bárhova megy a világon, ha elmegy az istentiszteletre, mosolyogva köszöntik, megkérdezik, honnan jött, üdvözlötlet adhat át, szólhat a gyülekezethez, meghívják ebédelni a családi asztalukhoz. Úgy bánnak vele, mintha régtől fogva ismerősök lennének. A baptista a baptistánál biztonságban van. Befogadják, és szeretetelménnyel távozik. Ugyanezt megteszi ő is a legtermészetesebb módon hittestvéreivel minden aggodalom nélkül, bárhol jöttek.

Magam is beutaztam Európa baptisták által lakott területek jelentős részét. Svájc, Németország, Szlovákia, Szerbia,

Románia, még az Egyesül Államok baptista gyülekezeteiben is jártam, sőt sok helyen szolgáltam is. Ebben nem vagyok egyedül. Mindenütt otthon éreztem magam, és nem csupán a magyarok között. Sok gyülekezet ápol testvéri kapcsolatot német, lengyel vagy szerb gyülekezetekkel. A szerbiai háború éveiben a Budapest, József utcai gyülekezet látta el gyógyszerrel az Újvidéki baptista gyülekezet betegeit, mert gyógyszerhez nem jutottak hozzá. Még a cukorbetegség csak hűtőtáskában tárolható inzulinjai is kijutottak a megfelelő helyre. És amikor elcsendesedtek a fegyverek, és lelki erőre volt szükségük odaát, több ízben találkozott a két gyülekezet. A két gyülekezet tagjai között voltak, akik magyarul nem beszéltek, és voltak, akik meg szerbül, mégis ugyanolyan szeretettel szolgálták egymásnak, és megértették egymást. Épültek egymás hite által.

3. Szociális érzékenységgel rendelkező közösség

A baptisták történetük kezdetétől – amikor ez még máshol nem volt elterjedve – felkarolták a szegényeket, támogatták az árvákat és az özvegyeket. Még általános nyugdíjrendszer sem volt, amikor azoknak a felkarolására, akiket a családjuk nem tudott eltartani, megalapították az „aggmenházat” Hajdúböszörményben és Kiskőrösön. Az első világháború árváit a budai gyülekezet mellett létrehozott árvaházban gyűjtötték össze, még hozzá tekintet nélkül arra, hogy az árván maradt gyermekek szülei baptisták voltak-e vagy nem.

De hogy ne érjen az a vád, hogy a jótevénytudás csak a régi idők jellegzetes vonása volt, saját élményeimről hadd számoljak be! Ahol szolgálatomat megkezdtem, számomra első vidéki gyülekezetemben, Jánoshalmán az egyedül élő és rászoruló időseknél megjelentek a gyülekezet fiatalasszonyai. Megcsinálták az évi nagytakarítást, a meszelést. Ha szükség volt rá, amikor valamelyik idős ágyának esett, főztek rá naponként, elmentek és bevásárolták a napi ételmet. Beosztották egymást erre a szolgálatra. Még csak szervezni sem kellett, mert a jótevénytudás a vérükben volt.

Aktív szolgálatom utolsó gyülekezetében a Budapest, József utcai gyülekezetben az első előljárásági értekezleten megkértem a gyülekezet vezetőit, hogy családlátogatás alkalmával figyeljem meg azt, hogy az idős testvérek szobája nem hideg-e. Mert a gyülekezet egyetlen idős tagja sem ülhet hideg szobában. Minden idős kapott téli fűtéstámogatást. A karácsony előtti gyűjtésünk ezt a célt szolgálta. Minden szeptemberi iskolakezdés előtt a nagycsalád anyagi helyzete és gyerekei száma szerint kapott beiskolázási támogatást. Sok nagycsaládunk volt. A gyülekezet vezetői anélkül tájékozódtak a családok anyagi helyzete felől, hogy tapintatlanok lettek volna, és a támogatással bárkit megbántottak volna. Ennek ismertetése sohasem került nyilvánosság elé. Akik felelősek voltak ezért a szolgálatért, tökéletesen kiismerték magukat. Ők terjesztették a testület elé, kit milyen módon és mértékig kell támogatni.

Mindezeket csak azért tartom fontosnak megemlíteni adatszerűen, mert ha csupán az kerül említésre, hogy a baptisták szociálisan érzékenyek voltak és ma is azok, ez túl általános, nem képződik meg előttünk, hogy ez konkrét helyzetben mit is jelent. Ha ma ebben nem is vagyunk egyedülállók – más egyházak is hasonlóképpen járnak el –, ezért csak hálát adunk Istennek, és testvéreként tekintünk ezekre az egyházi közösségekre.

4. Kezdetől fogva kultúrát megbecsülő közösség

Csak csodálni lehet, hogy a tizenkilencedik és huszadik század fordulóján, amikor írástudatlan, iskolát nem járt vagy iskolából kivett, libapásztorkodásra vagy hamar egyéb munkára befogott gyerekekből hívók lettek, és felnőttkorukban a Bibliából tanultak meg olvasni. Azután közülük többen megtanulták a kottaolvasást, a négyszólamú éneklést, verseket tanultak, sőt verseket faragtak is és elmondták az istentiszteleten. Önképzőköröket hoztak létre, és igen hamar kiemelkedtek a környezetükből. A baptista gyülekezetek kezdetől fogva megbecsülték mindazt, ami nemes, értékes és szép.

Hogy a baptisták énekkarai nívósan és értékes darabokat énekeltek, az köztudott. Hogy egyszerű, kétkezi munkás emberekből zenekarok alakultak, hogy országszerte és minden más egyház által megbecsült zenei szakemberekkel rendelkezünk, amely számarányunkat tekintve messze meghalad minden más nevezetű keresztyén és keresztyény felekezetet, ez szinte magától értetődik. A kottaolvasást és a kórusban való éneklést a vasárnapi iskolából hozzák magukkal gyerekeink. A baptista gyülekezetekben felnövő gyerekek nem lesznek alkoholisták, nem drogoznak, és a felnőtteknek előre köszönnek.

Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a kommunista idők kontraszelekciója ellenére a lakosság számarányához képest mennyivel nagyobb százalékban végeztek egyetemet, főiskolát vagy ipari felsőfokú iskolát a hívő baptisták közül. Hány felkészült mérnököt, lelkiismeretes orvost, tudós professzort, kiváló pedagógust, vezető zenészt vagy egyéb művészt adott a társadalomnak.

Azt bizony különösnek lehet tekinteni, ha valaki a „kultúrabortizmusra” panaszkodik, és a misszió stagnálásának egyetlen okaként aposztrofálja. Nyilvánvaló módon igazságtalanul és rosszindulattal.

5. Generációkat egybeölelő közösség

Az egészséges gyülekezet hasonlít az egészséges családhoz, amelyben a dédnagypapától a dédunokáig minden korosztály megtalálható, és minden korosztály megbecsüli, sőt szereti a másikat. A fiatalok nem tekintenek úgy az idősekre, hogy az ő bölcsességüknek lejárt a szavatossági ideje, hanem igénylik az élettapasztalataikat. Az idősek nem látnak a fiatalokban elfajzott ellenfeleket, hanem mellettük állnak szárnypróbálgatásaikban.

Azt lehetne gondolni, hogy idealisztikus a kép, amelyet felvázolok, hiszen ennek az ellenkezőjével találkozunk naponként. Szakadék van a generációk között, hiszen már a szülők is azon panaszkodnak, hogy olyan távol vannak gyerekeiktől, hogy már az egyszerű kommunikáció is nehézségekbe ütközik. Se idő, se igény lassan egyik részről sem. Az meg kérdéses, hogy kell-e ezt az alapállást bezsilipelni a baptista gyülekezetekbe. Néhány éve az egyik lekipásztori értekezleten valaki mint a bölcsök követ ajánlotta, hogy két istentiszteletet kell meghirdetni vasárnaponként. Az egyiket az időseknek orgonával, gyülekezeti énekekkel, a másikat a fiataloknak dobbal és gitárral. Mindenki jól fogja érezni magát. Az idősek hálásak lesznek, hogy nem látják a fiatalokat, a fiatalok pedig azt csinálhatnak, ami nekik tetszik. Hogy hogyan fognak a generációk egymáshoz kapcsolódni, azzal az előadó adós maradt.

Visszaemlékszem fiatalkoromra. Nem kell idealizálni az akkori fiatalokat. Ugyanolyan szertelenek voltunk, mint a mai fiatalok. Nekünk az idősek nem keresték a kedvünket, hanem szerettek. Amikor megmondták, hogy ahogy mi gondoljuk, az mért helytelen, akkor meghökkentünk, és gyakran első pillanatban visszautasítottuk kritikájukat. Nem sértődtek meg, de mi sem, mert azt tudtuk, hogy szeretnek minket, és javunkat akarják. Az ilyen ütközéseket kibírta a közös alapon, a hitben meglévő szeretetkapcsolatunk.

Aztán többnyire mi akkori fiatalok rájöttünk, hogy az idősebbek egy kissé messzebbre néznek, mint mi. Igeismeretük és tapasztalatuk szólalt meg intő szavukban. Igaz, nekünk nem volt „hátszelünk”. Nem emlékszem, hogy lett volna csak egyetlen idősebb testvér, aki minket az akkori idősek ellen hangolt volna.

Egy dunántúli kisvárosban létrejött egy nem baptista, csupa fiatalokból álló karizmatikus gyülekezet. Itt nem volt generációs feszültség. Lendületesek voltak, örvendezők, kreatívak, őszinték. Nagyon feldobottak voltak egyivásuk lévén egy közösség tagjaként. Sok ötletük volt, és volt idejük és erejük azokat meg is valósítani. Azt ugyan megkérdeztem tőlük, hogy mit fognak kezdeni, ha aztán valaki megöregszik közülük. Kizárják? Annullálják? Erre nem tudtak válaszolni. Ma ebben a városkában az akkor hatvan körüli létszámú gyülekezetből senki sincs. Eltűntek.

A fiatalkoromról szóltam az imént. Pedig ma a legtöbb baptista gyülekezetben egy istentiszteleten vesz részt a legfiatalabbaktól a legkorosabbig mindenki. Hogy konkrét legyenek: a Budapest, József utcai baptista gyülekezetben már a kicsik hangszert vesznek a kezükbe, és minden vasárnap elmondják az aranymondást, sőt erre a gyülekezetet is megtanítják. Az idősek gyönyörködnek bennük, és gyengéd módon szeretik őket. Számos alkalommal a kicsik odaülnek egy-egy olyan idősebb ember ölébe, aki nem tartozik a vér szerinti családjukhoz. Van olyan idősebb egyedülálló hölgy tagja a gyülekezetnek, akinek sohasem volt saját családja, de a gyerekek csüngnek rajta. Volt, aki könnyek között mondta el: ők az én családom. A fiatalok leülnek az idősek mellé istentisztelet után, és „csak úgy” elbeszélgetnek. Ők tudják, miről. Még azt sem érzik, hogy ez valami különleges dolog lenne. Így „szocializálódtak” Krisztus akarata szerint. Míg van olyan gyülekezet is, ahol a szószékről gyakran kijelentik, hogy a fiataloké a jövő. Az idő-

sek nem szólnak, a fiatalok ettől kezdve viszont büszkén tudják, hogy „övék a jövő”. (Lásd *Generációs problémák a gyülekezetben, Szolgatárs, 2010. 1. szám.*)

6. Az anyagiakkal való lelki bánásmód és elszámoltathatóság

A baptista gyülekezetek Magyarországon nem rendelkeztek földvagyonnal, műemlék- vagy egyéb más értékes épületekkel sem. Az imaházak felépítéséhez és fenntartásához, valamint a lelkipásztor javadalmazásához, szegények támogatásához, gyerekek jutalmazásához stb. szükséges összeget a gyülekezet tagjainak önkéntes adakozásából fedezték kezdetől fogva. Ezért a második világháború utáni egyházi birtokok és ingatlanok államosítása a mi közösségünket nem rázta meg.

Azelőtt sem állt rendelkezésre alapján más (kivételesen a közösségi jellegű épületek megvétele, például teológia, központi székház), csak amit a testvérek összeadtak. A teológusdiákok, a szeretetház gondozottjai, amíg volt, az árvaház lakói kézzelfogható módon tapasztalták a közösség szeretetét. Vidékről, ahol kevés volt a pénz, de volt termény, a főleg szegény családokból álló gyülekezetekben, a jóakaratok viszont bővében voltak, megtalálták a módját, hogyan vegyék ki részüket az adakozásból. A gyülekezetek megbízottjai felkeresték ezeket az intézményeket, és oldalszalonna, bab, zsír, befőtt, tojás, ami a konyhára kellett, elvitték a látogatásuk alkalmával. Az asszonyok számba vették a teológián meg a szeretetházakban a takarók és a lepedők állapotát, és gondoskodtak arról, hogy azok emberhez méltók legyenek. Kilőszám készítették a száraztészta az intézmények lakói számára. Az ilyen látogatásoknak mindig volt személyes és lelki tartalma. Együtt imádkoztak, együtt adtak hálát Istennek, hogy adhattak, és azok is, akik kapták. Ebből a korból még a gyülekezet pénztárkönyvében is találtam ilyen bejegyzést: egy zsák kenyérliszt, egy láda alma stb. Ez volt az adakozás a gyülekezet céljaira.

Mivel a gyülekezet Isten ajándékának tekintette az anyagiakat is, hiszen minden esztendőben egy külön ünnepet tartottak, amikor a föld terméséért adtak hálát az Istennek, az anyagiakkal való bánásmódnak is szentnek kellett lennie. Különös, hogy a mai napig megmaradt a hálaadó istentisztelet, mégpedig a városi gyülekezetekben is odakerül az asztalra a kancsó víz és a nyitott Biblia mellé a föld termése is, pedig ők mindent a sarki boltban vagy a plázában vesznek, mint minden más kortársuk.

Az anyagiakkal való elszámolás gyakorlata is megmaradt. Nem egy szűk kör az, amelyik felé ez a kötelezettség érvényben van, hanem az egész gyülekezet. Régen a hitetlenek szájára vett „zárt órák”, ahogy ma mondjuk: gyülekezeti tanácskozások nem csupán a tájékoztatás, a tagfelvétel vagy fegyelmi ügyek fóruma volt, hanem a gyülekezet pénzkezeléséről szóló beszámoló helye is. Ahol kérdezni, számon kérni, ellenőrizni minden egyes gyülekezeti tagnak joga volt. Így aztán nem vagyunk megvándorlathatók azzal, hogy egy szűk grémiumnak a joga a gyülekezet vagyonával való gazdálkodás, akik senkinek sem tartoznak elszámolni.

Hogy sajnós az evangéliumnak nevezett gyülekezeteket is mennyi jogos vagy annak vélt vád érte és éri napjainkban is a nem egészen tiszta vagy nem egészen tisztának vélt pénzkezelés, vagy egyenesen az anyagiasság miatt, az nem tartozik ránk. De a bibliai norma, a gyanú felett álló pénzkezelés igen (2Kör 12,16).

Generációk a gyülekezetben

7. A gyülekezetek magukénak érezték a lelkipásztorokat

Az egyház történetében sehol nem találkozunk azzal, hogy a lelki vezetőket „bácsinak” nevezték volna. A Bibliában sem találkozunk ezzel a „méltóságjelzővel”. A hazai baptista misszió indulásakor már megvolt a lelkészek kialakult megszólítása. A római katolikusok „atyának”, a protestánsok általában „tiszteletesnek” hívták a lelkészüket. A baptisták „bácsinak”. Vajon miért?

Azért, mert ebben a korban a népegyházak lelkészei már eltávolodtak az egyszerű polgári vagy a paraszti származású híveiktől, és a falu vagy a város előkelőségeihez számították őket. A polgármesterrel és a bíróval ültek le tarokkozni szivarfüst és kancsó bor mellett. A Bibliában már nemigen hittek. Ezekben a jobb társaságokban nem a szószerzői prédikációik stílusában, hanem székeszékük eleganciájából nyilatkoztak bűnről, megváltásról, Istenről és emberről, ha egyáltalán még ez szóba került a politikai pletyka mellett.

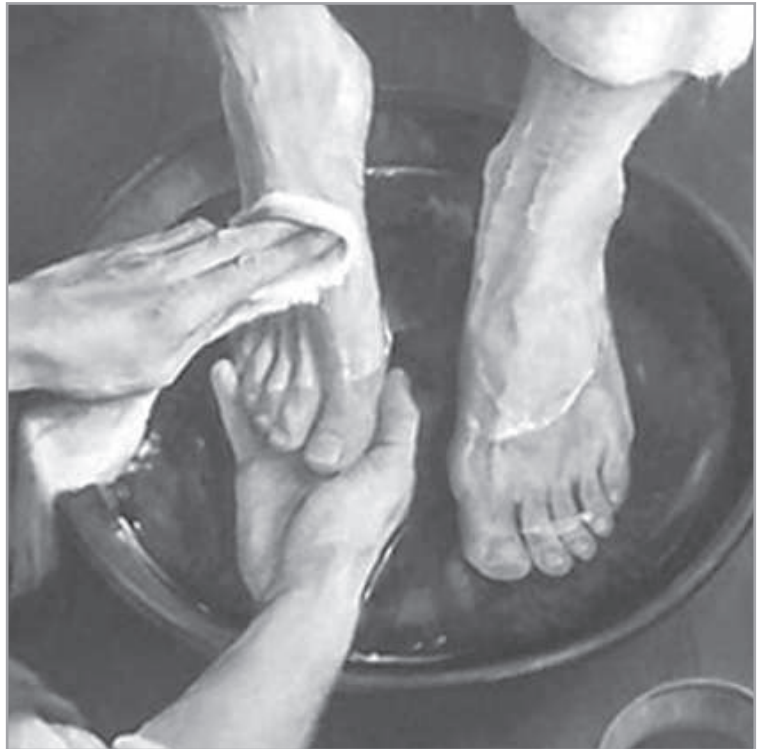
A baptisták „papja” nem vágyott ebbe a társaságba, de itt nem is lett volna szalonképes. A baptista prédikátor hitt abban, amit hirdetett, sőt megpróbált annak szelleme szerint élni. Az ő feladata volt az embereket hitre és megtérésre segíteni, és megtanítani a Biblia tanítása szerint élni. Ő maga is megtért ember volt. Ő a gyülekezetével azonos módon gondolkodott, beszélt és élt. A baptisták a lelkipásztorokat a magukénak érezték. Pontosan úgy, mint Dávidot minősítették az izraeliták: „*mi a csontod és húsdod vagyunk*” (2Sám 5,1).

De az azonos gondolkodás nem csak a vallás területére terjedt ki. Ha egy „prédikátor bácsi” (így nevezte a korban idősebb ember a fiatalabbat is, ha az prédikátora volt) meglátogatott egy családot, leült velük az asztal mellé, jóízűen megette, amivel megkínálták, benézett az ólba, megkérdezte, hogy megellett-e a tehén. Ha kellett, velük együtt megfogta a kapát vagy a kaszát. *Kovács Imre* a maga falujában, Biharugrán volt 27 évig lelkipásztor, és ezenközben felvirágozott a gyülekezete. Sok esetben úgy ment családot látogatni, hogy a bicikli hátsó kereke és a villa közé szúrta a kaszát, mert a család aratott. Délig velük vágta a búzát. Megebédeltek, fogta a Bibliáját, ígét olvasott, és délután ment a másik családhoz. Azért, mert a lelkipásztor meglátogatta őket, nem hagyhatták abba az aratást. A „bácsi” is közülük származott, a munkából való kiállást nem hogy nem igényelte, de meg se engedte volna. Viszont azt is tudta, hogy hívei aratás közben is igénylik Isten ígétjét és a velük való törődést. Hát hogyan tekintették volna a magukénak a „papjukat”? Az ő lelkészük az övék volt mindenestől, és nem a tekintetes urak barátja, akinek fogalma sincs arról, hogy hívei hogy éreznek, mit gondolnak, mi fáj nekik, és minek örülnek.

Ez az attitűd még az Amerikai Egyesült Államokban is megvolt. *Dr. Joe Ellis* tanította a nyolcvanas évek végén a TCM keretében Hauss Edellweissben, hogy háromféle alaptípusa van a baptista pásztoroknak Amerikában.

1. Menedzsertípus. Aki naphosszat ül az irodájában számítógépe mellett, és sok missziós stratégia ismeretében ott próbálja kikeverni a legmegfelelőbbet gyülekezete számára. Felméréseket készít, rubrikákat tölt ki gyülekezete tagjaival, statisztikákat vezet a gyülekezete korcsoportjairól, képzettségi fokokról, érdeklődési körükről, hobbyjukról, szabad idejük-

ról, felajánlásaikról. Mindezek ismeretében és figyelembevételével igyekszik a leghatékonyabb változatot kidolgozni. Ha hívei felkeresik, olyan érzéssel távoznak tőle, hogy megzavarták bokros teendői közepette. Óvakodnak tehát attól, hogy mindenféle egyéni, hitbéli vagy családi problémákkal zaklassák. Hiszen tudják, hogy a gyülekezetükért dolgozik.

2. Látogatja ugyan a családokat, de főleg semleges időben, ha lehet, csak például a partikra megy el. Ha mégis leül velük, a hívei érzik, hogy sokkal műveltebb náluk. Nincs közös témájuk. Tisztelik ugyan felkészültsége, tudása és korrekt viselkedése miatt, de túl nagy távolság van köztük ahhoz, hogy valóságos életük megnyíljon előtte. Mindkét fél képtelen a köztük lévő távolságot áthidalni, ezért a családlátogatás fűrésztő kötelesség, ami lassan el is maradhat. Tekintetük csak a szószerzően találkozik, meg az imaházajtóban, amikor hivatalos mosoly keretében kezét ráz velük, és mindkét részről beérik udvarias általánosságokkal. Ha a gyülekezet tagjai valóságos problémákkal küszködnek, elmennek a pszichológushoz, ahol semmi biztosítéka nincs annak, hogy a kapcsolat nem lesz csupán szakmai és ugyanolyan felszínes.

3. Akiket Amerikában is a lelkészek közül magukénak éreznék a gyülekezet tagjai, azok leülnek velük, rájuk hangozódnak, beszélgetnek-beszélgetnek mindenféléről, aztán egyszer csak közös tapasztalat, közös probléma, közös érdeklődési kör, netalán valami közös emlék kerül elő. Az ilyen pásztorban bíznak meg. Az ő prédikációit értik és fogadják meg leg hamarabb. Hozzá őszinték, és hozzá ragaszkodnak.

Azon meg érdemes elgondolkodni, hogy akkor miért tűnik vonzóbbnak, és miért terjed fiatalabb hazai pásztornemzedékünk körében az előző két típus, amikor hazai tradícióink az utóbbival rokon. Ezt kellene inkább öröznünk, még akkor is, ha a fiatal pásztor felkészültebb, a számítógépet egyszerű munkaeszközként használja, és a szervezés is része mindennapi munkájának. De ha személyesen nincs az emberek között, törvényszerű, hogy eltávolodik tőlük.

(Folytatjuk)

Jegyesoktatói DVD-sorozat

Interaktív konferencia gyakorlati kérdésekkel, fantasztikus példákkal, hogy egyészséges házasságok szülessenek, és a meglévők megújuljanak!

Négyrészes sorozatunkban sorra vesszük a házasság buktatóit, melyek a jegyesség idején felszínre kerülhetnek és kivédhetővé válhatnak.

Ezek a tanítások *David R. Sanford* 55 éves házassági tapasztalatát és összegyűjtött anyagait tartalmazzák. A DVD-sorozat megvásárlóinak a képzés összes feladatlapját és a Jegyesoktató tanácsadói kézikönyv anyagát kérésre e-mailben elküldjük.

Ajánljuk elsősorban jegyesoktatók képzéséhez, de fiatalokkal való foglalkozáshoz és házassági lelkipogozáshoz is nagyon hasznos lehet.

Dave Sanford M.A. misszionárius-lelkész, nyugalmazott egyetemi professzor és igazgató. Észak- és Dél-Amerika mellett Kelet-Európában is szolgál szaktanácsadóként.

Játékidő:

1. rész: 5 óra 25 perc 3. rész: 9 óra 21 perc
2. rész: 12 óra 47 perc 4. rész: 7 óra 40 perc

Ára: 23 000 Ft

Csak az Új Remény Alapítványnál kapható!

ÚJ REMÉNY
ALAPÍTVÁNY

Elérhetőségünk:

Web: www.ujremeny.org

E-mail: ujremeny@ujremeny.org

Tel./Fax: 06-52-424-036

Mobil: 06-20-886-4993